

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PÁP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Embervérrel.

Budapest, október 17.

A német Jansen, aki a napokban itt járt, megbotránkozva beszélt róla, hogy milyen csúnyán és izléstelenül építkezünk. Az nagyon kellemetlen kritika volt. De arról, hogy milyen rosszul és milyen lelketlenül építkezünk, nem kell a Jansenek kritikáját bevárni, mert beszélnek róla az ismétlődő építkezési katasztrófák, az összeomló házak, az eltemetett munkások, a megcsontítottak halálordítása, az árvák jajveszékése s az emberek összerázkódása. S ez borzalmasabb kritika, mint a kellemetlen Jansené. A csúnya és izléstelen házakat még csak ki lehet állani, de az összeomló házak ölnek. S ha csúnyán építkezünk, az csak a mi bajunk, de ha lelketlenül, könnyelműen és gazul építkezünk, az már ártatlanok baja. Akiknek bele kell pusztulniuk, mert Budapesten az építőmesterek a gyermekektől tanulják az építést s ötemeletes palotákat úgy akarnak emelni, mint a gyermekek kártyavarakat.

Hát megint összeborzadunk egy rettenetes katasztrófán. Megint összeomlott egy épülő bérház. És megint megölt, megcsontított, maga alá temetett egy csomó szerencsétlen munkást és munkásszonyt. Ha Budapest minden kerületében volna egy tűzhányó, mely időnként kedvet kap a rombolásra: nem tehetnénk ellene semmit, mert a tűzhányókat nem lehet se bedu-

gaszolni, se szigorú rendeletekkel megfélemlíteni. De akkor is kötelessége volna a tudománynak örködni és idejében figyelmeztetni a környék lakosságát, hogy meneküljön, mert az a tűzhányó kezd megint gyanusan viselkedni. Budapesten azonban nincs tűzhányó, még csak olyan vulkanikus katlanban se vagyunk, mint szegény Kecskemét. Hát mért kell mégis nagyon rövid időközökben mindig összeborzadnunk olyan katasztrófák miatt, mintha itt a Duna mellett voltaképpen egy darab Catania volna? Mért roskad, dől és omlik itt annyi épület össze, mintha a föld alatt rejtelmes erők esküdnenek össze ellenünk?

Kétségtelen, hogy a budapesti építkezésekben nem az izlés fogyatéka a nagyobbik baj, hanem a lelkiismeretesség fogyatéka. Itt úgy építkeznek, mintha csupa uzsorás építetne, aki kövér könyveket sir minden percért, mely nem hozza meg a gazdag kamatokat. Hiszen gyorsan, tulságosan gyorsan épült az egész Budapest, de azt még csak meg lehetett érteni. Századok mulasztását akarták néhány évtized alatt pótolni s az elmaradt Magyarország nem riadt vissza egy kis amerikai izü gyorsaságtól is, csak hogy mentül hamarabb építse fel a maga szép fővárosát. Talán ezért van annyi szertelenség és kapkodás, annyi izléstelenség és fantáziahiány a budapesti építkezésekben. De mért kell most a bérházak építésével úgy sietni? Mért nem keresnek most

izlést, szolidaritást és tartósságot az építkezésekben? Mert spekulánsok építettek, mert kölcsönpenzzel építettek s mert a jövedelem az építettnél olyan sürgős, hogy félig kész házakba is becsalja a lakókat s nem is áll szóba olyan építésszel, aki neki a bérkaszányát a legrövidebb idő alatt kamatozóvá nem teszi. Egy negyedév bérjövödelme? Azt a budapesti építető fel nem áldozza. Inkább veszzen az izlés, inkább lakják a szerencsétlen lakó feligkészt házakban, ablaktalan szobákban és inkább pusztuljanak ártatlan munkások a sietségben gazul összedöntött épület romjai alatt. Hogy a háziur egy fertálylyal hamarabb kapja meg a házbérekét, azért kell megbetegedniük nedves lakásokban a lakóknak s azért kell minden budapesti bérház számláját ilyen tételekből összeállítani: „került ötszázezer koronába, harmincz munkás életébe s az első lakók egészségébe.”

Most, hogy az építkezési kedv föllendült, a katasztrófák is föllendültek. Nem igen épült az utolsó másfél esztendőben több ház, mint ahány munkás életébe került. S az ellenőrzés mégse vált lelkiismeretesebbé. Pedig a végén mégse fordulhat a vád mások ellen, mint akik az ellenőrzést annyi katasztrófa daczára is elmulasztják. Mert a háztulajdonosok természetét nem fogjuk megváltoztatni: azok a befektetett pénzükhöz mentül több pénzt fognak akarni mindig és persze mentül hamarabb is. Az építészeken se fogunk vál-

Az arczkép.

Írta: Timár Szaniszló.

(Utánnomlás tilos.)

— Hej, ha nekem szárnyaim volnának! — sóhajtott a fiatal asszony, amikor a férje eltávozott s magára maradván, körülnézett a szobában. Soha sem maradt magára, hogy ne érezte volna a gyöttrő fullánkot szívében, melyet a féltékenység és bizonytalanság hagyott ott. Lehet, hogy minden szerelmes asszony ilyen, aki azt hiszi, hogy férjének egyetlen nő sem tud ellentálni. De ő érzékenyebb is volt, mint más nő.

— Badarság — füzte tovább gondolatait. — Miért is kinzom magamat ezekkel a gondolatokkal? Ha megcsal és én nem tudok róla, éppen olyan boldog lehetek, mintha meg nem csalna. Csak a tudat, vagy bizonyosság az, amely boldogtalanokká és nyomorultakká tesz bennünket. Minek keresek, minek kutatok tehát? Mintha csak szüntsándékkal akarnám megásni életem összhangjának a sirját.

Hanem amikor asszonyok, különösen ha azok fiatalok, szépek és szerelmesek, a legmeggyőzőbb argumentumokkal bizonyították be önmaguknak, hogy bolond uton járnak, akkor legkevésbé hagyják el az utat. S Frida asszony is — ez volt a neve a szép asszonykának — még javában bizonyította önmaga előtt, hogy mennyire bo-

lond s mégis ott találta magát férje íróasztala előtt s buzgón kutatta az irásokat.

Az összes fiókokat, még a rejtetteket is kikutatta már. Mindegyik fiókhöz szerzett kulcsot s férje távollétében szorgalmasan keresgélt. Nem talált semmit, ami corpus delicti-számba mehetett volna, pedig mindengyanusnak látszó ezüdláscskát átnézett s jól szemügyre vett.

Sóhajtván kelt föl székéről, mint aki hiábavaló munkát végzett. Örülnie kellett volna, hogy nem talált semmi bizonyítékot s még sem örvendett. Ki tudná az asszonyi szív indulatait a maguk teljességében megérteni?

Tekintete véletlenül egy kabátra esett, mely a ruhafogason függött. A férje átöltözött, mielőtt elment s a régi kabát ott maradt. Mohón a zsebekbe nyúlt. S a belső zsebben — ah, micsoda világosság volt ez! — csakugyan talált valamit.

Női arczkép volt. A nyomorult! Csakugyan női arczképet hordott a zsebében! Megnézte az arczképet Frida asszony s jól lehet nem volt az tulságosan szép, mégis vérkeringése majdnem megakadt; szinte fuladozni kezdett: meg volt győződve róla, hogy férje titkának a nyomára jutott.

Az arczkép hátlapján csak egy név volt: Berly Ilona. Gondolkozott. Soha életében ezt a nevet nem hallotta. A Berly-név egész ismerettségében nem fordult elő.

— Mindegy — gondolta könybe borult szemekkel. — Én levonom a konzekven-

ozíakat! Egy pillanatig sem maradok ezzel az emberrel tovább egy házban. Megyek vissza az anyámhoz.

Amikor a férj néhány óra múlva hazaérkezett, levelet talált íróasztalán. A levél igen rövid volt, de sokat jelentett: „Mindent tudok. Köztünk vége mindennek, Frida.”

Ez volt az egész. A férj lehajtott a fejét.

— Mit tudhat? — tűnődött magában. — Vajjon mire jöhetett rá. Hisz oly óvatos voltam. Annyira vigyáztam minden szavamra, minden lépésemre. Nem hiszem, hogy államcsinyt nagyobb óvatossággal lehet előkészíteni, mint én egy-egy rendez-vousomat. S mégis rájött valamire. De melyikre jöhetett rá? Csak azt tudnám melyikre?

Elvonultatta maga előtt a közelmúlt idők összes emlékeit s mindegyik mellett megálltak a gondolatai, hogy kifürkészsze, hol követhetett el valami vigyázatlanságot? Egynél több bűn terhelte a lelkét, mert noha imádkozta a feleségét, mégis azt tartotta, hogy a férfi poligámiára született s vágyai egyetlen nővel nem felhetnek be.

Egyszerre felugrott székéről.

— Meg van! — kiáltotta sápadozva. — Hedvig tegnap azt mondta, hogy ma látogatót tesz a feleségemnél, nehogy annak feltűnjön valami. Atkozott túlvárosság! Bizonyosan távollétemben itt volt s amilyen bárgyuk az asszonyok, elárulta magát.

toztathatni. Mert mindig fognak akadni építések, akik a konkurrenzia nyomása alatt, ha reszketve is, de vállalkozni fognak, hogy mesebeli segítők nélkül is gyorsan építsenek, ha ezt a Pénz így rendeli és parancsolja. Felelősségre tehát csak azokat a hatóságokat vonhatjuk, amelyeknek kötelességük volna a legszigorubb ellenőrzés, amelyek azonban a sógor-koma kedvéért behunyják a félszemüket. Annyi ártatlan vér, annyi elpusztult élet vádolja most már ezeknek az ellenőrző hatóságoknak könnyelműségét, hogy legfőbb ideje lesz az ellenőrző hatóságokat ellenőrizni. Szép és érzelmes beszédekkel ne akarjon a főváros fátyolt rakni az építkezési katasztrófákra. Tessék vizsgálatot indítani és büntetni. Tessék legalább a jövőre gondoskodni. Ámbár talán az volna az egyetlen biztos mód, ha az építkezéseket ellenőrző közegek is kötelesek volnának állandóan ott tartózkodni a munkások között. A maguk elete kedvéért vigyáznának akkor a munkások életére is. És nem építenének többé embervérrel.

Budapest, október 17.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap, szerdán, ülést tart, a következő napirenddel: névszerint való szavazások, a véderőjavaslat általános tárgyalásának folytatása és interpellációk.

Lukács László Budapesten. Lukács László pénzügyminiszter ma reggel Lovranából a fővárosba érkezett. A miniszter a kora délelőtti órákban a kereskedelmi minisztériumba, később pedig a pénzügyminisztériumba ment. Déli fél egy órakor megjelent a képviselőházban, ahol gróf *Héderváry* Károly miniszterelnökkel, majd később *Borzeviczy* Albert képviselőházi elnökkel tanácskozott.

A képviselőház bizottságaiból. A gazdasági bizottság e hó 21-ik napján déli 12 órakor a képviselőház elnöki fogadó-termében ülést tart. — A számvizsgáló-bizottság e hó 24-ik napján, délelőtt 11 órakor a képviselőház I. számú termében ülést tart. Tárgy: A képviselőház 1910. évi I. és II. felére vonatkozó pénzügytelési kimutatás.

Most már meg volt győződve, hogy a dolognak nyitjára jött s hogy ez nem lehet másképpen. Rájött a Hedviggel való találkámra — szötte tovább gondolatait s föl-alá járkált a szobában, keresvén a kibontakozás lehetőségét.

— Legjobb lesz, ha őszintén bevallok mindent — mondotta végül — a bűnbánónak meg szoktak bocsátani. S ő is meg bocsát majd, ha szeret még. Ha pedig nem szeret, isten neki.

S fölkerelkedett, hogy bűnbánatát elcsicseregje az asszonynak.

Összeránczolt homlokával, szigorú arckifejezéssel fogadta Frida asszony a férjét, amikor az bekopogtatott. Elhatározta, hogy kérlelhetetlen lesz s hogy szándékától el nem tántorodik.

— Miért jött ide? — kérdezte villámlo szemekkel — Mit akar még tőlem? Ha mondom, hogy mindent tudok, akkor tudhatja, hogy köztünk vége mindennek!

— Tessék! Most már nem is tegezel! Hát ilyen fundamentumon épült fel a te szerelmed? Egyetlen megtántorodás megölte a szerelmet a szívedben végképpen?

— Egyetlen megtántorodás annyi, mintha szeszor megcsalt volna. Mindegy az, ha egyszer, vagy ha ezerszer megcsalja a férj a feleségét.

— Tévedés, szívem! Lásd: mi férfiak más anyagból valók vagyunk, mint a nők.

Ujabb fenyegetések.

— Reménytelen béketárgyalások. —

Hírek a politikai küzdőtérről.

Budapest, október 17.

Még hivatalosan nem jelentették ugyan ki, hogy a házelnök által megindított béketárgyalások teljes eredménytelenséggel végződtek, de azok a harczi fenyegetések és félre nem érthető nyilatkozatok, amelyek a munkapárt egyes tagjai részéről nap-nap után elhangzanak a sajtóban, feleslegessé tesznek minden hivatalos enunziációt.

Ma is két ilyen háborus nyilatkozatról kapunk hírt Bécsből, ahonnan a munkapárt ismételt hadat üzen a nemzet jogait védő ellenzéknek. Az egyik nyilatkozatban a közös külügyminisztérium rázza meg fenyegetően öklét az ellenzék felé, a másikban pedig *Hagedius* Loránt munkapárti képviselő jelenti be, hogy a munkapárt türelmetlenül várja már az első harczi jelt.

Ilyen körülmények közt ki beszél ma még a békéről? Senki. Még a miniszterelnök sem, aki pedig mindig úgy szereti magát feltüntetni, mint a béke megszemélyesítője és biztos támasza. És Bécsben tényleg elhitték róla, hogy Magyarországon csak addig lehet békés kormányzás, ameddig ő áll az ügyeknek élén. De csak hitték. Ma már nem hiszik és lesz idő, amikor egyáltalán nem fogják hinni, hogy a békét és Khuent valaha összetévesztették.

Az ellenzék legalább — a bécsi fenyegetések hatása alatt — erősen szervezkedik a harcra, mert meg van róla győződve, hogy a béke meghiusulásával csakis a parlamenti erőszak kísérlete jöhet. *Tisza* esütörtöki aradi beszámolóját már most olybá veszik, mint a valóságos hadüzenetet. De nem félnek tőle, mert biztosan tudják, hogy *Tisza*nak ez a hadüzenete is épp úgy esütörtököt fog mondani, mint az első, amelyet pedig annyi bizalommal és rajongó vakhittel fektetett le annakidején a geszti levélben.

Az ellenzék az új november 18 ellen is épp oly erővel fog fellépni, mint tette azt 1904-ben és meg fogja védelmezni a kormány

sóvár kezétől a még fennálló egyetlen alkotmánybiztosítót: a házabályokat.

Mai hireink egyébként a következők:

Kossuth Ferencz Budapesten.

Kossuth Ferencz, a függetlenségi Kossuthpárt elnöke, ma reggel Soltról, hol orvosra tanácsára néhány napig pihent, Budapestre érkezett és résztvett a képviselőház mai tanácskozásán.

Katonai tanácskozások.

A király elnöklésével ma délelőtt kezdődött a Hofburgban az évenként szokásos katonai tanácskozás, amelyen az uralkodón kívül résztvettek: *Ferencz Ferdinánd* trónörökös, *Jenő* királyi herceg, *Auffenberg* hadügyminiszter, *Georgi* landwehrminiszter, *Konrad* vezérkari főnök, *Potiorek* altábornagy, lovag *Frank* hadseregfelügyelő és az egyes fegyvernemek főfelügyelői. A marsall-tanács — egy bécsi jelentés szerint, — a novemberi előléptéseken kívül egy igen fontos újításról lesz szó, még pedig a helyőrségi változások terén. A hadvezetőség ugyanis elhatározta, hogy ezután az eddiginél sokkal nagyobb számban helyez csapatokat időnként a monarchia hegyes vidékeire. Így akarják elérni azt, hogy lehetőleg valamennyi csapat gyakorlott legyen a nehezebb hegyvidéki akciókban.

Hazai honvédelmi miniszter, aki tegnap Bécsbe érkezett, ma délben egy órakor *Auffenberg* hadügyminiszterrel értekezletet tartott, amelyen a novemberi előléptésekről tanácskoztak. Bizonyos oldalról azonban úgy tudják, hogy a két miniszternek ezen a tanácskozásán főként a véderőjavaslatok módosításáról volt szó.

Ezzel szemben fájhivatalosan a következő czáfolatot teszik közzé:

Ma abból az alkalomból, hogy *Hazai* Samu honvédelmi miniszter tárgyalást folytatott *Auffenberg* hadügyminiszterrel, azt írják, hogy ezek a tárgyalások a véderő törvényjavaslatokra vonatkozó kompromisszummal volnának összefüggésben. Legilletékesebb helyről nyert felhatalmazás alapján közölhetjük, hogy ez a híresztelés annál is inkább teljesen alaptalan, mert *Hazai* Samu honvédelmi miniszter bécsi útja — és így a hadügyminiszterrel való tanácskozása is kizárólag a novemberi katonai előléptésekkel van összefüggésben.

Minisztertanács.

A kormány tagjai ma délután öt órakor a miniszterelnöki palotában minisztertanácsra gyűltek össze, amelyen gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök elnöklésével a Bécsben időző

hogy nem is ezt alkalmaztam. Nagyon fiatalnak látszott.

Az asszony kissé elhallgatott. Az argumentum súlyos volt, különösen, amikor a férj az ajánló-levelet is megmutatta, mely még nála volt s megmagyarázta, hogy csak az arcképet tette véletlenül más zsebbe.

— Jó, jó! De hát Hedvig? Mi van Hedviggel? Azt már csak nem tagadhatja!

A férfi magában ezerszer összeszidta és ökörnek mondotta magát, hogy elárulta a Hedvig asszonynyal való viszonyát. De mit tegyen, ha oly biztosra vette, hogy Frida csak arról tudhat valamit és másról nem.

— Azt a megtántorodást meg kell bocsátanod — nyögte ki végre. — Láthatod, hogy magam fedeztem föl vétkeimet. Ha meg nem bocsátod — tette hozzá szilárd hangot affektálva a szemöldökeit összehúzva — ez annak a jele, hogy keresve kerested az alkalmat, hogy tőlem elszakadj. Ebben az esetben nem is akarom, hogy visszatérj hozzám. Mert akkor te lélek és szív szerint lettél hűtlen hozzám, míg én csak testileg.

Ennek a hangnak Frida asszony sohasem tudott ellentállni. S jöllehet most már bizonyosan tudta, hogy férje megcsalta, mégis minden szilárdsága felolvadt férje férfias tekintete alatt.

S nem tévedek, ha azt állítom, hogy minden asszony, minden bűnt meg bocsát valameddig szerelmes. S ha már nem szerelmes, még az erényt is bűnnek minősíti és sohasem bocsát meg.

Haza honvédelmi miniszter kivételével a kabinet valamennyi tagja részt vett. A minisztertanács, amely kizárólag folyó ügyekkel foglalkozott, esti hét órakor ért véget. A jegyzőkönyvet Joanovich Pál miniszterelnökségi miniszteri tanácsos vezette.

A békeakció.

Berzeviczy tanácskozásai ma szüneteltek, ellenben holnap azokat folytatni fogják.

Ma mindössze az történt, hogy gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök hosszasan tanácskozott Berzeviczyval, amit a béketárgyalásokkal hoztak kapcsolatba és éppen nem vették a békére nézve kedvező szimptomáknak.

Ellenzéki oldalon tartotta magát az a hír, hogy Berzeviczy elnök állítólag bizalmasan közölte több ellenzéki vezérrel, hogy a kormány felszólította őt a házszabályok szigorú kezelésére. Ő tartott ettől s ez birta rá őt, hogy béketárgyalásokat kezdjen az ellenzékkel.

Megerősítette ezt a felfogást Hegedüs Lorántnak, a Tisza-csoport egyik tagjának a „Presse” mai számában megjelent cikke, amelyben a következőket mondja a fiatal képviselő:

A munkapárt türelmesen várja, mikor adják meg neki a harci jelt. A képviselőház elnöke kötelességének tartja a harc megindulása előtt az értelem és az értelem minden fegyverével hatni a pártokra. Ez ugyszólván közjogi kötelessége. De ebből semmi más nem következik, mint az, hogy míg ez a kísérlet meg nem történt, a harci riadót nem lehet megfujni. Milyet azonban a kísérlet sikertelensége bebizonyul, szabad a tér, hogy a munkapárt kifejttesse rég tartogatott erejét. A módok a többség akaratainak érvényesítésére megtalálhatók, sőt talán már meg is találtattak. Még azok is, akik a kormány taktikáját ellenezni fogják, legfeljebb azért nem fognak ahhoz esatlakozni, mert ez a kormány, nem pedig ők maguk azok, akik a javaslatokat megvalósítják.

Ez a pár sor, azt hisszük, eléggé megvilágítja, hogy miképpen vélekednek a munkapárton a békeakciónál és mennyire nem tulajdonítanak annak semmi jelentőséget.

Egy másik bécsi lap, a külügyminisztérium által fentartott *Fremdenblatt* is foglalkozik ma a békeakcióval és vezércikkében a következő, de a békeakció sikerére éppen nem biztató kijelentéseket röpti az ellenzék felé:

— Az ellenzéknek az a reménye, hogy Berzeviczy akciója messzemenő változások előjele, nem teljesedett be. Khuen még mindig ugyanazt a célt követi, melyet eddig. Az ország langulata a kormány és politikája mellett van, az obstrukciót pedig nem támogatja más, csak mellékes pártérdek. Az ellenzék nem számíthat a Khuen-kormány megrendülésére és bár láthatja, hogy Berzeviczy akciója nem volt más, mint utolsó kísérlet. Ha a kompromisszum nem sikerül, az ellenzék maga lesz felszólító az a többség kénytelen lesz más eszközökkel védekezni. A véderőtörvényen semmi változtatást nem fognak tenni.

Ennyi talán elég is arra, hogy a béketárgyalások további folyama elé a legteljesebb szkepszissel és bizalmatlansággal nézzünk. És ebben a nézetünkben éppen nem ingat meg minket az a bizakodó hang, amelyvel egy harmadik bécsi lap a „Zeit” ir a mai estilapjában a béketárgyalások kilátásairól, mert ez az optimizmus a fenti közlések után egyáltalában nem jogosult.

A „Zeit” cikke a következőket mondja:

Oszták politikai körökben nem nézik olyan pesszimistikusan a magyar parlamenti kompromisszumos tárgyalásokat, mint Budapesten, sőt ellenkezőleg, azt tartják, hogy előbb-utóbb létrejön a békés egyetértés a többség és a kisebbség között. Beavatott helyen tudni vélik, hogy az uralkodó a magyar miniszterelnöknek legutolsó kihallgatása alkalmával határozottan azt a kívánságát nyilvánította, hogy meg kell tenni minden kímálkozó kísérletet a békés megegyezésre. Minden olyan cselekedet, amelynek törvénytelen színe volna, ellenkeznek úgy a korona, mint a hadügyi kormány szándékaival már csak azért is, mert a katonai reformokat ellenszenvesítő tennék és az

agitáció czéltáblájával állítanak oda, amit a hadsereg vezetősége mindenképen kerülni akar. Fcatis szempont az is, hogy a delegációk idejekorán utjanek össze és legalább az indemnítást megadják, mert nemzetközi kötelezettségek hozzák magukkal, hogy ennek az intézménynek működését közbejövő események meg ne zavarhassák. Már csak azért is elsődrendű szükség, hogy Magyarországon ne álljon be exlex, mert az a közös költségvetésre is kihat. A külpolitika és a hadsereg érdekében egyaránt kívánatos, hogy Magyarországon békés megegyezés létesüljön. Gróf Khuen legutolsó bécsi utja és Haza honvédelmi miniszter mostani bécsi utazása nem annak a jele, mintha a kompromisszum eshetőségei rosszabbodtak volna, sőt ellenkezőleg áll a dolog, noha Magyarországon azok, akik az erős kéz politikáját sürgetik, nagyon iparkodnak a maguk taktikája számára hangulatot kelteni.

Ezzel szemben mi csak annak a konstataálására kívánunk szorítkozni, hogy nem nagyon valószínű, miképp az uralkodó a miniszterelnök legutóbbi kihallgatása alkalmával határozott óhaját fejezte volna ki a békés megegyezés iránt. Mert az esetben a miniszterelnök feltétlenül módot talált volna már arra, hogy az uralkodó óhaját pártja alvezéréivel közölje, már csak annál az igen egyszerű oknál fogva is, hogy olyan harci tónusban tartott nyilatkozatok, mint aminő a Hegedüs Loránté, a munkapárt egy tagja részéről sem történhessenek.

Mit akar Tisza?

Több héttel ezelőtt az összes lapokat bejárta az a hír, hogy a képviselőház folyosóján Tisza István állandóan a parlamenti erőszak alkalmazása mellett izgat és egy ilyen izgató körutja alkalmából többek közt azt a kijelentést tette, hogy:

— November 18-at annak idején rosszul csináltuk. Most azonban jól fogjuk megcsinálni!

Ezt a kijelentést akkor félhivatalosan megegyezteték és azt tették közhírré, hogy Tiszától ilyen kijelentés távol áll, mert Tisza olyan békés, olyan szelid, akár egy barány.

Legutóbb azonban Tisza — nem sokat törődve a félhivatalos czáfolatokkal, megismételte ezt a kijelentését. A dolog a képviselőház üléstermében tegnap történt, amikor egy szavazás előtti szünet alatt Tisza az ülésterem közepén több munkapárti képviselőnek szabad előadást tartott a házszabályok legázolásáról.

— A házszabályok sérthetlensége — mondotta Tisza — sehol sincsen kimondva. Sőt vannak egyes esetek, amikor egyenes kötelessége a kormánynak, hogy a házszabályok rendelkezéseit ne vegye figyelembe. Így például tegyük fel, hogy háború üt ki és a kormánynak sürgősen kell az országgyűléstől felhatalmazást kérnie. Vajjon kitéheti-e a kormány az országot annak a veszélynek, hogy a sürgős felhatalmazást csak napok múltán kapja meg, amikor már késő és amikor e késedelemből kimondhatatlan kár származik? Ugyebár akkor a kormány és a többség teljes joggal jár el, ha a házszabályokon kívül fekvő módon és eszközökkel szerez érvényt akaratának? Ne beszéljen tehát itt senki arról, hogy a házszabályok szentek és sérthetetlenek! . . .

A munkapárti csoportban egyetlen képviselő sem akadt, aki Tiszának ezt a merőben rabuliztikus felfogását visszautasította volna. Sőt helyeselték annak. Holott tudvalevő, hogy a háborus példával való dobálódzás éppen nem helyénvaló és éppen nem bizonyít semmit a házszabályok sérthetlensége ellen. Háborus időkben a kormánynak nincs arra ideje, hogy gondolkodjék és törvényjavaslatokat terjesszen az országgyűlés ellen. Ilyenkor a kormány az országgyűlés utólagos jóváhagyása reményében a saját felelősségére cselekszik. Így volt ez az annexió bonyodalomnál is. Amikor azonban a kormány az utólagos jóváhagyást kéri, akkor az már a házszabályszerű retortán megy keresztül. Nincs tehát szükség még háboru esetén sem arra, hogy a kormány és a többség felforgassa a Ház tanácskozási rendjét és felrugja a házszabályokat.

Tisza azonban mindezzel nem törődik. Ő benne csak a bosszuvágy él a rosszulcsinált

november 18-ért, amelyet most minden áron és minden félhivatalos czáfolat daczára meg akar ismételtetni. Ez a czéljuk rabuliztikus fejtegetéseinek és semmi más.

Tisza különben ma reggel elutazott Budapestről, ahová csak e hét végén tér vissza. Közül, most csütörtökön, Aradon beszámoló beszédet mond választóinak.

Erről a beszámoló ellenzéki körökben azt beszélnek, hogy Tisza ebben fogja bejelenteni az országnak a béketárgyalások meghiusulását és az erőszakos rendszabályok alkalmazását.

Az új kereskedelmi miniszter.

Beöthy László kereskedelmi miniszter: hír szerint csak a jövő héten, hétfőn veszi át a minisztérium vezetését Lukács Lászlótól. Lukács nem is bucsuzik ünnepiesen a minisztérium tisztikarától, aminthogy a tárca átvételkor is mellőzött minden tisztelgést.

A miniszterváltozás a kereskedelemügyi minisztérium tisztviselői karában nem fog személyi változásokat előidézni. Erre nézve közölhetjük azt a folyó hó 11-én történt megállapodást, amely Khuen-Héderváry miniszterelnök és Beöthy László között akkor jött létre, amikor Khuen a miniszterelnöki palotában befejezett tényként közölte Beöthyvel miniszterre való kinevezését. Ez alkalommal a miniszterelnök hosszabb megbeszélést folytatott Beöthyvel a kereskedelmi tárca belső és szervezeti ügyeiről, amelynek eredményeképp Beöthy kijelentette a miniszterelnöknek, hogy ő a maga részéről teljes mértékben ragaszkodik Kálmán Gusztáv államtitkár és Hollán Sándor miniszteri tanácsos további közreműködéséhez és pedig az utóbbinak elnöki osztályvezetői minőségében.

Mint hogy Beöthy a munkapárt Tisza-csoportjához tartozik, több lap kétségbevetonta Beöthy szabadelvűségét, ami igen kevénytlenül érintette az új kereskedelemügyi minisztert. Beöthy erre a vádra vonatkozólag ma nyilatkozott egy újságtudósító előtt és a következőket mondotta:

— Szabadelvűségemet igazán csak az vonhatja kétségbe, aki eddigi közéleti működésemet és — talán szerénytelenség nélkül mondhatom — családi hagyományaimat egyáltalán nem ismeri. Eléggé ismert dolog, hogy boldogult édesatyám a régi magyar szabadelvű iránynak egyik legrövidebb és legősintébb zászlóvivője volt és én mindenképp az ő szellemében iparkodtam cselekedni. Erős meggyőződésem, hogy ez a régi szabadelvűség, amely a korszerű haladást a nemzeti fejlődéssel harmónikus össze tudja egyeztetni, most is kell hogy mindnyájunknak irányító eszméje legyen.

Sok szó esett ma a képviselőházban Beöthy mandátumáról, amelyről az új miniszternek — kineveztetése alkalmából — le kell mondania. Beöthy László tudvalevőleg a Bihar megyei hosszupályai kerület képviselője, ahol a legutolsó választásokon mindössze tizenhét szótöbbséggel választották meg a Justh-párti Fisch Ernővel szemben. A választást azonban a kisebbségben maradt párt megpeticionálta, sőt nem elég, hogy megpeticionálta, hanem még arra is kérte a Kuria, hogy a felfűzött szavazatok leszámításával Fisch Ernőt mondja ki a kerület képviselőjének.

Fisch Ernő földbirtokos ma megjelent a képviselőház folyosóján, ahol a Justh-párti képviselők közrefogták és kérdésekkel ostromolták. Justh Gyula volt az első, aki a következő kérdést intézte hozzá:

— No föllépsz?

— Aligha kérek tőlem!

És Aigner Adolf, aki Fisch nevében a választást megpeticionálta, nyomban ki is fejtette Justh Gyula előtt, hogy egyhamar nem is kerül a választásra sor a hosszupályai kerületben.

És nagy érdeklődés közben megmagyarázta, hogy a kuriai bíraskodásról szóló törvény 55. szakasza alapján, ha a petíció azt kéri, hogy a kisebbségben maradt jelölt mondassék ki megválasztott képviselőnek, a Ku-

ria ítélete előtt lemondás esetén sem lehet a kerületben új választást kiírni.

Igy tehát, ha Böthy le is mond mandátumáról, a Kuria döntéséig nem lesz választás a hosszupályai kerületben.

Az új kereskedelemügyi miniszter mandátumára nézve ma este megszólaltak a választásvédő ügyvédek is, akik egy könyvomatásban hosszú nyilatkozatot tesznek közzé, amelyben azt bizonyítják, hogy a benyújtott petíció a kereskedelmi miniszter lemondása esetén nem fogja megakadályozni az új választás elrendelését. Több precedensre hivatkoznak, amelyek azonban még saját bevallásuk szerint sem teljesen azonosak a jelenlegi esettel, amely még teljesen precedens nélkül áll a választások feletti bíraskodásban.

Désy és a Kossuth-párt.

Désy Zoltánnak, a Kossuth-párt agilis alelnökének politikai szerepléséhez és nyilatkozataihoz egyes kormányparti lapok a legnagyobb előszere-ttel fűzik azt a kommentárt, hogy Désy az ő kijelentéseiben ellentétbe jutott a Kossuth-párt programjával és frontot csinál a saját vezéréi ellen. Désy ma ezekre vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette:

— Azt veszem észre, hogy a hírlapok egy része félreismeri vagy félreérti az én politikai állásfoglalásomat úgy a véderő, valamint a választójog kérdésében. Ezek a lapok engem úgy tüntetnek fel, mintha én pártvezérem, illetőleg pártom vezetősége ellen frontot csinálnék. Pedig ez tévedés. Az én politikai szereplésem az egész vonalon fedi a pártvezetőség felfogását és hogy én pártvezetőségem tudtával, beleegyezésével és hozzájárulásával teszem politikai nyilatkozataimat úgy, amint ezt megteszem. Én sokkal kényesebb izlésű politikus vagyok, semhogy le nem vonnám annak konzekvenciáit, ha azt látom, vagy érzem, hogy ellentétbe kerültem pártom vezetőségével.

A függetlenségek közös értekezlete.

A pártonkívüli függetlenségi képviselők tegnap este tartott értekezletükön elhatározták, hogy a Justh-pártot, a Kossuth-pártot felkérlik, hogy a három ellenzéki párt közös értekezletre gyűljen össze a kormány által tervezett erőszakokkal szemben követendő közös taktika megállapítására. A pártok körében ma az a vélemény alakult ki, hogy a pártközi konferenciára eszde szerint nincs szükség. Így nyilatkozott Földes Béla, Eitner Zsigmond, Barabás Béla, Bakonyi Samu, Valentisk Ferencz, Bernáth Béla és a képviselőház ülésén rég nem látott gróf Bethlen István — akit megjelenésekor a baloldal zajosan megüdvözölt — és a függetlenségi pártoknak a vezéreken kívül sok más tekintélyes tagja is.

A pártkörökből.

A negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-pártkör ma este nagyon népes volt. A képviselők és a kültagok nagy számban jártak fenn és élénken vitatták a béketárgyalások eshetőségeit. A pártvezetőség tagjai közül fenn voltak Kossuth Ferencz, a párt vezére, továbbá Désy Zoltán és Sággy Gyula, a párt alelnökei.

A függetlenségi és a 48-as Justh-párt körhelyiségében az elnökség tagjai közül Holló Lajos alelnök és a párt képviselő tagjai nagy számban jártak fenn az est folyamán és beható diskusszió tárgyává tették a politikai helyzetet. Szó volt azon különböző kombinációkról, amelyek a kompromisszumra irányuló tárgyalásokkal kapcsolatban megjelentek és azokról a hírekről, amelyek szerint ezeket a tárgyalásokat folytatni fogják. A párt tagjai körében általában igen lelkes a hangulat és a véderőjavaslatok ellen a képviselők az eddigi elszántsággal vesznek részt a küzdelemben.

A nemzeti munkapárt ma este nagy számmal voltak fenn a párt tagjai. Fenn volt gróf Khuen-Hédervány Károly miniszterelnök, gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter, Székely Ferencz igazságügyminiszter, gróf Zichy János kultuszminiszter és még igen sokan. Fél kilenc órákor a párt tagjai a Hungáriába mentek pártvacsorára.

A véderőreform ellen.

Október hó 22. napján a bajai függetlenségi és 48-as párt rendez nagy népgyűlést a katonai ja-

vaslatok ellen és az általános, egyenlő és titkos választói jog mellett. A gyűlésre Justh Gyulát is meghívták és Justh Gyula kilátásba is helyezte, hogy a gyűlésen részt vesz, ha egészségi állapota megengedi.

Dr. Bikády Antal, az orosházi kerület orsz. képviselője mostanában tartja beszámolóját. Október hó első felében már több községet keresett fel és mondott beszámolót, most vasárnap pedig Tótkomlóson, a katonai javaslatok ellen és az általános, egyenlő és titkos választói jog mellett összehívott népgyűlésen számolt be képviselői működéséről. A beszámolót igen nagy tetszéssel fogadták és a képviselőt zajosan eljeneztek. Október 22-én reggel 8 órákor Kiscsáki községen, fél 11 órákor Nagyszénáson, délután 3 órákor pedig Gádoson tart beszámolót.

Polónyi négyórás beszéde.

— Filippika a véderőreform ellen. —

A képviselőház ülése.

Budapest, október 17.

A képviselőház mai ülésén szünetelt a technikai obstrukció, ellenben mindjárt az ülés elején felkelt Polónyi Géza és négy óra hosszat tartó, hatalmas beszédet vágott ki a véderőjavaslatok ellen. Ez a beszéd pártkülönbség nélkül annál nagyobb feltűnést keltett, mert a képviselőházban mindenki jól tudja, hogy a most folyó béketárgyalásokon éppen Polónyi volt az, aki a béke érdekében a legjobban buzgalkodott. Mai és felettebb harcias hangon tartott beszédéből tehát a politikusok arra következtettek, hogy a békekísérletek meghiusultak és befejezetteknek tekinthetők.

Polónyi mai beszéde, mint általában minden Polónyi-beszéd, igen érdekes és fordulatokban bővelkedő szónoki mű volt. Történelmi visszapiantással kezdődött és a véderőreform elviselhetetlen terheinek lesújtó kritikájával végződött. Egy ízben az elnöki rendutasításból is kijutott Polónyinak, amikor azt fejtegette, hogy a katonai kérdésekben nem az ellenzék obstruál a kormány ellen, hanem a király a nemzet ellen.

A mély hazafias meggyőződéssel elmondott beszédet az egész ellenzék nagy érdeklődéssel hallgatta és a végén zajosan megtapsolta.

A képviselőház mai üléséről részletes tudósításunk a következő:

Napirend előtt.

Berzeviczy Albert elnök negyedtizenegy órákor megnyitja az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvét hozzászólás nélkül hitelesítik.

Elnök bemutatja a nagyszalontai népgyűlés kérvényét a katonai javaslatok ellen; a szegedi, református kovácsnézi és nagyszalontai népgyűlések kérvényét az általános, egyenlő, titkos választói jog törvénybe iktatása érdekében. Javasolja, hogy a kérvények a tárgyalás alatt levő véderőjavaslatokkal való tárgyalás céljából tétessenek le a Ház asztalára, illetőleg adassanak ki a kérvényi bizottságak.

Bikády Antal az elnök javaslatával szemben ellenindítványokat nyújt be.

Lovász Márton és Sümei Vilmos a napirend szerint következő, névszerinti szavazásra alkalmat adó ellenindítványokat visszavonják.

Következik a véderőreform általános tárgyalásának folytatása.

Polónyi beszéde.

Polónyi Géza: Nehéz szívvel, borongó lélekkel kezdi beszédét ennél a kérdésnél. A harc, melyet a törvényjavaslat ellen folytatnak, nem új keletű. A legutolsó küzdelem, a mai küzdelemnek alapja az 1889. évre nyúl vissza. Annak a küzdelemnek ki-magasló alakjai, Kaus Ivor, Beöthy Ákos, Ugron Gábor, már pinesenek az élek között. Azok közül, akik abban az obstrukcióban részt vettek, már csak ő van itt. Ugy érzi, neki is ma már utolsó alkalom hozzászólni a véderő kérdéséhez. Talán megvádolják a küzdeleket antimilitarizmussal. Pedig nem lehet őket ezzel illetni. Tanulmányozta ezt a kérdést s mondhatja, hogy a háborút nem a filantropia, hanem a biológia szempontjából kell megítélni, amíg államok lesznek, mindig lesznek háborúk. Ha a mostani generáció megtagadja azt, hogy

a hadsereg a nemzeti eszme szolgálatába álljon, akkor bizonyítékát adja annak, hogy az internaczió, német szolgálók segítségével akar diadalra jutni. Ha ez a parlament nem akarja a nyelvet megvédeni, kiszolgáltatja magát az internacionális antimilitarista propagandának. Hadsereget azzal a céllal, hogy háborút akarok viselni, szervezni nem szabad. A véderőnek a nemzet vagyoni és teherviselési viszonyaihoz kell simulnia, de ha egy hadsereg a vagyoni tönk szélére juttatja a társadalmat, az rosszabb a háborúnál, ez a nemzeti állam tönkretétele. (Helyeslés a baloldalon.) Nekünk szerencsétlen különleges helyzetünk van, két állam, heterogén érdekű államok részére kell hadsereget szállítanunk. Hacsak az újabb időben nagyon kedves gyarmatosító politikát veszszük, ennek ugyebár csak akkor van értelme, ha egy állam ipari tultermelését akarja kedvezően elhelyezni. Világos tehát, hogy kettőnk közül csak az erős iparu Ausztriának lehet érdeke a gyarmatosítás. Magyarországnak tehát nem lehet érdeke anyagi egzisztenciáját megkockáztatni egy olyan haditengerészet érdekében, mely gyarmatosító politikát szolgál. De letér a teoretizálás teréről. Egy katonai szaklap megállapította, hogy Ausztria-Magyarországon egy napi mozgósítás 20 millióba kerül. Tehát egy 20—30 napi mozgósítás esetén Magyarországot a reá eső rész megöli. Ha tehát egy véderőjavaslatot olyan érvvel hoznak a Ház elé, hogy állami biztonságunk veszélyeztetve van, csak aggodalommal teljes vizsgálódás után léphetünk tehát az elhatározás terére. Nem lehet ilyesmivel előállni, mert nem volt rá eset, hogy a magyar neuzet veszedelem esetén nem adta volna meg a királynak azt, a mi a királyé. Szabad-e tehát a nemzet itélő széke elé állítani egy fejedelmet, ki azt mondja, inkább az állam épségét veszélyeztetem, semhogy a nemzet kívánságait teljesítem. (Helyeslés a baloldalon.) Tehát inkább veszélyeztetik az állam épségét, semhogy a nemzet jogos aspirációit teljesítsék. Birálja a hadsereg vezetését. Kimutatja a legutóbbi manőverekből, micsoda vezérkar vezeti a közös hadsereget. Egy magyar név nem akad közöttük. Különbösen nincs értelme, hogy itt tárgyaljuk ezt a törvényjavaslatot, mert megeshetik az a szegény, hogy itt megszavazzuk, Ausztriának pedig nem fogadják el. A javaslatot azért se lehet tárgyalni, mert a népszámlálási adatok ismerete nélkül állították össze. Erről a törvény világosan rendelkezik. A függetlenségi párt ez ellen a javaslat ellen a végsőig küzd. Nem foglalkozik az obstrukcióellenes teóriákkal, csak a magyar nemzet történetére utal. A magyar történelmet ismerők tudják, hogy az obstrukció fegyverét nem az ellenzék használta először. Használta Deák Ferencz, majd követte példáját Tisza Kálmán. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Mit követel a munkapárt? Az opportunitás elismerését. Avagy van-e önök között egyetlen képviselő, aki meggyőződésül vallja, hogy Magyarországnak nincs szüksége az államnyelvire, a magyar vezényszóra, nincs szüksége az alkotmányra? (Zajos taps a baloldalon.) Önök azt mondják, hogy ezeket önök is szeretnék. Ez nem meggyőződés, hanem opportunitás! (Zajos éljenzés és taps a baloldalon.) Tehát az opportunítással szemben áll a mi megdöntetlen meggyőződésünk. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon.) Mennél jobban bizonyítják önök az obstrukció jogtalanságát, annál nagyobb szolgálatot tesznek nekünk. Hiszen nem a magyar nemzet, hanem a király obstruál azaz, hogy évtizedek óta nem teljesíti a nemzet jogos kívánságát. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon.)

Elnök: A király személyét nem szabad a vitába vonni. Szónokot ezért rendutasítja. (Zaj a baloldalon.)

Polónyi Géza: A chlopyi hadparancsot nem jegyezte ellen egyetlen felelős miniszter sem, nincs tehát senki, akit felelősségre vonjon. (Derülttség.) Vigyázzon a munkapárt és jegyezze meg, hogy magyar emberekkel áll szemben, akik a nemzet jogaiért szállnak síkra. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.) Csak a maga nevében szól, de azt hiszi, hogy minden ellenzéki ember elfogadna olyan kompromisszumot, amely a nemzet küzdelmét honrálná s az ellenzék politikai becsületével is számot vetne. Ez ellen a javaslat ellen az ellenzék erejének végső megfeszítésével küzd. Ellenindítványt nyújt be, amelynek elfogadását ajánlja. (Taps és éljenzés a bal és szélsőbaloldalon.)

Elnök ezután a tanácskozást félbeszakítván, megállapította a holnapi ülés napirendjét és az ülést félháromkor berekesztette.

Budapest, október 17.

Változások a hadügyminisztériumban. Bécsből jelentik, hogy Hoffman Hugó altábornagy, osztályfőnök a hadügyminisztériumban a legközelebbi időben elhagyja állását. Hoffman Hugó a magyar delegációban helyettesítője és képviselője volt

Láró Schönaich közös hadügyminiszternek, akivel együtt alkotta meg a most napirenden levő véderőjavaslatot. Hoffman távozását Schönaich bukásával hozzák kapcsolatba, mely egyébként is nagy változásokat idéz majd elő a közös hadügyminisztériumban. A „Zeit“ értesülése szerint Dóry lovas-ezredes a hadügyminiszter szárnysegédévé, Brosch ezredes pedig a 2. tiroli hadászred parancsnokává nevezték ki.

Munkapárti beszámoló. Báró Orosdy Fülöp, a végvári kerület orsz. képviselője, néhány nap óta kerületében időzik és tegnapi beszámoló beszédét mondott Nizkyfalván, melyre a kerülethez tartozó községekből igen sokan jelentek meg, akik a beszámolót tetszéssel fogadták.

A jövő évi költségvetés tárgyalása. A képviselőház pénzügyi bizottsága a jövő hét folyamán kezdi meg az 1912. évre szóló állami költségvetés bizottsági tárgyalását.

A debreczeni moustre egyetemi küldöttség. A debreczeni egyetem érdekében eljáró küldöttséget gróf Zichy János kultuszminiszter a jövő hét folyamán fogja fogadni a képviselőház kupolatermében. A küldöttségben részt vesznek Hajdu-, Heves-, Szabolcs-, Jász-Nagykun-Szolnok-, Szatmár-, Szilágy-, Ugocsa- és Máramaros vármegyék, Szatmárnémeti és Miskolc törvényhatósági városok és Nyíregyháza v. t. város küldöttei és országgyűlési képviselői. Debreczen város tanácsának minden tagja, társadalmának előkelőségei, kulturintézményeinek vezetői és törvényhatósági bizottságának tagjai. A küldöttséget Domahidy Elemér főispán és Kovács József polgármester vezeti. Az eddig jelentkezők száma körülbelül ezerre rug.

A bosnyák tartománygyűlés. Szerajevóból jelentik: A tartománygyűlést néhány hétre el fogják halasztani. Ha a szünet alatt nem javulnak a pártviszonyok, akkor a feloszlás elkerülhetetlen lesz.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath ülése.

A drágasági bizottság tárgyalásai.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 17.

Bécsből jelentik: A képviselőház befejezte a drágasági javaslatok első olvasását, mire az összes drágasági javaslatokat a bizottságokhoz utalták, amelyeknek kötelességévé tették, hogy tíznapon belül a képviselőháznak előterjesszék arról jelentéseiket. Ezután a Ház megkezdi a tisztviselői javaslat első olvasását. Susteric felszólalása után a tisztviselői javaslatot épp úgy, mint az ennek költségei fedezésére és az új építkezések adókedvezésére vonatkozó javaslatot, miután többen szólásra nem jelentkeztek és a vezérszónokok a szótól elálltak, különböző bizottságokhoz utalták és azután a házszabályvitára iratkoztak fel a szónokok. Ennek megtörténte után a Ház folytatta a vitát a dalmát vasutakról. Miután Röh, a vasutügyi minisztérium vezetője és Benkovic képviselő állást foglaltak a dalmát vasutak kérdésében, a Ház a vitát megszakítja. Az elnök holnapra a következő napirendet javasolja: 1. Vita a házszabályreformról; 2. vita a költségvetésről és a költségvetési provizóriumról. Conci (olasz) ezzel szemben a következő napirendet javasolja: 1. Házszabályreform, 2. az olasz jogi fakultás kérdésének tárgyalása, 3. költségvetés. Conci javaslatát 154 szavazattal 109 ellen elfogadják és az ülést 3 órakor berekesztik. Az elnökséghez érkezett beadványok között van az 1912. év január 1-től június 30-áig terjedő időre kért költségvetési provizórium. E javaslat felhatalmazást kér, hogy az 1911. évi államadósság törlesztésére, valamint az 1911. évi delegáció által a hadsereg és haditengerészet részére megállapított költségek szükségleteket, melyek hetvenhat millió koronát tesznek, a szükség arányához képest pénzügyi művelet útján fedezzék és ameddig költségek kibocsátás útján ez az összeg fedezetet nem nyer, szükséges összegeket függő adósság útján szerezhesse be. Felhatalmazást nyer továbbá a pénz-

ügyminiszter, hogy 134,588.780 koronát pénzügyi művelet útján szerezzék be és pedig 25,388.780 koronát az általános államadósság törlesztésére, 109,200.000 koronát pedig az államvasutak építkezési szükségleteire, valamint a vasúti forgalmi eszközök beszerzésének céljaira. Végül felhatalmazást nyer a pénzügyminiszter, hogy a forgalomban lévő 1912. március 1-én lejárt állami kincstárjegyek beváltását szintén pénzügyi művelet útján hajtsa végre.

A képviselőház ülése után a drágaság ügyében kiküldött bizottság Mandics képviselő elnöklésével ülést tartott, amelyen a miniszterelnök és több miniszter is jelen voltak. Első sorban elfogadták dr. Rennernek azon indítványát, amely szerint a buskérdésre vonatkozó vitát azonnal megkezdik, a többi anyagot pedig öt albizottság elé utalják. E bizottságok a lakásügy, a mezőgazdasági termelés, a kartelek, az élelmiszerek és a közbenes kereskedelem, valamint a vasúti tarifák kérdésével foglalkoznak. A bizottság megkezdte a buskérdés tárgyalását. Több felszólaló után báró Gautsch miniszterelnök megismételte a kormány ismeretes álláspontját, majd Widmann földművelésügyi miniszter szólalt fel. A bizottság legközelebbi ülése csütörtökön délután lesz.

A belügyminiszter az egyes tartományok hatóságaihoz rendeletet intézett, melyben utal az állami és autonóm hatóságok együttműködésének szükségességére a drágaság elleni küzdelem szempontjából, melyre a kormány főtörvénykezése irányul. A kereskedelmi minisztérium egy rendelettel hívja fel a hatóságokat, hogy az illetékes iparhatóságok révén a vásár tartására jogosított községekben a vásári rend szigorú betartását ajánlják és gondoskodjanak arról, hogy a mezőgazdasági és ipari termelők és fogyasztók szabad forgalmát netalán gátló rendelkezések megszüntessenek olyképpen azonban, hogy a törvényes közbenes kereskedelem ne károsodjék. A tartományi hatóságok utasítottak, hogy az ily alapon szerzett tapasztalatokról ez év december elejéig tegyenek jelentést.

A német birodalmi gyűlés. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés ma öt és fél havi szünet után megkezdte munkálatait. A legfontosabb törvényjavaslatok, amelyek ebben az ülésszakban kerülnek elintézésre, a hajózási illetékekről, büntető perrendtartási reformról és a magántisztviselők biztosításáról szólnak.

A birodalmi kancellár a birodalmi gyűlés elnökehez intézett levelében, amelyben közli, hogy válaszol az interpellációkra, mihelyt a helyzet azt megengedi, a következőket írja: Ugy hallok, hogy több pártnak az a szándéka, hogy interpellációkat nyújt be a külpolitikai kérdések, különösen a Tripolisz-kérdés és Franciaországgal való tárgyalásaink ügyében. Úrtem és osztom a pártok óhaját e kérdések parlamenti tárgyalásának lehetővé tétele iránt, a jelen pillanatban azonban a kormány nem vehetne részt olyan vitában, amely a külpolitikára vonatkozik. A külpolitikai kérdések általános megvitatását nem lehetne szétválasztani a kormánynak a Marokkó-ügyben való állásfoglalása kérdéséből, amelyről azonban a kormány nem érdekel sulyos megkötésének veszedelme nélkül nem nyilatkozhatna. Ugyanez áll a Tripolisz-ügyre nézve is. A török-olasz háború megszüntetése céljából állandó eszmecsere folyik a hatalmak közt, amely a császári kormányra nézve lehetetlenné teszi, hogy e kérdésben nyilvánosan bármely irányban is állást foglaljon. A birodalmi gyűlésen azonban a kormány részvétele nélkül azért nem volna helyes vitát folytatni, mert ez egy vagy más irányban megnehezítené a német politika állásfoglalását és korlátozhatná akcióinkat.

A szerb szkupstina. Belgrádból jelentik: A szkupstina mai ülésén Ribarac nacionalista azt kérdi a miniszterelnöktől, hogy az új kormány miért nem adott még a szkupstinának programot. A nemzeti párt nevében kijelenti, hogy bizalmatlansággal viseltetik a kormánnyal szemben, melynek élén egy tözsdés áll. Dr. Milovanovic miniszterelnök megvetéssel utasítja vissza Ribarac sértéseit és kijelenti, hogy a kormány a szkupstina többségének bizalmával rendelkezik.

Olaszország tervei.

— Harcok Tripolisban. — Olasz csapatok veresége. — Közeledik Egyiptom annexiója. — Olaszország akeziója az aegai tengeren. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 17.

A hatalmas békekísérletei zátonyra jutottak és az ujjonnan érkezett jelentések arra engednek következtetni, hogy Olaszország további háborús akcióra készül. Ennek az akciónak színhelye pedig az aegai tenger lesz. Mytilena közelében már megjelentek az olasz torpedók s az ezt követő napon Thasos sziget közelében is felbukkantak az ólalkodó olasz hajók. Tehát az olasz kormány egy tervszerű engeri akciójáról van szó.

Diplomáciai körökben lehetnek tartják, hogy az olasz kormány így akar pressziót gyakorolni Törökországra és kényszeríteni azt, hogy az olasz békefeltételeket elfogadja. A tengeri akció természetesen csak akkor kezdődhetik, ha Tripolisz okkupációja befejeződött, mert az okkupáció ideje alatt az olasz flotta a szárazföldi csapatok fedezésére Tripolisz előtt kénytelen czirkálni. Az olasz kormány terei között szerepel egyes szigetek megszállása is, továbbá a Szaloniki és Smyrna ellen való támadás, amely azonban már nagyobb nehézségekkel fog járni, mert itt az olasz akció beleütközik az európai kereskedelmi érdekekbe. Szóval a békekilatások erősen csökkentek és egyelőre minden jel egy hosszadalmas háború eljövételére mutat.

Táviratainkat a következőkben adjuk:

A tripoliszi csatározások.

Tripolisz, október 17.

Minthogy a török csapatok, tízezer ember, minden éjjel megtámadják az olasz előőrseket, nagyon valószínű, hogy az olaszok már a legközelebbi napokban megkezdik előrenyomulásukat. Az eddigi harcokban néhány török elesett, az olaszok vesztesége mindössze néhány sebesült. A tripoliszi kikötőben csütörtökön egy olasz torpedóhajó sziklába ütközött s elmerült. Azt hiszik, hogy a törökök nem sokára a hegyek közé fognak vonulni, ahol modern ütegekkel jól megerősített hadállásokat fognak elfoglalni. Más verzió szerint a török csapat a tuniszi határt igyekszik elérni. Az olaszokat nagyon nyugtalanítja, hogy a tripoliszi kikötőben koleraeseteket állapítottak meg. Ezerkét száz török hivatalnok egy német gőzöcön vissza fog menni Konstantinápolyba.

Róma, október 17.

A Stefani-ügynökség jelenti Tripoliszból mai kelettel: A Tripoliszba küldött csapatok utolsó részletét ma partraszállították. A helyzet változatlan.

Olasz csapatok veresége.

Konstantinápoly, október 17.

Dernánál a törökök tüzeltek egy olasz bárkára, amely 60 katonát akart partraszállítani. Abárka zátonyra került. Az összes olaszok életüket veszítették. Erre az olasz hajók rövid ideig bombázták Dernát, de kárt nem tettek. A török csapatok Necho ezredes vezérlete alatt az olaszokat Asziszienél megtámadták. Az olaszok hír szerint jelentékeny veszteségeket szenvedtek. Lapzártakor arról értesül a Szabah, hogy több ezer tonnyi olasz csapat, mely az ország belsejébe nyomult előre, El-Karbenél, Tripolisztól három órányira török csapatokra bukkanott. Harcz fejlődött ki, amelyben a törökök és az őket támogató olaszokat visszaverték a tripoliszi erődökbe. Az olaszok rendetlenül menekültek és több mint száz halottjuk van.

A háborús tenger.

Konstantinápoly, október 17.

Három olasz torpedóhajó Mytilenae előtt czirkál. Az ellenséges hajórajt tegnap Páfossz

mellett látták, ahonnan az *Átosz-hegy* felé haladt. Ebből azt következtetik, hogy az *olaszok támadást akarnak intézni Szaloniki és Szmirna ellen.*

Konstantinápoly, október 17.

A hadügyminiszteriumhoz érkezett táviratok szerint három olasz torpedóhajó a szigettengeren lévő szigetek között éles lövéseket tett. A porta nagyon meg van botránkozva amiatt, hogy az olasz torpedóhajók az egész szigettengert nyugtalanítják. *Prevezából és Valónából* jelentik, hogy az utóbbi öt nap alatt nem láttak olasz hadihajót, de valószínű, hogy az olasz hajóraj a partok közelében cirkál.

London, október 17.

A *Daily Mail*-nak jelentik *Gallipoliszból*: A török hajóraj hétfőn reggel elindult az Aranyezsarból. *Utjának irányát nem tudják.*

Olaszország hadserege.

Ala, október 17.

Katonai körökben általános a csodálkozás az olasz mozgósítás lassúsága miatt. Csak most derült ki, hogy eleinte a déli hadtesteket szemlélték ki a tripoliszi expedícióra, de a behívott tartalékosok passzív rezisztenciát tanúsítottak, így aztán az északi csapatokból álló 5. hadtestet mozgósították. Elképesztő történt, hogy két hét is elment a mozgósítás keresztülviteléig. A mozgósított hadtest csapatai közül később csak nagyon keveset indítottak el az expedícióval, a többi csapatot helyőrségi állomásein maradt s így történt, hogy ezeken a helyőrségeken nagyobb létszámú csapatok vannak, semmiut voltak a mozgósítás miatt. Tagadhatatlan, hogy az északi hadtestek létszáma jelentősen fel van emelve s azok a hírek is igazat mondtak, hogy a határon az elzáró török katonasága annyira löszert kapott, mint háború idején. Ami az olasz flottát illeti, minden stratégiai szükségesség nélkül az Adria déli részére ment s ott olyan ellenőrzőfelé szolgálót teljesít, mintha egyetlen célja az volna, megfigyelni, *milyen osztrák-magyar hajók hagyják el az Adriát.* Ezek az intézkedések azt látszanak bizonyítani, hogy *Olaszország nagy bizalmatlansággal van ellátva az osztrák-magyar monarchia ellen.*

Vilmos császár és Ferencz József.

Berlin, október 17.

Beavatott körök értesítése szerint, Vilmos császár és Ferencz József király a napokban több táviratot váltottak, amelyek a békeközelítés kérdésével álltak összefüggésben és a német császár külön óhaja volt, hogy gróf Szögyény-Marich nagykövet visszatérjen Berlinbe, hogy ott vele a békeközelítés kérdésében megbeszélést folytasson. A nagykövet tegnap Kiderlen-Waechter államtitkárral tárgyalt.

A török nagyvezér kísérletei.

Róma, október 17.

A *Giornale d'Italia* tudósítója jelenti Konstantinápolyból, hogy Szaid basa nagyvezér bizalmi emberét Rómába küldte, hogy megtudakolja, vajon tovább is megmaradhat-e a szultán tripoliszi szuverenitása. A bizalmi ember Rómából ezt táviratozta:

— Semmit sem lehet tenni s azonnal visszautazom Konstantinápolyba.

Erre Szaid basa újabb kísérletet tett, hogy talán a részleges szuverenitásnak elismerése lehetséges volna-e. Erre a tudakozásra is tagadó választ kapott.

A volt nagyvezér vád alá helyezése.

Konstantinápoly, október 17.

Abból az alkalomból, hogy a tripoliszi képviselők a kamarában Haki basa volt nagyvezérnek vád alá helyezését indítványozták, Tripolisz volt válija, Ibrahim basa a hivatalkodása idejében a kormányhoz intézett figyelmeztetéseit megküldte a mérsékelt liberális párt vezérének, Izmail basának. Haki basa védekező iratot készít, amelyben megfogja fejteni, hogy a bekövetkezett eseményeket fölülte álló nem felelős befolyások okozták.

Egyiptom annektálása.

Berlin, október 17.

A tőzsdén ma azt híresztelték, hogy *Anglia már legközelebb annektálni fogja Egyiptomot.* Ennek a hírek kapcsán azt jelenti a „Tageblatt“, hogy az utolsó két héten belül nem először merült fel az angol kormányban ez a terv s egyáltalán nincs kizárva, hogy miután Anglia 1904-ben a Franciaországgal kötött szerződésben elnémitotta a francia vétőt, most tiszta helyzetet akar teremteni Egyiptomban, hogy kompenzációt szerezzen magának ugyanakkor, mikor Olaszország Tripolisz birtokába jut és Franciaország Marokkóban terjeszkedik. Hivatalos részről nem erősítették meg az annektálás híreit, azonban nagyon valószínű, hogy Angolország befejezett ténnyel fogja meglepni a világot.

Szerbia próbamozgósítást rendezett.

Belgrád, október 17.

A szerb fővárosban feltűnést keltett az a hír, hogy a kormány a drinai hadosztályt mozgósította. Illetékes heyen a hozzáintézett kérdésre azt válaszolták, hogy mozgósításról szó sincsen, mindössze annyi történt, hogy kisebb körzetben próbagyülekezést végeztek annak megállapítására, hogy *milyen gyorsan történhetnék meg a Drina dicsió mozgósításai.* Mindent azonban már két hónappal ezelőtt rendelte el a hadügyminiszter a nyári hadgyakorlatokkal kapcsolatban, amikor az olasz-török háborúról még szó sem volt.

A kínai forradalom.

— Mozgolódnak a nagyhatalmak. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 17.

A kínai köztársasági forradalom, amely a Mandzsú-dinasztia ellen irányul, már lángba borította egész Dél-Kínát. A Jangcesekiang völgyében, ebben a mérhetetlen nagyságu, titokzatos ország részben égnek a falvak, halmak az emberek és sok helyütt már leng a köztársasági lobogó, a nemzeti haladás híveinek lobogója. Európai fülnek talán első hallásra furesának tetszik, hogy abban az országban, amelyről az európai fogalmak közeli rokonságban voltak a mesével és a miszticizmussal, hogy ebben az országban a köztársaságért halmak az emberek. Pedig már egyszer megrémítette a világot a kínai boxerlázadás és ehhez hasonló méreteiben a mostani republikánus forradalom is. A kínai kormány, amely Juansikait, az eddig kegyvesztett kiváló, energikus államférfiut megtette a lázadó tartományok alkirályának, igen meg van rémülve. Chili, Kantung és Hankau helyőrségeinek csapatai indulásra készen állanak, ellenben Kvang-si helyőrsége a lázadókhöz csatlakozott. Jing-Csong csapatai Hankautól északra gyülekeznek. Tiencsinből jelentik, hogy szállítóhajókon utnak indították a mukdeni és más mongol helyőrségek katonaságát a Jongese vidékére. Tiencsinben is általános az elkeseredés a Mandzsú-dinasztia ellen.

Az európai érdekelt nagyhatalmak természetesen nem nézik tétlenül a Kínában folyó zavargásokat. Elsősorban Oroszország és Amerika állanak lebben, mert nélkülük Kínában semmi sem történhetik. De a többi állam sem marad veszteg. Az osztrák-magyar monarchia „I. Ferencz József“ nevű hadihajója tegnap érkezett Shanghaiba és holnap folytatja útját Hankau felé. Európában erősen figyelik a forradalom fázisait és vannak egyesek, akik a kínai forradalom kitörését egyenesen Japánnak tulajdonítják és megvádolják Japánt azzal, hogy a kínai republikánusokat segíti.

Táviratainkat a kínai eseményekről itt adjuk:

London, október 17.

Pekingben óriási a rémület. Akinek módjában van, elküldi családját. A kínai események elhagyják mandzsú gazdájukat. Mindennek ára óriás módon emelkedik. *A kínai pénzpiac egészen értéktelen.* A bankokat egész nap ostromolják. Az északi vasutak forgalmának megszüntetése, ami katonai szempontból egészen fölösleges, fokozza a rémületet és megnehezíti az eleség szállítását. *Sanghájban is ostromolják a bankokat, amelyek közül egy már megszüntette fizetését.* Az idegen bankok eddig öt millió dollárt küldtek Hankauban.

Washington, október 17.

Az Egyesült-Államok kormánya megzafolja azt a hírt, mintha Amerika Oroszországgal egyetértőleg készülő külön akcióra Kínában. A nagyhatalmak *nemzetközi konferenciát* terveznek, azoknak az államoknak vezetésével, amelyek a boxerlázadás idején fegyveres haderőt szállítottak Kínába.

Bécs, október 17.

Távirati jelentés szerint a „Kaiser Franz Josef I.“ hadihajó e hó 16-án Sanghaiba érkezett és onnan *Hankauban* megy tovább. Nemsokára egész *nemzetközi flotta* lesz együtt a *hankaui kikötőben*, amelyiknek parancsnoka a „Mandur“ német ágyúmaszád kapitánya lesz.

Brüsszel, október 17.

Az „Agence d'Extrême Orient“ a következőket jelenti Kantonból: Három forradalmárt, akik *Lichun* admirális ellen bombamerényletet akartak elkövetni, a *bombájuk darabokra tépett.* A ruhájukban és lakásaikon különböző forradalmi proklamációkat találtak, amelyek közül az egyik a nagyhatalmaknak szóló kiáltvány volt.

Varsó, október 17.

Október 12-ike óta a varsói katonai kerület 6. hadtestét mozgósítják. Az újságoknak megtiltották, hogy a mozgósításról híreket közöljenek. A mozgósítás már annyira előrehaladt, hogy az egész hadtest az első parancsszóra elindulhat.

Hankau, október 17.

A Kadmus angol cirkáló ide érkezett. A fölkelők ellátározták, hogy a mandzukat nem mészárolják le, ha önként elismerik az új kormányt. Valószínű, hogy rövidesen útközetre kerül a sor a mandzuk és fölkelők között. Utóbbiak betegápolási egyesületet alapítottak, amelynek élén egy miszionárius áll. Asszonyok és gyermekek Sanghaiba utaznak. A fölkelők vezére kijelentette, hogy nem fél az északi csapatoktól. A pekingi vasutat nem használhatják, mert a forgalom itt be van szüntetve. Ma egy új forradalmi lap jelent meg. Az eddig fennállott újságok nem jelennek meg.

Hankau, október 17.

Sahi tengernagy egy ágyunaszádon ide érkezett és az idegen konzuloknak megígérte, hogy az idegenek koncepcióit nem fogja bántani. Északról egy vonat kormánycsapatokat szállított ide, amelyek Hankautól északra táboroznak. Mintegy 2000 vucsangi fölkelő tüzérséggel átlépte a Jangce-folyót és a Han-folyó mellett fölfelé vonul. A Vörös Kereszt-társaság Vucsangból elszállítja az elesetteket. Egy forradalmárt, akire rábizonyították, hogy értékpapírokat sikkasztott, kivégezték.

Peking, október 17.

A nankingi amerikai konzul táviratilag jelenti, hogy *Nanking bevételét óráról-órára várható.* A konzul egy hadi kiküldését kéri. A francia követség értesülése szerint *nem tudják, hogy a nankingi alkirály hol van.*

EGYHÁZAK.

— (Egyházi értekelet.) A dunamelléki református egyházkerület e hó 21-én délután 5 órakor a Lónyay-utcai főgimnázium disztermebe egyházi értekeletet tart, amelyen Takaró Géza kőbányai lelkész a vasárnapi iskoláról tart felolvasást és *Forrách Gyula*: „Első teendőink az ifjuság lelki gondozásában“ czimén olvas fel.

Kavarodás a jogászygyűlésen.

— Harcz az általános választói jog körül. —

Budapest, október 17.

A jogászygyűlés csendes és előkelő hangulatába a közjogi és közigazgatási szakosztály mai ülésén parázs, puskaporos összetűzés keveredett. A szakosztály a kuriai bíráskodás kérdését tárgyalta, amikor dr. Rónai Zoltán, a progresszív irányú magyar jogászvilág egyik kitünősége azt javasolta, hogy a szakosztály foglaljon állást a választójogi bíráskodásnak a képviselőház hatáskörébe leendő visszautasítása mellett azzal a feltétellel, hogy előbb alkossák meg az általános, egyenlő és titkos választói jogot. A szakosztály nagy többsége hajlandóságot mutatott ennek az indítványnak az elfogadására, de a szakosztály konzervatív hajlamairól ismeretes elnöke, Concha Győző nem volt hajlandó szavazásra föltenni a Rónai Zoltán indítványát. Nagy lármára és kavargásra keletkezett erre, a túlnyomó többség az elnök ellen fordult, aki erre azzal az indoklással, hogy a szakosztály nem alkalmas határozat hozatalára, egyszerűen bezárta a tanácskozást.

A gordiusi csomónak ez az önkényes kettévágása a szakosztály tagjai közt élénk megütközést keltett, zajos jelenetek támadtak és valószínű, hogy ennek az incidensnek folytatása is lesz a plenum előtt.

A jogászygyűlés egyes szakosztályainak mai munkásságáról tudósításunk a következő:

Közjogi és közigazgatási szakosztály.

Az országos jogászygyűlés közjogi és közigazgatási szakosztálya ma délután alakult meg. Elnök lett Concha Győző; alelnökök lettek: dr. Harmos Gábor és Nagy Ernő.

Dr. Szivák Imre tartotta meg ezután előadását a képviselőválasztási bíráskodásról. Megállapítható, hogy ha a Kuriát továbbra is meghagyják közjogi és politikai bíróságnak, vagy a Kuriának mint bíróságnak teljes elhanyagolása következik be, vagy pedig a politikai bíráskodás értéke teljesen elvész. Az előadó a maga részéről indokolás kíséretében a következő indítványt teljesíti elő:

„A mai kuriai bíráskodás helyébe szervezettleg a királyi közigazgatási bíróság lenne teendő, külön közjogi szaktanácsal, még pedig 1., a bírói minősítés emelésével, egységes kvalifikáció alapján; 2. addig pedig, míg ez bekövetkezik, az ítélkező közjogi tanácsban csak a bírói minősítéssel rendelkező bírák fognának ezen tanácsban itélteni. A képviselőház előtti konkurrens panaszjogának fenntartása mellőzendő lenne.

Grecsák Károly alkotmányjogi alapelvek tartja, hogy a képviselőház maga van hivatva tagjai megválasztásának törvényszerűségét megvizsgálni. (Helyeslés.) Parlamentárius bíróság megalkotását tervezi, amely egy harmadrészben a Kuria, egy harmadrészben a képviselőház saját tagjaiból állana.

Kmetty Károly szerint a képviselőházi bíráskodás első sorban pártbíráskodás. Grecsák álláspontja túlhaladott. A szóls is helyteleníti a képviselőházi bíráskodás mai bifunkcióját és az egész választási bíráskodást a képviselőházzal semmiféle összefüggésben nem álló, független fórumra akarja ruházni. Kívánatos, hogy az összes közjogi bíráskodás a közigazgatási bíróságra ruháztassék. A közjogi tanácsban azonban nem szívesen nélkülözhető a közigazgatási minősítéssel bíró bírákat. (Élénk helyeslés.)

Tihanyi Lajos, Móricz Károly, Buzsák László, Tetéleni Ármín, Deák Albert, Concha Győző, Kérészy Zoltán hozzászólása után Brasch Arnold szólalt fel, aki szerint mindenképp az általános, egyenlő, titkos választójogot kell keresztülvinni és csak azután kell gondoskodni a választások tisztaságának intézményes biztosításáról. A bíráskodás továbbra is a Kuriát illesse.

Kenedi Géza: A Kuria választási bíráskodása még a képviselőházi bíráskodáshoz képest is hanyatlás. Az előadói indítvány mellőzésével a képviselőház bíráskodásának visszaállítását és megfelelő szabályozását kívánja.

Várady Zsigmond ellentmond Kenedi összes sarkitételeinek. A törvényhozó testület megalakítása kétségtelenül politicum, de a választás befejeztével annak a kérdésnek a megvizsgálását, hogy a választás

körül merült-e fel visszaélés, a lehető legfüggetlenebb jogásztételre kell bízni. A választási bíráskodási eljárásnak olyan megváltoztatására van szükség, amely lehetetlenné teszi a bizonyítási eljárás halogatását. Szilágyi Dezső nagy alkotását Tetéleni Ármín tette tönkre, ki kétezer tanut hozott, ahol huszonöt is elég volna. (Derültség.)

Tetéleni Ármín: Soha sem volt nagy alkotás! Várady Zsigmond az előadói javaslatához hozzájárul, de azzal a kiegészítéssel, hogy a bizonyítási eljárás gyorsítását is sürgessék. (Élénk helyeslés és taps.)

Botránnyok az általános választói jog körül.

Dr. Rónai Zoltán, a Társadalomtudományi Társaság főtitkára oly értelmű indítványt terjesztett elő, hogy a gyűlés foglaljon állást a képviselőválasztások megpeticionálására vonatkozó kuriai bíráskodás jogának a képviselőházra való átruházása mellett. *E jog azonban csak a népparlamentre, az általános, egyenlő és titkos választójog alapján összeülő parlamentre ruházható át*, mert csupán ez a parlament képes garanciát nyújtani az igazságos bíráskodásra. (Nagy taps. Felkiáltások: Ez nem tartozik ide!)

Teller Miksa a jelenlegi kuriai bíráskodás fenntartása mellett foglal állást; csak az eljárást kellene megreformálni. A választási bíráskodást minden bíróságra rá lehet bízni, csak a képviselőházra nem.

Concha Győző elnök az indítványokat a Rónai Zoltánét kivéve szavazás alá bocsátja és fölolvastatja.

Baracs Marcell kéri, hogy a Rónai indítványát is bocsássák szavazás alá. Bizonyítja, hogy az általános választói jogra vonatkozólag is fel kell tenni a kérdést, mert csak ezzel lehet megkölni a képviselőválasztásokról bíráskodó testületnek miképpen berendezését és elhelyezését.

Erre az elnök kijelentette, hogy ezt, miután ennek a szakosztálynak az van feltéve kérdésül, hogy miképpen változtassák meg a kuriai bíráskodási törvényt és a választói jog ez esetek alá nem tartozik, de mivel a választói jog tárgyában vélemények nem adtak be, ezért semmiképp sem lehet szavazás tárgyává tenni.

Nagy zaj és elégtelenség követte az elnöki kijelentést. Hangos tiltakozások ropkodtak az elnök felé, aki egyszerre magával szemközt találta a gyűlés túlnyomó többségét. Újra és újra jelentkeztek felszólalók, akik az elnök e kijelentésével szembeálltak. Concha egy darabig tanácstalanul ült a helyén, azután kijelentette, hogy az ülést be fogja zárni, mert itt a tanácskozás lehetősége megszűnt. Természetes, hogy erre még nagyobb erővel tört ki a zaj. A nagy zűrvályban Concha kijelentette, hogy miután a proponált kérdések felett a szavazás nem lett volna lehetséges, az ülést felfoszlatja s megbízza a szakosztály titkárát, hogy erről a teljes ülésnek jelentést tegyen.

Alig nyilatkoztatta ezt ki, már sietve el is hagyta helyét és távozott a teremből. A legnagyobb tumultus maradt utána. A jelen voltak nagy felháborodással és lármával fogadták az elnöki enunuciációt és tiltakozásukat. Fejezték ki az elnök eljárása ellen.

Az eset jogász körökben annyival is inkább nagy feltűnést keltett, mert a jogászygyűlés tudvaleg ünnepélyes közgyűlés, amelyen eddig hasonló jelenetek nem játszódtak le.

A büntetőjogi szakosztály.

Az Országos Jogászygyűlés büntetőjogi szakosztálya Zsitvay Leó kuriai tanácselnök elnöklésével ma délelőtt 9 órakor folytatta tanácskozásait. Átérték a második pont tárgyalására: A bünvádi perrendtartás perorvoslati rendszerét mily irányban kellene módosítani?

Dr. Doleschall Alfréd egyetemi tanár előadó azt javasolja fejtegetése végén, hogy mondja ki a jogászygyűlés, hogy az esküdtbíráskodás körül tett tapasztalat nyomán megfontolás tárgyává teszi az esküdtzéki verdikt revíziójának kérdését, mely perrendszeri módok kínálkoznak az esküdték ítéletének megbírálására s ezt a kérdést a következő jogászygyűlés tárgyává tűzi ki. Javasolja, hogy semmisségi okok helytelen, illetve hiányos megjelölése ne

szolgálhasson jogcímmül a semmisségi panasz visszautasítására. Javasolja továbbá, hogy semmisségi panasz bejelentésére még abban az esetben is nyolcz-napi gondolkodási idő adassék, ha a vádlott az ítélet kihirdetésekor jelen volt. Kötelezővé kell tenni azonkívül a kurián a vádlott jogi képviselőt.

Elnök közli, hogy a szakosztály tanácskozásán megjelent Makino E. dr. japán állami ügyész, akit szíves hangon üdvözöl.

Dr. Lengyel Aurél és dr. Vámbéry Rusztem együttesen a következő indítványt nyújtották be: Kívánatos, hogy a fiatalokruak bünygyében a perorvoslat rendje önállóan, a joganyag sajátos követelményeinek megfelelően újra szabályoztassék.

A vita berekesztése után a szakosztály elfogadja a Lengyel és Vámbéry-féle együttes indítványt és a Doleschall-féle határozati javaslatot.

Ezzel a büntetőjogi szakosztály befejezte tanácskozásait.

Hiteljogi szakosztály.

A magyar jogászygyűlés hiteljogi szakosztálya ma délután 3 órakor folytatta tanácskozásait. A második kérdést tárgyalták: A részvénytársaságok felügyeletének és ellenőrzésének hathatósabbá tételét. A szakosztály Bublá Ferencz előadó határozati javaslatával szemben Baumgarten Nándor ellenjavaslatát fogadja el, mely szerint kimondja az Országos Jogászygyűlés, hogy:

1. az alapítás, különösen a nemkészpénzből álló betétek (apport) esetében, továbbá az alaptőke leszállítása és felemelése szigorubb ellenőrzés alá helyezettessék;

2. a mérleget és könyvvezetést szakképzett, egyénileg felelős revizorok, az ügyvezetést pedig abban állandóan részt véve egyéni felelősség mellett a felügyelő-bizottság ellenőrizzék;

3. az életbiztosító, záloglevél- és kötvénykibocsátó és a betéti üzlettel foglalkozó intézetek fokozottabb ellenőrzés és felügyelet alá essenek. (Élénk helyeslés.)

Ezzel a szakosztály, tanácskozásait befejezván, az elnök lelkes élettelével oszlott szét.

A magánjogi szakosztály.

Az Országos Jogászygyűlés magánjogi szakosztálya ma folytatta és befejezte tanácskozásait Kunz Jenő akadémiai tag, később Lestyán Adorján udvari tanácsos elnöklésével.

Schwarz Gusztáv egyetemi tanár referálta azt a kérdést, hogy szükséges-e és mily irányban a munkabérszerződésből eredő követelések biztosítása. Javaslatai a következők: A munkabérek biztosítása céljából ki kell mondani: 1. a pénzben megállapított bér lehetőleg rövid maximális határidőben a munkás kezéhez készpénzben fizetendő; a bérek alól való kivételeket — amennyiben egyes munkaviszonyokban a munkás érdeke úgy kívánja, vagy ily kivétel nélkül a munkaadó aránytalan kárt szenvedne — a törvény maga tüzetesen állapítsa meg. 2. A munkás követelése a munkaadó ellen vezetett végrehajtás vagy esőd esetében törvényes elsőbbséggel biztosítandó. 3. A munkabér iránti perek munkásbíróskodás alá tartoznak, amelyek állami bíróból, munkaadóból és munkásból alakítandók. Ily perekben a munkás helyeg- és illetékmentességben részesül. Az ilyen perekben hozott ítélet 24 óra alatt végrehajtandó. 4. Az első pont alatti szabály betartása közigazgatásilag ellenőrizendő és megszegése büntetendő. (Élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Az előadói javaslatot egyhangulag elfogadták Pap Dezső kiegészítésével, melyek között a legfontosabb az, hogy a munkabérből semmi körülmények között levonások nem történhetnek.

A magánjogi szakosztály tanácskozásai ezzel véget értek.

A kir. közjegyzők országos kongresszusa.

A magyarországi kir. közjegyzők közül körülbelül 200-an a Budapesti kereskedelmi- és iparkamara dísztermében ma délelőtt országos kongresszusra gyűltek össze, hogy az országos jogászygyűléssel párhuzamosan megbeszéljék az egész közjegyzői kart és intézményt érdeklő fontos kérdéseiket. A kongresszus ma délelőtt a napirendre tűzött kérdések közül csupán hárommal végzett, míg a tárgyalást holnapután, csütörtökön fogja folytatni, hogy tagjainak alkalmat adjon a jogászygyűlésen való aktív részvételre is.

A gyűlést Rupp Zsigmond nyitotta meg.

Baditz Lajos, a kongresszus megválasztott elnöke igaz önérettel, kartársi szeretettel üdvözli a megjelent kongresszusi tagokat, az ülést megnyitja. (Éljenzés.)

A napirend első pontját az örökösödési eljárás reformja tárgyában dr. Holitscher Szigfrid ter-

jeszti elő. Beterjeszti és elfogadásra ajánlja a következő határozati javaslatát:

„A kir. közjegyzők országos kongresszusa mai örökösödési eljárásunknak a gyakorlat által igazolt és a közjegyzői karon kívül álló egész jogász közvélemény által is elismert hátrányait, addig is, míg a jelenlegi rendezés alapjainak az elméleti szempontok által javasolt és a tulságos hatósági közreműködés visszaszorítására irányuló megváltoztatására kerülhet a sor, sürgősen orvoslandóknak látja egy oly átmeneti reform által, mely czéljával az egész eljárás egyszerűsítését és gyorsítását, különösen pedig a bíróságoknak a nem jogszolgáltatási természetű és a sajtólagos bírói hivatás rovására eső teendőktől való mentesítését tüzi ki.“

A kongresszus az előadó által előterjesztett határozati javaslatot egyhangulag elfogadja.

Ezután a kongresszus áttér a napirend második pontjára, a közjegyzők és a perenkívüli eljárás reformjának kérdésére. E tárgy előadója

Dr. Körössy Bertalan a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

„A kir. közjegyzők országos kongresszusa a perenkívüli eljárás teendőinek és a perenkívüli képviselőknek, mint már a közjegyzői intézmény életbeléptetése alkalmával részére törvényhatóságilag kijelölt ügykörnek; első sorban a hitbizonyosság körébe tartozó teendőknél, nevezetesen a jogügyletek okirati tanúsításának a királyi közjegyzők hatáskörébe utalását jogszolgáltatási rendünk korszerű kialakulása mellőzhetlen követelményének tartja.“

A tulnyomó többség a határozati javaslatot elfogadta.

Ezután a napirend harmadik pontja került tárgyalás alá.

Rupp Zsigmond előadó ismerteti a közjegyzői állások betöltésének kérdését és a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

„A királyi közjegyzők országos kongresszusa az 1886. VII. t. cz. 1. §-ának rendelkezéseit, melyek jogosulatlan igények érvényesítésének tárgyát nyitnak, olyképp tartja módosítandóknak, hogy a közjegyzői állások betöltésénél a közjegyzői karból pályázók első sorban vétessenek figyelembe.“ (Éljenzés.)

Elnök, miután a tárgyhöz más szólni nem kívánt, a határozati javaslatot egyhangulag elfogadottnak jelenti ki.

Az ülés ezek után csütörtök délután 4 órára halasztatott, hogy közben a kongresszus tagjai a jogászyűlés tanácskozásában vehessenek részt.

Közjegyzők a miniszternél.

A jogászyűlésre összegyűlt közjegyzők ma testületileg tisztelegtek dr. Charmant Oszkár budapesti közjegyző vezetésével Székely Ferenc igazságügyminiszternél. A küldöttség nevében dr. Charmant arra kérte az igazságügyminisztert, hogy az örökösödési eljárásban a közjegyzőkre sérelmes három szakaszt ejtse el, mert ezeknek egyedüli czélja a bíróság terhein való könnyítés, míg a közjegyzők igaztalanul lesznek megterhelve, mivel a hagyatékok 30—40 százaléka ingyenes. Kéri, hogy inkább a javaslat keretein belül rendeleti uton szabályozza ezt a kérdést.

Székely Ferenc igazságügyminiszter kijelentette, hogy meggyőződést szerzett arról, hogy a közjegyzői intézmény a gyakorlatban bovált. Tudja azt, hogy a közjegyzők helyzetén segíteni kell, mert a mai díjazások nevésegeen kiesnyek. Radikálisan óhajt segíteni a közjegyzők helyzetén. Azt is tudja, hogy az ügyvédek is segítségre szorulnak, s szándéka is foglalkozni ezzel a kérdéssel is, de az ügyvéd-közjegyzőiség intézmény eszméjét nem támogatja, mert így esetleg 200—300 emberen segítene, de a közjegyzői intézményt tönkretenné. Megígérte, hogy a kérést jóindulattal megfontolás tárgyává teszi.

Holnapi program.

A holnap reggel tartandó ötödik szakosztályi ülésen a közigazgatási hivatalnokok minőségének kérdése kerül tárgyalás alá, míg ugyanakkor a negyedik szakosztály a bíróságok perenkívüli teendőinek átruházását tárgyalja az ügyvédekre vagy közjegyzőkre. Ezen az ügyvédi és közjegyzői körökben nagy érdeklődést keltő kérdés előadója Márkus Dezso kuriai bíró lesz.

Holnap, szerdán délután megkezdődik a teljes ülés tanácskozásait.

Ugyanaznap este félkilenc órakor a Royal disztermében ünnepi közvacsora lesz, amelyre Székely Ferenc igazságügyminiszter, Günther Antal és Vavrik Béla kuriai elnökök, Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke, Fülépp Kálmán főpolgármester, Bárczy István polgármester és a jogi élet kitünőségei közül sokan jelentették be részvételüket.

Ujabb építési katasztrófa.

— Emberek az állványromok alatt. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 17.

Már egyhangúságszámba megy szidni azt a vötkes könnyelműséget és arczpíró léhaságot, amelyvel nálunk az építkezési munkálatokat kezelik. Még tavasszal, abban az időben, amelyet a sablon az építkezési kedv fellendülése korszakának nevez, megkezdődött az építkezési katasztrófák hosszú sorozata. Folytatódott a nyáron át. Épületek dűledeztek, összerothadt állványgigászok kólintották fejbe a napi kenyér nyomorultjait, emberek vére keveredett bele a malter közé, amely egy bérzszorában fogant jövődöbeli lakókaszárnya tégláit tartotta össze. Mindezek a katasztrófák sebesüléssel, emberhalállal végződtek anélkül, hogy a közigazgatás és az igazságszolgáltatás valaha is méltó módon sujtotta volna azokat, akiket az emberáldozatokért a felelősség terhel. Nem csoda tehát, ha a slendrián szisztéma vigan burjánzik tovább, nem csoda, ha az ősz is építési katasztrófával jegyzi be magát a szerencsétlenségek krónikájába.

Ma délután négy órakor történt a borzalmas eset, amelynek megrázó voltát csak azok a szemtanúk tudják átézni, akik látták, mint bukkan elő a bontósáknak nyomában egy-egy holttest, és hallották mint tör elő az elvelettemett sebesültek könyörgő jajszava a malterkriptából.

Robaj a Rákóczi-téren.

A mondott időben óriási robaj rázkódtatta meg a Rákóczi-tér környékét. Az emberek a mellékutczából, a József-körutról és a vásárcsarnok tájékaról ijedten rohantak elő, abban a hitben, hogy valahol benzinrobbanás történt. Amint körülnéztek, semmi olyast sem vettek észre, amely a szerencsétlenség irányba dolgában tájékoztatást tudott volna nyújtani.

Egyszerre csak a Rákóczi-tér és a Német-utca sarkán épülő házból jajveszékélő napszamosok, ordító kőművesek és sikoltó téglahordó-asszonyok rohantak ki. A több ezerre menő, összeverődött tömeg tisztában volt vele, hogy a Rákóczi-tér 15. sz. építkezés alatt levő háznál kellett valaminek történnie. A ház Steiner Jakabé, akinek a Rákóczi-ut 14. szám alatt van a boltja és a lakása. A tervezetet Horváth és Schwartz műépítészek dolgozták ki, az építési munkálatokat pedig Duray és Szabó építőmesterek vállalták magukra, akik viszont Török János főpallérra bízták a felügyeletet.

A ház már tető alatt van, a kőművesek most végezik az udvar felől a belső boltozati és oldalfalazási munkálatokat. Száztíz szegény ember dolgos keze szorgoskodott Steiner Jakab háza körül. A körhadt és rozoga gerendák, épületfák — amelyek láttára minden igaz ember keze öklöbe szorul — hat emeletnyi magasságu állványzatot alkottak. Az amugy is rosszul összeállított, megbizhatlan tömörségű, malter által elrothasztott deszkázatot husz métermássa téglával és egyéb épületanyaggal terheltek meg. Amellé az állványra nehezedett a felhúzógép felsőrésze is, amelyen csigákon mázsányi habarost befogadó vasedényt húztak fel.

A katasztrófa.

Délután négy órakor ez a horogra abasztott vasedény megakadt a harmadik emelet gerendázatában. Szakmunkás nem lévén a közelben, a kötelek tovább húzták, úgy hogy a vasedény néhány deszkán kívül kiemelte a tartó gerendázatot is. Ettől meglazultak a rozsdás kapesokkal egymáshoz szorított gerendák, melyek hirtelen inogni kezdtek és a rájuk nehezülő súly folytán leszakadtak a második emeletre. Közben a hatemeletnyi gerendázat lefört és a teljes állványzat maga alá temetve téglát, habarost, munkásokat, beszakadt egészen a pinczébe, az udvar teljes nagyságában, úgy hogy hátborzongató összevisszaság jelezte már csak azt, hogy ott néhány pillanattal előbb még építkeztek.

A cementes homokba befuródott száifák dü-

ledezve meredtek ki a halmozatból. Deszkák egymásra hullva tetőzetet alkottak, és az udvaron szölgáló falközi tér úgy nézett ki, mintha földrengés falusi házakat döntött volna egymásra.

A második és harmadik emeleti erkélyalapzat támaszték nélkül maradt, szinte lógott a levegőben, s minden pillanatban összeomlással fenyegetett.

A lezuhant gerendázatok beszakították a szomszédos Hűvös-féle ház tűzfalát és a léposfeljártat kiugró párkányzatából is magukkal rántottak egy darabot.

Az első segítség.

A robaj pillanatában arra ment Fasching felügyelő, aki a Népszínház-utczából sietett hazafelé. Azonnal értesítte a rendőrséget, a mentőket és a tűzoltóságot, de azok megérkezéig is igyekezett visszatartani a rémületükben szerteszórtató megmenekült munkásokat, hogy hozzáfogjanak a mentéshez.

Elsőben Molnár Károly lámpagyújtogató szaladt be a Német-utczai bejárás felől, hogy segítsen nyújtson annak a néhány munkásnak, akik szerencsésen legfelül maradtak a törmelékeken és ütődésen, ijedtségen kívül nem esett egyéb bajuk. Molnár öt embert húzott ki a deszkák alól, ami könnyen ment, minthogy a pinczegádor előtt kőrés maradt, amely a menekülők kijárásán szolgált.

Az néhány munkás azonban, amely a szerencsétlenségtől való félelemben még minden izében remegett, a kapkodó főpallér vezetésével nem mutatkozott elégségesnek a mentési munkálatokhoz. A tűzoltóság utban volt ugyan a helyszín felé, de Fasching felügyelő az utászok segítségét akarván biztosítani, telefonált az utászlaktanyába. — Onnan az az értesítés érkezett, hogy az utászok napigyakorlaton vannak, de nyomban utasítják őket, hogy a katasztrófa helyére siessenek.

A tűzoltók munkában.

Félöt órára a nyolczadik kerületből és a központól megérkeztek a gyalogos- és a lovasrendőrök. Először is elzárták a ház környékét, mert a Rákóczi-tér feketélt a hatalmas és kíváncsi embertömegetől, amely kívülről semmit sem láthatott, s izgatottan lesve az udvar felőli híreket, be akart hatolni az épületbe.

Blaschnek tűzoltótiszt vezetése alatt két órség érkezett vágatva. Létrákkal, kötelekkel, ásókkal csákányokkal felszerelve vonultak be a deszkapallos épületbe. Nyomban munkához fogtak és eléggé nem dicsérhető buzgalommal, izgalmas sietséggel hordozták a gerendákat, hogy valamiképpen utat nyerjenek a téglás-malteres zürzavarban.

A rengeteg gerendatörmelék kiemelése roppant fáradságos munka volt. A Hűvös-ház tűzfaláról és a szerencsétlen ház oldalnyílásából acetilénlámpák és benzinesfáklyák ontották kísérteties fényüket. Csattogó csákányok, téglákban megkoppanó ásók zengése, kiemelt szálfák ropogása, a közben megérkező négy mentőórség jelzősípölése kísérteties szimfoniában egyesültek.

A gerendahalmaz fogyott egyre, amikor a mélységből elhaló kiáltások, jajgatások hallatszóttak:

— Mentsenek meg, jó emberek! Ne hagyjanak bennünket elveszni!

Ehhez az életjelhez kapcsolódott még egy szövevény asszonyi jajveszékélés, amely aztán hirtelen elhalt.

Az első halott.

Megrázó kép volt ez. A fettelezett igyekvéshez verejtékező tűzoltók a sötét alkonnyatban, az oldalnyílásokon szívzorongva leselkedő munkások, az áldozatokra váró szigorú arcu rendőrorvos, a tűzfal felé szegezett tekintettel várták az első jövővényt a föld alól.

Megkönnyebbültek, amikor egy 18 éves munkásleány, Kuszika Magdolna, az ijedtségtől szédre való bukkant ki két keresztbeesett s védelméül szolgáló padlódeszka alól. Vigyázva emelték ki és a mentők vették gondozás alá.

Amint a téglákat tovább dobták, egy oszton habarcs mellől perkálszoknya és abból meredten lógó lábak lettek láthatókká. Ez volt az első halott: Kriszka Dánielné. A szegény 50 éves munkás-asszony eltorzult arczczal, mereven került elő.

életlenül. A téglák és gerendák zúzták agyon s a ráncszedő súlyos réteg meg is fulasztotta.

A közelében akadtak a második halottra. Fejfel befelé furdóva az agyagba bukkantak egy összegebredett tetemre, amelyben *Farsang* András 40 éves napszámra ismertek. Letakarták holmijukkal a két halottat és félretették a pinczébe a hullaszállító kocsi megérkezéséig.

Ölelkezve a halál előtt.

Megható volt a további mentési munkálatok alatt a következő jelenet: A jobbra eső falazatnál dolgozó tűzoltókhoz halk nyögés hatolt fel a lábuk alá. Óvatosan félreléptek és nagy sietséggel hanyták el a homokot, amely lehullásuk alatt is összegegezve maradt deszkákon feküdt. Amint fel emelték ezt a fedélszerű deszkakoporsót, alatta két, egymást átölelő, ülőhelyzetben lévő, félig eszméletlen alakot pillantottak meg.

Zubor János és *Szép* István volt a két remegő, kétségbeesett ember, akiket az első emeletről sodort le az építkezés taifunja. Végperczüket érezvén közelegni, átöleltek, hogy együtt várják be a halált, amely elől egyelőre megmenekedtek. Alig tudtak még fájdalomról is panaszkodni, amikor fészre kerültek, csak a szemükben csillámlott meg a megmenekedés öröme.

A többi sebesültek.

A négy mentőrség egymásután vitte a sebesülteket a Rókusba. Egy csomóban a pinczefalazat felé szorulva csoportosan találták meg a sérülteket. Eszméletlenül bukkantak ott *Vlád* Marira, a viruló 16 éves lány önkívületi állapotban került a mentők hordágyára. *Virág* Sándor két téglarakás közül összetörve került elő. *Gerhardt* József 40 éves munkás szája véres volt, amint a deszkák alól kihúzták.

A többi munkás könnyebb-súlyosabb sebesüléssel menekült meg az élveletetés borzalmai elől.

Dolgoznak az utászok.

Két halott és tizenkilenc sebesült került már elő a romok alól és a fáradhatatlan tűzoltók eljuttatták a pincze közepéig, amikor hat óra tájban egy szakaszvezető érkezett villamoson előre azzal a hírral, hogy *Engel* hadnagy vezénylete alatt egy szakasz utász jön a mentés folytatására.

A rendőrség, előjáróság és bíróság emberei sorra járták az emeleteket, a megközelíthető pinczék, hogy a borzalmas tömeges baleset külsőségeiről fogalmat alkossanak maguknak. Kint a Rákóczi-téren moraj hallatszott.

— Jönnék az utászok! — mondták egymásnak az emberek és bizodalommal nézték a József-körút felől bekanyarodó csapatot.

Engel hadnagy vezetése alatt egy szakasz utász érkezett az ominózus hely elé. A szimpatikus fiatal tiszt elsősorban informáltatta magát a történetekről, aztán bement az épületbe. Körülnézett, majd vizatért és kiadta rendelkezéseit. A fegyverek gulákba verődtek. Ásó, kapa, csákány, kötél, az utász felszerelés lekerült a vállról és a derék katonák munkához kezdtek.

Brilliansul dolgoztak. Hihetetlen gyorsasággal takarították el a még meglévő romhalmazt, mert az volt a vélekedés, hogy a meszes láda táján még kell lennie életmetett munkásoknak. Két és fél óra alatt körülbelül kétszázötven köbméter homok és gerendegyveleget ástak ki. Addig nem hagyták abba a munkát, míg az udvarpincze fenekére nem értek. Kilenc óra volt, amikor a fáradhatatlan *Engel* hadnagy a maga részéről örömmel jelentette, hogy senkit sem találtak.

A katonákat hazavezényelték, a mentőkocsik elrobogtak és elvonult a rendőrség is, csak az oszladozó nép morajlott még a gyászos építkezés körül. Szidták a háziurakat, az építmestereket és dühös tekintetek villannak össze, amikor a kihúzott holmik között meglátták azokat a rozoga, eikorhadt deszkákat és gerendákat, amelyekre a szegény munkásoknak kellett járniok haláltáncukat.

Az áldozatok

Halottak:

1. *Kriska* Dánielné
2. *Farsang* András.

Életveszélyesen sérültek:

3. *Virág* Sándor, törés, zúzódás,
4. *Vlád* Mari agyrázkódás,
5. *Szép* István koponyatörés,
6. *Gerhardt* József belső sérülések,

Súlyosan sebesültek:

7. *Kruska* Magdolna törés,
8. *Wittmann* István zúzott seb,
9. *Poleszczik* Marcsa zúzott seb,
10. *Zubor* János törés,
11. *Szalkov* Károly belső sérülés.

Könnyebben sebesültek:

12. *Barát* Sándor,
13. *Gerhardt* Józsefné,
14. *Szilágyi* István,
15. *Kazaliczka* Borena,
16. *Rudner* Miklós,
17. *Molnár* György
18. *Hagara* Károly,
19. *Schall* János,
20. *Szilágyi* Katalin és
21. *Kovács* Péter

ez utóbbiak kivételével a többi sérültet a Rókuskórházba szállították.

A vizsgálat.

A rendőrség még az est folyamán megindította a nyomozást. Az épen maradt munkásokat bevitték a kerületi kapitányságra a főpallérral együtt. A sérülteket a Rókuskórházban hallgatták ki, a többiek vallatása az egész éjszaka folyamán tartott.

Török főpallér a felhúzógéppel védekezik, az ijedségen átesett munkások pedig kevés érdemes dolgot vallanak, úgy hogy majd csak a szakértői vélemény teheti nyilvánvalóvá az építmesterek vétkes és megtorlásra váró könnyelműségét.

Zboray kerületi mérnök véleménye szerint az összeomlást az okozhatta, hogy az állványzat valahol meglazult. Hol és hogyan s milyen szerepük volt a korhadt gerendáknak, az a holnapi bírói szemlén fog eldőlni.

TÁVIRATOK.

A portugál royalisták.

London, október 17.

Oportóból jelentik a „Times“-nek, hogy *Conceiro* kapitány csapatai visszahúzódtak Spanyolországba és a *medina-zamorai* vasuti vonal mentén Verin és a határ között ütöttek tábor. Oportóban öt tonna német puskát és löszert, amely, úgy látszik, a monarchisták részére érkezett, lefoglaltak. A „Vasco di Gama“ páncélos czirkáló a part mentén czirkál, hogy elfogja az Antwerpenből október 12-én elindult gőzöst, amely szintén fegyvereket és löszert szállít a monarchistáknak. *Nyolcvan royalista*, aki *Conceiro* bandáihoz tartozik, a kormánytól bocsánatot és engedélyt kért, hogy Portugáliába visszatérhessenek.

Madrid, október 17.

A braganzai hercegek, a praetendens fia, akik most Verinben tartózkodnak a monarchista összeesküvők táborában, felszólítást kaptak a spanyol hatóságtól, hogy *azonnal hagyják el Spanyolország területét*, mire a hercegek *osztrák utlevelet* mutattak elő.

Feszültség Peru és Chile között.

Milánó, október 17.

A *Secolo* buenos-airesi értesülés szerint *Peru* és *Chile* között a feszültség oly fokot ért el, hogy a háboru *elkerülhetetlennek látszik*.

A volt sah szökése.

London, október 17.

A *Morningpost* jelenti *Teheránból*: A volt sah átmenekült a határon és Asabadba ment. Podgyászában, amely Firuskánál a kormányesapatok kezébe került, teljes napló volt azon kísérletéről, amelyet a hatalom visszanyerésére tett. Adatok vannak benne arról, honnan szerzte anyagi és másnemű támogatásait.

A marokkói tárgyalások.

Berlin, október 17.

A marokkói béketárgyalások miatt betérjesztett interpellációkra a kanczár nem fog elutasító választ adni, csupán kijelenti, hogy mindaddig, míg a béketárgyalások be nem fejeződnek, nem tartja időszereinek a kérdés feszegetését.

Az első kapavágás

vagy

Taft, mint diszkapás.

San-Franciskóban vasárnap nagy ünnepség keretében történt meg a világiállítás első kapavágása. Az első vágást Taft elnök eszközölte egy diszkapával. Az ünnepély a következőképen folyt le:

Taft elnök megérkezett az ünnepély színhelyére és az egybegyűltekkkel elénekelt a Yankee doodlet.

A kiállítás elnöke odalépett ahhoz a darab földhöz, amelyen az első kapavágásnak kellett történnie és felszólította az ott hemzsegő bogarakat, hogy engedjék át a területet hazafias czélokra.

A diszbe öltözött bogarak elvonultak az elnök előtt, aki velük énekelt a Yankee doodlet.

A diszkapát bemutatták az elnöknek. A diszkapa gyönyörűen faragott szerszám, amely mindent tud. Ha belevágják a földbe, megszóll egy a nyelvben elrejtett óramű és lejátsza a Yankee doodlet, ha kihúzzák a földből, ugyanezt muzsikálja az óramű hátulról előre.

Az elnök a kezébe vette a kapát, mire egy gyönyörű hölgy lépett hozzá és egy diszkrét mozdulattal az elnök markát preparálta erre a munkára.

Az elnök egyet lépett előre és belevágta a diszkapát a földbe.

A diszkapa háromszor eldőrdült, azután rágyújtott a Yankee doodlerra, amelyet az egész közönség együtt énekelt a diszkapával.

A kiállítási bizottság elnöke erre a kapához lépett és kihúta a földből. A kapa nyeléből virágos szakadt föl és az óramű visszafelé is elmuzsikálta a Yankee doodlet.

Ezután a zászlótartó lépett az elnökhöz és meglajtott a lobogót. Az elnök a lobogóhoz érintette verejtékes homlokát és megenyhült a nagy munka után.

Végül a küldöttségek járultak az elnök elé, aki szöztvezezer emberrel kezét fogott és teljesen földagadt karokkal távozott.

Az ünneplő tömeg eltakarodása után kerteszek jöttek, akik az első kapavágásba elvetették egy huszonöt milliós deficit magvát. Yankee doodle. Schluss.

Ray.

ÜJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: szerda, október 18. — Róm. kath.: Lukács ev. — Prot.: Lukács. — Görög-ország: október 5. Manelta. — Zsidó: Tisri 26. — A nap kél reggel 6 óra 22 perczkor, nyugszik este 5 óra 20 perczkor. — A hold kél éjjel 1 óra 40 perczkor, nyugszik délután 3 óra 58 perczkor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum állattára 9—2-ig. — Aquincumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Földtani Múzeum 10—1-ig. — Gyermektanulmányi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9—12-ig és 4—7-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Közlekedési Múzeum 9—12-ig és 2—6-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Néprajzi kiállítás az Iparcsarnokban 3—7-ig. — Tanszermúzeum 3—7-ig. — Társadalmi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9—12 óráig és 4—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7 óráig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalevő képtárak: A Múcsarnok hármashagya-
teki kiállítása. Nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. —

Varga Emil és Csuzy Károly gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagyvezérlő-utca 37-39.) Nyitva 9-7-ig. Belépődíj 60 fillér. — A Szépművészeti Múzeum modern képtára. Nyitva 10-2-ig.

A nagyvezér csókja.

Egyes individuális életben bizonyára nagy szerep jut a véletlenségnek. Jót-rosszat, szerencsét, halvgézetet egyformán előidézhethet a véletlen. De népek sorsában, azoknak fejlődésében, vagy hanyatlásában, diadalai és letérésük történetében a véletlenség szerepét nem játszik. Ezt a történelmi materiálisták már régen kimutatták. Mindennek úgy kell és úgy kellett végbementie, amint végbement és végbement. A népek és uralkodók erényeiből, vagy hibáiból vezethető le a népek sorsa.

Ez jutott eszembe, amikor olvastam, hogy az ottomán nagyvezér, mielőtt a trónbeszédet felolvasta, megcsókolta a császári pecsétet s csak azután bontotta föl az írást. Ez a csók szerfölött érdekes és jellemző s érdemes arra, hogy a krónikás följegyezze.

A török nagyvezér az ottomán birodalomnak a padisah után a legnagyobb dignitáriusa. Közjogi egyen Törökországban, akitnek bölcsességétől, erejétől, férfias mivoltától és energiájától függ a népek sorsa is. Ha ez az energiája is olyan szolgálalkú, hogy az ország színe előtt megcsókol egy buta pecsétet, akkor fogalmat alkotunk magunknak arról, hogy a birodalom népe milyen szolgálalkúságban leledzik. Fogalmat alkotunk magunknak arról, hogy hódol meg, s hogyan vágódik földre ez a nép a földi istenségek előtt, amelyek az izlám szemében egy személyben koncentrálnak: a padisah személyében.

S a nagyvezér megcsókolta ezt az ostoba spanyolviaszos pecsétet oly időben, amikor az egész civilizált világot Északon és Délen, Keleten és Nyugaton, tengereken innen és tengereken túl feszült figyelemmel néz Törökország felé s várja, mit mond a szultán ebben a válságos időben, amikor megkezdődött a mozlim fojtogatása.

Mindegy volt, akárki nézett oda; a nagyvezér odaszorította ajkához a pecsétet, mint a szerelmes menvaszony a válegénye levelét. Mivelhogy az császári pecsét volt, mely előtt le kell borulni. A svájci nép felszabadult, mert Tell Vilmos nem akarta üdvözölni Geszler kalapját. A mohamedán népnek Törökországban szükségszerűen súlyednie kell, mert a nagyvezér megfedekezék férfias mivoltáról s természetesen tartja, hogy az egész világ és saját népe szemlélőre megcsókolja a császári levél pecsétjét.

Hol tart még ez a nép. Milyen sötétségben leledzik? Hol kullog még messze-messze a többi kultúr nép mögött. Pedig az utolsó évtizedben állítólag nagyot haladt előre. De ez a haladás csak aránylagos lehet a régi visszamaradottsághoz képest. Mert ott a legfelvilágosultabb szellemek még mindig sötétebbek és szolgálakabbak, mint a kulturálisanokban a legreakcionáriusabbak.

S lám, az elaszok leszámoltak a földi istenségekkel. A pápa a saját földjén elvesztette a saját népe előtt a nimbuszát. Minden földi istenség detronizálódott idők során a kultúr népek gondolkodásában s valamennyi halad előre hétmértföldes eszében ideális és emberi célok felé. Csak az izlám fordul még Mekka felé s csak az izlám csókol meg császári pecsétet, melyben isteni megnyilatkozást lát.

Szent igaz, hogy birtokain-javain most Északafrikában gonosz rablás esik. S ha a rablást el is ítélik, mert el kell ítélni, de bizonyára mindenki érthetőnek fogja tartani. A sorsot még csak el lehet kerülni valahogy, de azt a sorsot, melyet egy népfaj fogyatkozásai idéznek elő, ez a nép soha el nem kerülheti. (t.)

— Zita hercegnő főudvarmesternője. A király Thun és Hohenstein Gabriella grófné, született Lobkowitz hercegnőt Zita hercegnő főudvarmesternőjévé nevezte ki.

— A király Achronthalnál. Bécsből jelentik: A király ma délután negyed öt órákor a schönbrunn Stöckel-bázhhoz hajtatott és meglátogatta gróf Achrenthal külügyminisztert, hogy a nyája, Achrenthal báróné elhunytá alkalmából személyesen fejezze ki részvétét.

— A jövődön trónörökös esküvője. Bécsi jelentés szerint Frigyes Ágost szász király november 10-én este utazik el Drezdából, hogy unokaöccsének, Károly Ferencz József királyi hercegnének esküvőjén jelen legyen. A szász király 20-ikán reggel érkezik meg Bécsbe, ahol egy napra és augarteni palotában száll meg s innen utazik 21-én Schwarzauba. Udvari körökben azt beszélték, hogy a király Károly Ferencz József királyi herceg apanázsát, házasságkötése alkalmából tetemesen felemeli majd. Körülbelül 400,000 koronát kap majd évenként a királyi herceg a családi hitbizományból és Zita hercegnő pedig, akire a férjével együtt nagy reprezentációs kötelezettségek hárulnak, körülbelül 50,000 korona gombostűpénzt kap. A királyi herceg feleségével a csehországi Brandeis-kastélyban lakik majd. A kastélyt a király adja ajándékkul az új párnak. Ha a királyi herceg Bécsbe érkezik, ami különösen farsang idején gyakorta lesz szükséges, akkor a hetzenörfi kastélyban száll meg, amelyet erre a célra most helyeznek jókarba.

— Királyi kitüntetés. Bécsből jelentik: A király a Lipót-rend nagykeresztjével tüntette ki báró Plener Ernő főszámszéki elnököt, aki holnap üli meg hetvenedik születésnapját. Ugyancsak holnap a hivatalos lapban legfelsőbb kézirat fog megjelenni a legfelsőbb számvevőszék elnökéhez.

— A bajor régensherceg állapota. Berchtesgadeni jelentés szerint Luitpold régensherceg már jobban van. Tegnap délben ki is kocszott, azután ebéden vett részt, amelyre sok vendég volt hivatalos.

A régensherceg állapotáról ma az orvosi jelentés kedvező. Az éjszakát nyugodtan töltötte a herceg és láz nem mutatkozott.

— Czimadományozás. A király dr. Ebergényi Sándor, Közszeghy Sándor és dr. Ghyecz Jenő miniszteri osztálytanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

— Taft elnök életveszélyben. Szanta-Barbarai (Kalifornia) jelentés szerint a Southern Pacific vasut El-Capitan és Gravieta között lévő acélhidja alatt harminczhat dinamittöltényt fedeztek fel röviddel azelőtt, hogy Taft elnök vonata a hidon átbogott. A katasztrófát így módon sikerült elhárítani.

Newyorkból jelentik: Egy vasuti őr éjjel észrevette, hogy tíz álarozos férfi dinamitot helyez el a sínken. Az őr rájuk szólt, mire az álarozosok tevelverlvésekkel feleltek és az őrt megsebesítették. Sokan esdültek össze, de a merénylők akkor már messze jártak. Ez a vasuti merénylet és az is, melyet Taft elnök hónapja ellen egy hidon megkísérleltek, nyilván összefügg azzal az esküdtzéki tárgyalással, amely most folyik Los Angelesben Mac Hamara és ezinkostársai ellen, akik felrobbantották a California Times épületét.

Arról a merénylőről, amelyet tegnap a Southern Pacific vonalán Taft elnök vonata ellen megkísérleltek, a következő részleteket jelentik: A dinamitpatronok ugyanolyanok, mint a minőkkel Los Angelesben felrobbantották a Times házat. Egy vasuti őr feltartóztatta a merénylők egyikét, de rálítotték s így valamennyien elmenekültek. A viadukton talált dinamitpatronok kanóca nem volt meggyújtva. Néhány percczel azután, hogy a merényletet felfedezték, robbogott át a vashidon az elnök vonata.

— Japán tudós Budapestben. Dr. Makino E., a tokiói egyetem büntetőjogi tanára, európai tanulmányútján Budapestre érkezett s ma Vömböry Rusztem dr. királyi ügyész kíséretében megjelent a képviselőházban, azután meghallgatta a fiatal koruak bíróságának egy tárgyalását, később a főváros többi igazságügyi intézményét kereste fel. Dr. Makino, a jogászgylés büntetőjogi szakosztályának mai ülésén is megjelent s ott Zsitvay Leó elnök melegen üdvözölte. Makino tanár néhány napig marad a fővárosban.

— Egy diplomata balesete. Innsbrucki jelentés szerint Mehmed Hikmed bég török hivatalnok, aki diplomáciai misszióban Bécsbe akart utazni, Westendorf mellett kiesett a gyorsvonatból és a vonat kerekrei alá került. A bég súlyos sérülést szenvedett.

— Merénylet egy orosz herceg ellen. Este 7 órákor egy Christi nevű diák behatolt egy vasuti kocsziba, amelyben Trubeckoj herceg, a birodalmi tanács tagja utazott és revolverrel többször rálőtt a hercegre, aki súlyosan megsebesülve eszméletét veszítette. Állapota reménytelen.

— Vilmos császár diákkollegái. A bonni egyetem négyezer főnyi diáksága esütörtökön faklyásmenetet rendez Vilmos császár tiszteletére, aki a régi választófejedelmi palotában, a jelenlegi egyetemi épületben fogja átvenni a diákság hódoló üdvözlését. Vilmos császár tudvalevőleg szintén bonni diák volt.

— Az első kapavágás egy világkiállításhoz. San-Franciscóban vasárnap nagy ünnepséggel történt meg a világkiállítás első kapavágása. Az erre a célra készült diszkpát, illetve díszaszt maga Taft elnök nyomta a földre és ő hányta fel a földet. Az ünnepségen mintegy 150,000 ember volt jelen és a tolongás akkora volt, hogy száznál többen ájultak el. Egyidejűleg folyt le a kaliforniai asszonyok örömmünnepe abból az alkalomból, hogy ebben az államban behozták a nők szavazati jogát.

— A szászok „nemzeti munka-irodaja.” A barczasági szász bizottmány, — der Burzenlaender caechsische Kreisausshuss — szigoruan bizalmas körlevelet bocsátott ki ronstadból, hogy Braszót nevezik a szászok. Ebben a szigoruan bizalmas levelükben azt adják tudtul óvatos és kétféle kulacsos szász atyáknak, hogy a bizottság hatáskörét kibővít. Nemzeti néptanácsosa alakul. A barczasági németek kulturális és politikai érdekeinek oltalmazására nemzeti munkairodát szerveznek Traugott Copony gyáros és munkapárti képviselő, Semp lelkész, Paul Hiemesch, Tomas Liehn, Nikolaus és a többi urak, akik igen velős programot adtak ki. Nevezetesen, hogy a barczasági szászok faji öntudatát ébren kell tartani, a szászokat rá kell szoktatni, hogy csak a szászoknál vásároljanak, — pénzhez és földhöz kell segíteni a szász parasztoakat, nehogy kiüdvöröljanak. Ebben az akcióban részt kell vennie minden szász papnak, jegyzőnek, tanítónak és főképen pénzintézetnek... Egy szuszra, a szegény elnyomott szászoktól, ilyen farkas étvágy és duvad jóindulat a magyarság iránt talán éppen elég is?

— A székely nemzeti muzeum. Sepsiszentgyörgyi jelentés szerint a sepsiszentgyörgyi székely nemzeti muzeum palotája a közel jövőben új pavillonnal bővül. A pavillont erdélyi stilusban építik és az egyházi régiségek számára külön, templomhajó alakú termet rendeznek be az épületben. A terem menyezete a barátosi református templom menyezetéből készül. Az építkezések már megkezdődtek és az új pavillont ez év november havában adják át rendeltetésének.

— A lengyelek segélykiáltása a magyarokhoz. Stamorovszky Tádé, lembergi gazdasági akadémiai tanár, a lengyel-magyar testvériség tüzesszavu, lelkes szószólója ismét Magyarországra jött. Most nem a lengyel testvérek koszoruját hozta el a budai homvéd, az aradi vértanúk és a marosvásárhelyi Bem-szobor talapatára. Mint nagy lengyel nemzeti veszedelem vészírókőke jött el hozzánk és a nemes férfiú, hogy a legújabb lengyelpusztító orosz gazság rémhírrel fölsikongja a magyar testvéreket. A chemnitz kormányzásának Lengyelországból való kiharítása és nyolczszáz ezer lengyel eloroszítása ellen akarja Stamorovszky a magyarság tiltakozását kikérni. Az országban gyűléseken fog mozgókolni a lengyel agitátor, vasárnap Hódmezővásárhelyen, azután a többi magyar városban.

— Az exszultán szigorított fogsága. Szaloniki-i jelentés szerint Abdul Hamid volt szultán őrizetét szigorúbbá tették, mert az utóbbi időben többször tettek kísérletet kiszabadítására.

— Házasodik a franciaia miniszterelnök. Párisi jelentés szerint Caillaux miniszterelnök, aki nemrég vált el a feleségétől, újra megházasodik. A jövő héten veszi nőül Renonari asszonyt, Claretie Leó ügyvédnek, a Theatre Francais igazgatója testvérének az elvált feleségét.

— „Yes“ porcellánpouder szépit, fiatalít.

— Öngyilkos alezredest. Posenből jelentik: Graursek 37. gyalogezredbeli alezredest Krotschinban a mezőn egy ösvényen holtan találták. Az alezredest golyó ölte meg, minden valószínűség szerint öngyilkos lett.

— Fodor István ünneplése. Fényes ünneplésben részesítették ma este az Erzsébetvárosi Körben a főváros VII. kerületének törvényhatósági bizottsági tagjai Fodor István udvari tanácsost, fővárosi biz. tagot és a Budapesti Általános Villamosági R.-T. vezérigazgatóját, abból az alkalomból, hogy most van 30 éve annak, hogy Fodor az elektrotechnika szolgálatában áll. Az ünneplők között ott voltak: Stettina József államtitkár, dr. Bárczy István polgármester, Hollán Sándor min. tanácsos, dr. Melly Béla árvászéki elnök, dr. Bódy Tivadar, dr. Déry eFrensz, Folkusházy Lajos, Antal Gyula fővárosi tanácsosok, Márkus József, dr. Vázsonyi Vilmos, Sándor Pál, dr. Pető Sándor, dr. Bródy Ernő országgyűlési képviselő, és sokan mások. A harmadik fogásnál szólásra emelkedett Márkus József, a VII. kerület képviselője és igaz szívvel, meleg szeretettel köszöntötte Fodor Istvánt, 30 éves jubileuma alkalmából. *Morzszányi Károly* a kormány jelenlevő képviselőjét, Stettina József államtitkárát köszöntötte fel. *Stettina József* államtitkár felolvasta gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter üdvözlő levelét, valamint gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter kimentő táviratát. *Greccák Károly* kuriai bíró dr. Bárczy István polgármesterre és a főváros tanácsára írtette poharát, dr. *Bárczy István* pedig megköszönve az üdvözlést, Fodor Istvánt élteti, aki a fővárosnak igen sok téren, különösen a világítás fejlesztése terén igen nagy hasznára volt. *Márkus Miksa* éltette Fodor Istvánt, mint az igazi „Munka”-párti embert, *Sellenreicher* titkár pedig az Általános Villamosági R.-T. tisztikara nevében köszöntötte az ünneplést. Fodor István rövid beszédben meghatva köszöntötte meg az ünneplést és a főváros jólétére és fejlődésére emelte poharát. — Az ünneplő társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt.

— Pusztító tüzvész. Verseczről jelentik: Nagobb tüzvész pusztított hétfő óta a város határában, el egy szalma-asztag gyuladt ki és a tűz csakhamar elterjedt és lángbaborította a verseczi gazdáknak ott állhalmozott mintegy harmincz hatalmas szalma-asztagját. Az oltási munkálatokban két tűzoltó megsebesült. A tüzet tegnap este sikerült lokalizálni. A kár nagy.

— A kincses Erdély megmentése. Agyarkodó első ellenségeink nagy elszáradással kongatják a pusztuló magyarság halálharangját Erdélyben. Azonban a magyarság öserejét csak tette ingerlik ezek a különféle orvátadások és időnként örvendéses jeleket észlelhetni az ostromolt erdélyi magyarság ébredésének. Mostan is ilyen tudatos mozgalom indult meg Kolozsvárról az erdélyi magyarság erősítésére, Erdély parlagon layott óskincseinek hasznosítására. Dr. Cholnoky Jenő, a kiváló tudós kolozsvári egyetemi tanár a köztörvényhatóság szakbizottságának felkérésére rendkívül jelentős és érdekes előadást tartott a budapesti műegyetem tuzsufoltságiával kapcsolatban. Megállapította a második műegyetem felállításának elkerülhetetlenségét. A mérnöki pálya az, véleménye szerint, ahol a tultermelés a közgazdasági élet fellendítését eredményezné, pedig a tultermelés nem lehet felni egyelőre, mivel pedig a második, teljes műegyetem felállítása legalább tíz millióba kerülne s ennyit nem áldozhat elenleg az ország, fakultative kell megszervezni a műegyetemet, még pedig Kolozsvárt. Legfontosabb érve *Cholnoky*nak, hogy pénzügyileg csakis Kolozsvárt oldható meg a kérdés. A kolozsvári tudományegyetemmel kapcsolatban létesítendő általános mérnöki fakultás kilenc tanszékének betöltését elláthatják az egyetemen meglévő tanerőből. Mindössze öt új tanszék kell felállítani s az összes személyi kiadások évenként — mint ezt a statisztikában részletezi is — 170.000 koronára rughat. Maga az építkezés sem kerülne többé 600 ezer koronánál. Attól eltekintve pedig, hogy pénzügyileg kitűnően megoldható a kérdés, Erdély megmentése függ tőle. Erdély igazán elmaradt része Magyarországnak. Műveletlen földek, elhanyagolt telkek, vasutak hiánya, balkáni állapotokat teremtettek az erdélyi részekben. A földgázforrás kiaknázatlansága is Erdély technikai elmaradottságából, vizuitainak kihasználatlanságából, rossz vasutószekertetéseiből folyik. És jelenleg nincs ember, aki észrevegja ezt. Hiába akarunk itt gazdasági propagandát csinálni, ahol mérnökök sincsenek. A műegyetem átforgatná az embereket, az erdélyi családok technikai hiányosságok alapját vetné meg. Minden szempont azt követeli, hogy a kolozsvári egyetem mellett műegyetemi fakultás létesüljön. *Cholnoky* beszédének hatása alatt az ülés elhatározta, hogy ingyen telket ajánl fel a műegyetem céljaira s az építkezési költségek felvételét is hordozza Kolozsvár. Ezt a javaslatot a város 20-iki közgyűlése egyhangúlag fogja elfogadni.

— Házasság. Spas Konstantinovic budapesti bolgár főközségi leányát, Marát, eljegyezte *Klantschen E.* bolgár lovassági őrnagy Szófiából.

— Az egyetem új helyiségei. A központi egyetemi épületben még egyre tart az átalakítás munkája. A hittudományi kar már elfoglalta kibővített helyiségeit. A jogi kar számára azonban most fokozatosan rendezik be az új helyiségeket. Ezek közt első sorban vannak a hatalmas előadási termek, melyek mindenikéhez megfelelő tanári szoba, könyvtári és szemináriumi helyiség csatlakozik. Érdekes véletlen, hogy éppen az új iskolai évben, amikor a jogi fakultás zsufoltságán segítettek, a jogi karon a hallgatók száma tetemesen megnőtt. Az idén ugyanis sokkal kevesebb jogász iratkozott be a jogi karon, mint a múlt év hasonló időszakában.

— Virágos orgonafák. Hatvanból kedves, tavaszias hirt jelentenek. Az ottani kedvező, meleg időjárás következtében az orgona- és vadgesztenyefák újra kivirágoztak.

— Törley pezsgőgyár a kirakatversenyen. A kirakatverseny alkalmából a Törley-pezsgőgyár egy 100, egy 50 és egy 30 koronás díjat tűzött ki azon kirakatrendezők jutalmazására, akik Törley-pezsgőből a legizlesebb és legötletesebb kirakatot állítják össze.

— Életfogytiglani fegyházra ítélt rablógylkos. Zalaegerszegről jelentik: Az esküdttörvényszék ma életfogytiglani fegyházra ítélte Czuczai Ferencz vasuti málházót, aki áldott állapotban lévő szeretőjét, Frisccics Borbálát ez év július 2-án elcsalta és Rigács község mellett megfojtotta, majd a gyilkosság után a leány pénzét és ruháját elrabolta.

— Az orosz politikai foglyokért. Megirtuk, hogy Párisból előkelő nevű európai férfiak, írók, művészek, államférfiak kérvényt intéztek a cázárhoz, a cázárnéhoz, az orosz szenátushoz, a dumához, az oroszországi fogházak igazgatóihoz az orosz politikai foglyok szörnyű sorsának enyhítése érdekében. Mint Párisból jelentik, a kérvény megírására a rugót Figner Verának, a híres orosz forradalmárnőnek a könyve szolgáltatta, amelyben rettenetes képekkel vannak lefestve az orosz börtönök és az orosz politikai foglyok szenvedései. Figner Vera a moszkvai Butyry-foghárról, amelyben több mint ezer politikai fogoly szenved, egyebek során a következő szörnyűségeket említi fel:

— A foglyok bilincseket viselnek, még pedig az életfogytiglani fogságra ítélték nyolcz éven át, a többi büntetési idejük egynegyed részén keresztül. A valóságban azonban rendszeresen tovább viselik a foglyok a bilincseket, mert a börtönigazgatóság többnyire megfélemedezik a dátumokról, amikor a bilincseket le kellene szednie. Azonkívül az igazgatóságának joga van büntetésképen a bilincsvetést meghosszabbítani. Az épületben egész nap hallható a bilincsek csörgése és ez egyes foglyokat néha egészen a dühöngésig felizgatja. Egy-egy lánc három kilogramm súlyú. *Cherulen* fogház-igazgató azonban 1909. júniusában úgy találta, hogy a láncok kissé könnyűek és azért néhány láncszemmel megővítette a láncokat. A lábra vert bilincset igen rövidre húzzák össze, hogy a foglyok alig tudnak járni. Aki a láncok meglazítását kéri, annak kérését rendszeren teljesítik, de azért a vakmerőségért, hogy kérni merté, megbüntetik. 1908-ban egy fiatal 19 éves fogoly beteg társa részére kérte ezt a kedvezményt, mert az nem mert szólni. A kérést teljesítették, de őt mint „denunciáns” a börtönőr a nagy börtönkülsőkkel másnap egy agyba-főbe verte, hogy néhány napra rá meghalt. Ugyanez év telén Varsóból egy fogoly érkezett, akinek régi sebé volt a lábán, amiért addig nem kellett bilincset viselnie. A Butyry-kórház *Lebedev* nevű orvosa azonban úgy találta, hogy „nincs semmi baja”. A foglyot tehát bilincsekre verték. A vas rozsdája azonban belevette magát a seb útján a vérébe és nemsokára meghalt vérmérgezésben. A foglyok életével különben alig törődnek, akármilyen súlyos betegségbe esnek is. A haldoklókat nem különítik el, hanem ott pusztulnak el társaikkal szemlélve. Ha a haldokló hörgése megszűnik, leterítik egy lepedővel és a fogház előcsarnokába, majd onnan a halottas kamrába viszik. Utközben megállnak a mosókonyha előtt, ahol összes ruháit beadják, aztán lepedőbe burkolják s tovább viszik. A szomszédos kórház ablakaiból csaknem naponta láthatók a hasonló jelenetek. Azok a foglyok, akik idegbetegek, épp úgy viselik bilincseiket, mint az egészségesek és vagy együtt vannak a többiekkel, vagy sötét külön-zárkában vannak elhelyezve. Az orvosi felügyelet a következőkben áll: A börtönőr fel-alá jár a folyosón és bekiáltja az ajtón:

— Ne kopogj!

— Ne kiabálj!

— Megváglak, ha nem leszel csendben!

A megvágás azután nem is marad el, ha a beteg nem hagy föl a kopogással, vagy a kiáltással.

— A kolera. Temesvárról jelentik: A krassó-szörénymegyei Alsólupkó községben tegnap óta két újabb kolera-gyanús megbetegedés történt, míg a régebbi betegek közül kettő meghalt. Az egészségügyi felügyelő három járványorvossal buzgólkodik a járvány elfojtásán.

— Az olasz földrengés borzalmi. A cataniai le Rondinella városkában borzalmas tragédiák játszódtak le az egyik szombati földrengés alkalmával. Az egyik megrendítő eset a báró *Bisch* Romeo villájában játszódott le, amelyet teljesen rombadöntött a földrengés. Órák hosszat megfeszített erővel dolgoztak a mentők, hogy kiszabadítsák a romok alá került szerencsétleneket, míg végre rákadtak a báróra. A szerencsétlenül járt magánást ülő helyzetben találták meg; arca halóthalvány volt és mindenki holtanak hitte. Csodálatos véletlen folytán azonban, a báró csak könnyű sérülést szenvedett s hamarosan életre keltették. Ez alatt négy holttestet találtak a romok alatt. Ezek a báróné, a leánya, a szakácsnő és az egyik *inas* kihült tetemei voltak és nemsokára előkerült egy ötödik holttest is, a báró fiának a holtteste. A szerencsétlen báró *Bisch*, aki ily módon egyedül élte át a borzalmas katasztrófát, amely házat rombadöntötte s családját elpusztította, rettenetes lelki fájdalmában megőrült.

— Az elsikkasztott magyar lobogók. Berlinben nemzetközi gyűlést és czéczt tartanak a világ különféle részének a szállodásai. Egy-egy berlini szálloda homlokáról tizenöt-husz különféle nemzeti lobogó röpköd a zászló nyélről. Montenegró lobogója is ott lengedezik. A fekete-sárga osztrák zászló meg párosával is találhatók, csupán, mint Berlinből jelentik, magyar nemzetiszínű lobogó nincsen sehoh. Bár egész sereg magyar szállodás jelentkezett erre a nagy nemzetközi czéczóra, még annyi figyelemben sem részesítik őket, amennyi Montenegrónak is kidukált. A magyarnak csak a pénze kedves a külföldön.

— Az építőipar körében, nemkülönben a festésznél nagy jelentőséggel bíró változásokat fog előidézni *Medvezky Zsigmond* miniszteri osztálytanácsos találmánya, amelynek a feltaláló cellozil elnevezést adott. Különösen a festészet terén meglepő a cellozil anyagok természetét, mert nemcsak kemény, de egyuttal ruganyos festékekéget eredményez. Mindezek mellett, oly tűzbiztonságot nyújt, hogy meggyújtva lángra nem lobbanhat, hanem legfeljebb lassan elszenesedik. A szekesfővárosi tűzoltó-gyakorlóterén nagy közönség, sajtó- és tüzoltóság jelenlétében tartott tűzpróba megépő eredménytel jár és általános bámulatot keltett. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál a Magyar Közvetítő Bank Részvénytársaság (VI., Teréz-körút 46).

— A revans. Megirtuk néhány hét előtt, hogy az Angol-utca 3. szám alatti építkezéseknél a Baumgarten és Vida cég heteiken át nem fizette a munkásait, amiért azok össze pkarták romlólni az épületállványokat. A rendőrség elfojtotta a forrongást és azt tanácsolta a munkásoknak, hogy pereljék a finom czéget az előjáróság útján. A munkások megfogadták a jó tanácsot, de még így sem jutottak keservesen megszolgált pénzükhöz. Ma este aztán 10 órakor égni kezdett az Angol-utca 3. számú ház épületállványa. Kiderült, hogy Kiss Mihály szerelő-munkás gyújtotta fel, mert nem fizettek neki. A rendőrség kinyomozta és letartóztatta.

— Szegény iparosok segítése. A budapesti evangélikus egyház kezelése alatt álló *Glosius* Artner Karolin-féle alapítvány kamataiból szegénysorsu iparosok felsegítésére pályázatot hirdetnek. A kérvények dr. *Liedermann Frigyes* egyházkerületi főjegyzőhöz (Damjanich-utca 14.) nyújtandók be október 31-ikéig.

— Mérgezés. Ma reggel a Rákóczi-ut 4. szám alatti Hattyu-szállodában *Máté Lujza* huszonkét éves ápolónőt eszméletlen állapotban találták. A mentőket hívták hozzá, akik megápitották, hogy *Máté Lujza* mérgezés következtében lett rosszul. Bevitték a Rókus-kórházba, ahol *Máté Lujza* amikor eszméletre tért, elmondotta, hogy az orvosságból többet vett be, miat kellett volna és ettől betegedett meg.

— A rákospalotai vérengzés. Tegnap már jelentettük, hogy vasárnap éjszaka Rákospalotán, a Turda-féle korezmában, a földművesek táncmulatásán több garázda legény megtámadott két rendőrt s ezek közül az egyik védekezés közben kést rántott elő. A rendőrség ez ügyben megindította a nyomozást és ma hatóság elleni erőszak czimén letartóztatta *Rajkó András*, *Kis István*, *Urbán István*, *Balog Pál*, *Juhász János* földműveseket, akikről bebizonyosodott, hogy ők kezdték a duhajkodást és tettlegetesen bántalmazták *Ungár Mihály* és *Rézmann János* rendőroket.

— **A fegyenczek véres lázadása.** Bukarestből jelentik: A dobdanofi fegyházban, ahol csak férfiak vannak, az életfogytig tartó fegyházra elítéltek ma fellázadtak és három börtönört csel-lájkba vittek. A rabok több sétaidőt és jobb élet-mezést követelnek. Tuszkol fogták el a fegyház-öröket s fenyegetőztek, hogy mind a három meg-ölik, ha a fegyház igazgatója nem teljesíti követeléseiket. Mikor az igazgató hallani sem akart ki-vánságaikról, a zendülők elpusztították minden berendezést a czellákban és megölték a három börtönört. Katonaszógot rendeltek be a fegyháza és a csapat sortűzet adott a fegyenczre. Tizen-három rab meghalt, 63 súlyosan megsebesült.

— **Vasuti szerencsétlenség.** Szombathelyről je-lentik: A körmendi vasuti állomáson, hol nagy-arányu építkezések vannak folyamatban, Kercse-lits József építőmunkás vizet hordott a vágá-nyok közötti víztartóból. Munkája közben berobo-gott a muraszombati személyvonat és amikor Kercselits ez elől ki akart térni, ugyanakkor robo-gott be a budapesti gyorsvonat is, amely előt már nem tudott kitérni. A gyorsvonat mozdonya el-ütötte Kercselit, aki egy óra múlva meghalt. A vizsgálat megindult.

— **Anyagilkos parasztleány.** Alsókubinból jelentik: Poruba községben *Mantyo Pravidsz* János tegnap edesanyját egy fejszével agyonütötte. A gyilkos letartóztatásakor előadta, hogy anyja folytonosan lo-pott házából és a lopott holmiu pálnát vett és állan-dau részeg volt. Emiatt többször összeszóllalkoztak és a gyilkosságot is egy összeszóllalkozás folytán követte el.

— **Balesetek.** A pozsonyi-ut 6—8. szám alatt épülő „Palatinus” házaknál Schwetz Mihály kubikos a pinczébe zuhant. Súlyos sérüléseket szenvedett. Az Irgalmasok kórházába vitték. — A Zoltán-utca 2—4. számú ház építésénél Tóth Antal huszonhétéves villanyszerelő a pinczébe esett és súlyosan összezúzta magát. A Rókus-kór-házba vitték. — A Mária Terézia-téren épülő új telefonközpontban a felvonógép kötele leszakadt és egy deszkaköteg Gáspár Jenő ácssegédre zuhant, aki súlyos sérüléseket szenvedett. A Rókus-kór-házba vitték. — A Szentendrei-uton levő magyar textilgyárban egy gépkerék elkapta Les János gyári munkás balkezét és összezúzta. A súlyosan sebesült embert az Irgalmasok kórházába szállí-tották.

— **Halálozás.** Rosenthal Emilia e hó 16-án hosszas szenvedés után életének 26-ik évében meghalt Budapesten. Temetése 18-án délelőtt fél 12 órakor lesz a rákosi izr. temető halottasházából.

Kund Jenő, volt országgyűlési képviselő e hó 16-án 70 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt Budapesten. Temetése holnap délután fél 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Holstein Hermann, a Nádor-szálloda és Nádor-kávéház társtulajdonosa ma 64 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután fél 4 órakor lesz a rákos-kereszturi izr. temető halottasházából.

Lovag Szentkirályi Antal pénzügyminiszteri szá-mancsós, a Mária Remete Kápolna Egyesület elnöke, ma hosszas szenvedés után 63 éves korában meghalt. Temetése e hó 19-én délután fél 4 órakor lesz a tabáni temető halottasházából.

Melinger Mihály, a vakok országos intézetének tanára, e hó 13-án, hosszas szenvedés után, 30 éves ko-rában Budapesten meghalt.

Márton Aron pénzügyi biztos f. hó 12-én, életének 42. évében meghalt Nagyenyeden.

Dr. Póka Dezső, Brassó vármegye tb. főorvosa, 53 éves korában Brassóban meghalt.

Borosik Gyula közjegyző, 59 éves korában Pírisen meghalt.

Homoki Rózsa Béla, Szabolcs vármegye tisztviselője 55 éves korában Nyiregyháza meghalt.

Kiss Antalné, *Kholen* Alexandrine állami tanítónő meghalt Magyarlapon.

Özv. Prokisch Jánosné, *Sturm* Katalin életének 84-ik évében elhunyt Budapesten.

Sükösd Károly földbirtokos, a ref. egyháznak 36 éven át volt presbitere 64 éves korában Kézdivásár-helyen meghalt.

x **Royal-Orfoam,** Budapest, Erzsébet-körút 31. sz. Színházi és variété műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Bob** hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x **Fodor-féle vívőterem** a Koronaherceg utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x **Czim- és reklámtáblákat,** nemesi czimereket készit *Harsányi László.* Budapest, VII. Hungária-körút 155. Telefon 170—12.

x **Fontos újítást** hozott meg az Ujlaki Béla budapesti írógép-cég (VII. Erzsébet-körút 28. Telefon: 122—60.), mely abból áll, hogy azon férfiak ezreinek, akik eddig nehezen, nagyobb vagy csak aránylag na-gyobb összegű befektetéssel juthattak írógéphez, rend-kivül kényelmes, még eddig nem létezett 20 koronás havi részletfizetéssel teszi lehetővé elsőrendű, látható írásu, szenzációs sikerű Ujlaki-írógépének beszerzését. Ezzel lényegesen pótolja a hírvéneknél örvendő céget, mert így lehetővé válik, hogy a kereskedők, iparosok és mások, akik eddig idegenkedtek az írógéptől ezután szívesen fognak az Ujlaki-írógépnek helyet adni irodájukban, mert ezt könnyű szerrel, megerőltetés nélkül tehetik.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Reinhardt jövője.

Kétségtelenül a jelenkor legérdekesebb színházi embere — *Reinhardt* Miksa. Még a hibáiban is ér-dekes, hát még a nagyszerű kitalálásaiban, sokol-dalu tudásában, majdnem emberfölötti munkabírá-sában. Most pillanatnyi elkedvetlenedés szállta meg. Valószínűleg duzzog Berlinre és azt hiresz-telteti magáról, hogy otthagyja a Deutsches Thea-tert, a Kammerspielékkel együtt és megy világgá, czirkuszi előadásokat és operetteket rendezni.

Ha mi nem lennénk Magyarország, ha nem lennénk Budapest, most az alkalmat üstökön ra-gadnánk, szítanánk a Reinhardt berlingyűlöletét és ide édesgetnénk, itt tartóztatnánk, ha még olyan nagy pénzúldozatok árán is. Ez lenne a legjobb lé-lektani pillanat: Most, amikor a magyar Ödipusz-rendezésével újabb nagy sikert aratott, most, ami-kor a Vígyszínházi Sumurun-rendezésnek utolsó esiszólása vár rá, most, amikor a Szép Heléna rendezésére is csábítgatják. Miért ne juthatna itt nálunk egy egészen önálló, neki való hatáskörhöz az a stomfai születésű magyar fiú, akinek titkos — vagy bevallott — ambíciója, hogy magyar ne-mességei kapjon? Ez igazán nem is lenne valami magas ár. Főlébe még udvari tanácsosnak is meg-tehetnék.

No de mire való ez az ábrándozás? Mi Ma-gyarország s Budapest vagyunk! Az a Magyaror-szág, amely még egy *Munkácsyt*, egy *Zichy* Mi-hályt se tudott megbecsülni, amely *Gerster* Etel-kát kiüldözte, amely *Lehár* Ferencben, a kis ka-tonakarmesterben nem ismerte fel a világhódító komponistát... és amely még sok, sok nagy te-hetséget engedett át a külföldnek, s bizonyára kulturailag már régen elvérzett volna, ha nem lenne olyan kiapadhatatlan a nagy tehetségek ter-melésében.

Mintegy vigasztalásul szolgálhat, hogy Berliu éppen ilyen rövidlátóan s szűkkeblűen háládatlan a jeleseivel szemben. Erre mutat a *Reinhardt* elked-vetlenedése, melynek élénk visszatükrözését látjuk a „Die Schaubühne” című berlini színházi lap egyik cikkében, amely Reinhardt jövőjével foglal-kozik.

Ezt a cikket nyilván maga *Jacobsohn* Szig-rid, a Schaubühne szerkesztője s Reinhardt ra-jongó híve és intímusa írta. Neki okvetlenül tudnia kell, hogy a mesterét mi bántja s hogy mik a jövőbeli szándékai.

Az előbbire nézve ezek a sorok adnak felvilá-gosítást:

„Mert azt kétségtelennek látom, hogy minde-nekelőtt a megértés hiánya és az a szeretet nélküli való, rideg, gunyos hang, mely az ostobaságot még méregbe is mártotta, keserítette el azt a férfit, aki csak azt az egy bűnt követte el, hogy a megle-pődött világnak megmutatta, milyen az igazi szin-ház. Téves lenne kimutatni, hogy majd munda valódi művészeknek hasonló sorsa volt. Fesztők, köl-tők, komponisták fogcsikorgatva és megadással biz-hatják a meg nem értett műveiket a jövő nemze-dékre és az utókorra. De Reinhardt minden fárad-sága kárba veszett és a kiábránduláshoz súlyos anyagi kár is járul, amint Berlin legolvasottabb lapjaiban gondatlan és gonoszindulatu szavakkal kijelentik, hogy megint semmit sem alkotott s hogy ez az ember tulajdonképen a német művészetnek rákfenéje. Nem üres állítás, hanem napnál világó-szabban bebizonyítható, hogy Reinhardtot így, éppen így jutalmazták, még pedig a legesodálatosabb re-nekműveikért. Minél nagyobb az érdeme, annál go-noszabb a kritika és ennek folytán annál kisebb az előadások száma. A minék tartós sikere volt, — mert a legszembetűnőbb helyeken dícsérték, — a legkevesebbet árul el Reinhardt leglényegesebb kvalitásaiból.”

Czikkiró azt is kimutatja, hogy *Reinhardt* el-kedvetlenedésének ideje összeesik az „Ödipusz” czirkuszi előadásainak európai szenzációjával. „Csak azóta lett Európa Reinhardt hazájává, a nagyvilág az ő kertjévé és Berlin valami olyan fé-

szek, melyen évenként néhányszor meglehetősen kel-letlenül utazik át.”

Azután áttér arra, hogy Reinhardt számára milyen utak állnak nyitva.

„Három lehetőség áll előtte. Vagy lemond a mammonról a művészetért. Ez nehezére fog esni. Vagy annyit harcol össze az oroszok, az ameri-kaiak, a hottentották pénzéből, amennyire szüksége van és fűtül Berlinre. Ezt nem tenné a legtisztá-bb lelkiismerettel. Vagy pedig átruhazza a két szinpad művészi vezetését Hollaenderre — míg az üzleti vezetését fivérének, *Reinhardt* Edmundnál hagyja — s évenként négy nagy inszcenálásra kö-telezi magát, ami öt télen át négyszer egy-egy hó-napra Berlinhez kötné.”

Ugy látszik, hogy *Reinhardt jövőjét* ez a har-madik lehetőség jelöli meg, mert *Jacobsohn* erre helyezi a fősúlyt, ezt tárgyalja a legrokonzenve-ssebben. Neki pedig tudnia kell.

(*) **Suzanne Després a Vígyszínházban.** Pierre Wolff komédiájában, a *Les Marionettes*-ben, mely a mult szezonban sikerrel illeszkedett bele Bábja-ték című Nemzeti Színház műsorába, folytatták ma este vendégjátékát *Suzanne Després*, a jelenkor igazi „grande artiste”-ja. Ez a csodálatos asszony, sajátosan erőteljes és szigorú proletárius arcjelével, hidegszínű szemekkel álmodozóan fátyolos mély-ségével ma is a játék középpontjában állott, egy-szerű és mégis annyi mindent kifejező gesztusait, amelyekről nem tudjuk mi bilinesel le jobban: a művészi raffináltan-megcsináltság, vagy az a nagy és ritka művészet, amellyel ezt a refinement-t a természetességig letompítani tudja, ma is elra-gadott, őt élveztik, neki tapsolunk és ha talán ez az alakítása nem is fedte mindenben erről az ismert szerepről való felfogásunkat, tiszta művészet, tiszta stílus volt az, amit nyújtott. Azokért a per-czekért, amelyekben antik szoborra emlékeztető feje a szinpadról még némán is beszélt hozzánk, szívesen estünk át azokon a kellemetlen érzéseken, melyeket társulatának kínosan rosszul öltözködő, mozgó és játszó tagjai váltottak ki. Egyedül a nagybácsi szerepét játszó *Savoy* tűnt ki a siralmas ensembel-ből, értelmesen beszélt és finoman játszott. A kö-zönség ma is zsufozásig megtöltötte a színházat s azok is, akik toalettanulmányok végett jöttek, jól jártak: láthattak három pompás decolletage-t és meggyőződhetek róla, hogy a mi férfiszínészeink-hez képest a francia vándortársaság báli lovagjai esupa borbélyinasok és kereskedősegédek. (—na.)

(*) **Az Operaházban** holnap, szerdán nincs elő-adás. — Csütörtökön Burrián Károly szász és württembergi kir. kamaranékes a „Siegfried” czimszerepét adja. Kivüle Vasquezné, Sándor Erzi, Báder Dóra (Erda először), Déri, Szemere, Venczell és dr. Dalnoki vesznek részt az előadás-ban, mely félhétkor kezdődik. (Bérlétszűnet 53. szám, rendes helyárak.)

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, szer-dán, ötödikször kerül színre *Márkus* László Attila című hun legendája, amely e héten még péntekre is ki van tűzve. Mindkét alkalommal P. Márkus-Emília, K. Hegyesi Mari, Beregi Oszkár, Pethes Imre, Mihályffy Károly, Mészáros Alajos, Bazó László, Rózsahegy Kálmán, Rajnai Gábor és Hor-váth Jenő játszzák a főszerepeit. Csütörtökön a Cyrano de Bergerac, Rostand népszerű színműve van műsoron Pethes Imrével a czimszerepben, szombaton meg *Henry Bataille* A halga szüz ez nagyhatású drámája negyvenegyedik előadását éri meg és ez alkalommal is P. Márkus Emília, K. Hegyesi Mari, Paulay Erzi, Odry, Gál, Dezső és Pethes játszanak benne. Vasárnap délutánra a Bábjáték, Pierre Wolff színműve van kitűzve Vá-rady Arankával és Odry Árpáddal a vezető sze-repben, este pedig Az ember tragédiáját adják, amelyben Adámot Bakó, Évát Paulay Erzi, Lu-czifert pedig Gyenes játszza.

(*) **Després-előadás** délután. A Vígyszínházban holnap, szerdán délután bucsuzik Després Suzanne, a nagy francia művésznő, aki ez alkalommal egyik legklasszikusabb alakítását, a Vie de Bohème (Bi-hémélet) Mimijét fogja eljátszani. Az előadást mér-sékelt helyárakkal tartják meg. Szerdán este a Hit és haza, Schönherr Károly színműve kerül színre.

(*) **A Prince főpróbája.** Robert Misch mulat-ságos komédiájának, a Prince-nek, amelynek Z. Molnár László rendezése mellett mar az utolsó házi főpróbái folynak, pénteken délelőtt tizen-egy órakor lesz a sajtó meghívott képviselői előtt

az előadási főpróbája, amelyen csak a meghívottak jelenhetnek meg. A szombati bemutatóelőadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul.

(*) **A kamarajátékok második idénye.** A Feld Irén vezetése alatt álló Kamarajáték Társulat, mely oly fényes anyagi és erkölcsi sikert ért el, az elmúlt színházi évadban, november 16-án ismét megkezdte működését. A „Kamarajátékok“, melyek máris nagy népszerűségnek örvendenek, a modern dramaturgia íróit kultiválják. Már a megnyitó előadáson ismét két ragyogó név szerepel: *Wedekind* és *Danunzio*. Az előbbinek „Haláltánc“ című játéka, az utóbbinak ma is nagy hírű „Őszi alkony álma“ című tragédiáját fogja bemutatni a kamarajátéktársulat.

(*) **Állandó színház Kispesten.** A főváros környéke, amely az utolsó években rohamosan fejlődik s különösen Újpest és Kispeszt lassanként állandó színházterülettel biztosítanak maguknak. Újpesten Papir Sándor igazgatása alatt már működik is egy igen jó társulat, amely szép eredményeket ér el anyagi és erkölcsi sikerekben egyaránt. Egy másik főváros-környéki állandó színház, az erzsébetfalvai, a hiányos és szakszerűtlen vezetés miatt egyidőre becsukta kapuit, de most nemsokára újra megnyílik. A legújabb állandó színház Kispesten létesül. Micskei F. György színházigazgató, aki évekig a székesfehérvári színház igazgatója volt, majd a Népligeti Színház és az újpesti színházban tartott előadásokat, most állandó színházat épített Kispesten, amely színház egész éven át működni fog. Az előadásokat október 21-én kezdik meg.

(*) **Uránia.** Az Uránia-színház igazgatóságának sikerült Santo Semo bey konstantinápolyi mérnököt, aki jelenleg Bécsben tart előadásokat, két estére megnyernie. Santo Semo bey e hó 23-án és 24-én tartja meg előadásait az Uránia-színházban német nyelven. És pedig a keleti, különösen a török népről, azok társadalmi és vallási életéről és az új török mozgalmakról, a másik estén pedig a beduinokról, azok életéről, erkölceiről és szokásairól.

(*) **Az állam vásárlása.** Az Országos Képzőművészeti Tanács művásárló bizottsága báró Forster Gyula titkos tanácsosnak az elnöklésével ma ülést tartott a városligeti Múcsarnokban és a Képzőművészeti Társulat hármass kiállításáról kifejtölte a Szépművészeti Múzeum modern képtára számára megvásárlandó műveket. A bizottság Eruok Lajos, Pap Henrik és Mihalik Dániel műveinek a kiállítását nézte meg és több művet jelelt ki megvételre a múzeum számára. A vásárlás dolgában a bizottság jelentésének az alapján gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter fog véglegesen dönteni. A hármass kiállítás iránti érdeklődés egyre mindjobban és jobban fokozódik, azt a közönség mind intenzívebben látogatja és a vásárlás eredménye is egyre nagyobb számokat tüntet fel.

(*) **A Nemzeti Múzeum Liszt-kiállítása.** A Nemzeti Múzeum dísztermét megelőző három teremben rendezett Liszt-kiállítást egy-két nap alatt több ezren tekintették meg. A közönségnek erre a nagy érdeklődésre való tekintettel a Nemzeti Múzeum igazgatósága elhatározta, hogy a kiállítást e hó 18-ától, szerdától kezdve délután is nyitva tartja. A Liszt-kiállítás így hétköznapokon délelőtt 9—2-ig és délután 4—7 óráig tekinthető meg minden belépődíj nélkül. A kiállítás még egy hónapig marad nyitva.

(*) **A Képzőművészeti Tanács a Művészházban.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Tanács művásárló bizottsága ma délben báró Forster Gyula titkos tanácsos elnöklésével ülést tartott a Művészház művészeti egyesület Kristóf-téri kiállítási helyiségeiben. A Tanács, melynek az elnökön kívül tagjai voltak: K. Lippich Elek miniszteri tanácsos, a művészeti osztály vezetője, dr. Térey Gábor udvari tanácsos, a Szépművészeti Múzeum igazgatója, Szinyey-Merse Pál képzőművészeti főiskolai igazgató, dr. Csakó Elemér, az Iparművészeti Iskola igazgatója, Teles Ede és Tóth Ede szobrászművészek, Korb Flóris műépítész s dr. Huszka Jenő miniszteri titkár, mint a Tanács jegyzője, megtekintette Italo Brass és Lándori Vilmos kiállítását s kijelölte azokat a műveket, amelyeket a vallás- és közoktatásügyi miniszternek állami vásárlásra javasolni fog. A kiállítás ma este bezárult s a Művészház holnap már meg is kezdi *Tornyay* János gyűjteményes kiállításának rendezését, amelyet előreláthatóan vasárnap, e hónap

22-én fognak ünnepélyesen megnyitni. *Lándori* Vilmos szoborgyűjteménye a nagy érdeklődésre való tekintettel még a Tornyay-kiállítás alatt is látható lesz a Művészházban.

(*) **Eldöntött pályázat.** Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat bíráló-bizottsága október hó 14-én tartott ülésén dönötte el a különféle iparművészeti tervekre (rajzokra, plasztikus mintákra) kiírt pályázatot. A társulat ezuttal nem tűzött ki pályadíjakat, hanem a legmegfelelőbb tervet megvásárolta. A pályázatra 69 tervezőtől összesen 717 tervrajz és minta érkezett be. Ebből a nagy anyagból a jury alapos megrostálás után Buthy János, Csuri János, Komjáthy Aladár, Bódy Kálmán, Meyer Antal, Márton Imre, Groff Lajos, Tar Antal, Heim József, Szabó Lajos, Schudich Lajos, Thain János és Csemez Jolán és végül a Magyar Iparművészek műhelyének több bődíszmű- és himzéstervét vásárolta meg. Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola növendékeinek szüneti munkáiból rendezett kiállításán megvásároltak Messinger Zádor István, Barta István, Dáne Gyula és Cselényi Elemér iparművészeti iskolai növendékeknek matró népművészeti felvételei közül több darabot.

(*) **A belügyminisztérium képei.** A belügyminisztérium régi épületében és az országos levéltár hivatali helyiségeiben igen sok régi festményt őriznek, amelyek az idők folyamán szinte a felismerhetetlenségig elbarnultak, vagy megfakultak. A minisztérium most restauráltatta e képeket és e művelet közben több nagyértékű műremeket fedezett fel. A képek a minisztérium fogadó- és tanács-termeit fogják ékesíteni.

(*) **Bényei István síremléke.** Az Országos Színesgyűjtemény központi irodája gyűjtést indított egykori igazgatójának, Bényei Istvánnak síremlékeire. A síremléket már elkészítették és még e hó folyamán ünnepélyesen le fogják azt leplezni az elhunytak a kerepesi temetőben levő sírja fölött.

(*) **Múzeum a budai Várban.** A budai Várnak egyik legszebb építészeti műemléke a budavári koronázó Mátyás-templom mögött elvonuló Halászbástya, melynek toronyépületében több nagy terem és tágas folyosó van. Dr. Nemes Antal pápai prelátnak, budavári apátplébánosnak a Mátyás-templom újjáépítése alkalmával felszínre került régi faragott köveket, síremlékeket, bronz- és vástárgyakat ideiglenesen ebbe a toronyépületbe helyezte el, ahol azonban mind ez ideig el voltak zárva a nagyközönség szeméi elől. A székesfővárosi tanács, mint jeleztük, dr. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár, múzeumi igazgató javaslatára hozzájárult, hogy a Fővárosi Múzeum egy részét a Halászbástya helyiségeibe vigyék át és az ottani régiségekkel együtt közszemlélésre állítsák. Az új múzeum elrendezését legközelebb megkezdik, úgy hogy az a jövő év elején átadható legyen rendeltetésének.

(*) **Országos háziipari és mükedvelő kiállítás Miskolcra.** Felsőmagyarország hatalmasan fejlődő központján, Miskolcra a város társadalmának vezetői jövő év április havában országos jellegű kiállítást rendeznek, mely az amatőrök festményein, fényképein, iparművészeti tárgyain s női kézimunkákon kívül hazánk különböző vidékeinek szebbnél-szebb népiipari termékei kerülnek bemutatásra. Különösen gazdagon lesz képviselve a Felvidék változatos, színpompás háziipara. Az amatőr gyűjtők csoportjában antik butorok, ékszerek, képek s más műtárgyak lesznek kiállítva, a néprajzi babakiállítás pedig a különböző népviseletek szerint öltöztetett apró babák az egyes vidékeket s azok népszokásait feltűntető gyönyörű diorámák keretében nyernek elhelyezést.

(*) **A Nemzeti Szalon Almanachja.** A Nemzeti Szalon ez év december havában rendezi *kilencedik kiállítását*, ebből az alkalomból a népszerű művészeti egyesület *Almanachot* ad ki, melynek jövedelmét segély- és nyugdíjalapjának gyarapítására fordítja. A mintegy husz iv terjedelmű művészeti kivitelű kötet október nagyságban, vászonkötésben és száznál több művészeti reprodukcióval fog megjelenni, felöleli a képzőművészet összes fontosabb kérdését és tartalmazni fog egy magyar nyelven eddig még hiányzó *képzőművészeti lexikont* is, úgy, hogy nélkülözhetetlen kézikönyve lesz minden művésznek és műbarátjának. Az Almanach szerkesztésének nehéz munkáját *Déry Béla*, a Nemzeti Szalon agilis igazgatója vállalta magára s a melléje sorakozó munkatársak, akik között legkiválóbb esztétikusainkat találjuk, kezeskednek a mű magas színvonaláért. Az Almanach bolti ára kilencz korona lesz, megrendítő előfizetőknek, művészeknek és a Nemzeti Szalon tagjaiknak pedig nyolcz kor. Előfizetéseket a Nemzeti Szalon igazgatóságához (V. Erzsébet-tér) november hó elsejéig küldendők.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **A Magyar Nyelvtudományi Társaság ülése.** A Magyar Nyelvtudományi Társaság ma délután a Magyar Tudományos Akadémia heti ülésében Szily Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen elsőnek dr. Erdélyi Lajos a halotti beszéd nyelvjárásáról olvasott fel. A tetszéssel fogadott előadás után Veledits Lajos „Adalékok Pápay Sámuel működéséhez“ című alatti a nyelvújítás korának egyik érdekes íróját méltatta. Az előadásokat nagy figyelemmel hallgatták meg.

* **A Gyermektanulmányi Múzeum pedagógiai osztálya.** A Gyermektanulmányi Múzeum elnöksége a múzeum *pedagógiai osztályának felállítását* alkalmával a következő kérelemmel fordul a magyar pedagógusokhoz:

Múzeumunk gyermektanulmányi és néprajzi osztályait megalapítván, elérkeztünk hozzájuk az időt arra, hogy a pedagógiai osztály felállítására, illetőleg fejlesztésére is szélesebb körű intézkedéseket tegyünk. Ez irányban kéro szavakkal hazai pedagógusainkat bizalommal keressük fel. A Gyermektanulmányi Múzeum pedagógiai osztályának főfeladata mindazon újabb kísérletek és eredmények tanulságos bemutatása, amelyekkel egyes pedagógusok a nevelés és oktatás egyes problémáit gyermektanulmányi alapon óhajtták megoldani. Célunk oly pedagógiai múzeum szervezése, melynek feladata nem az oktatástani eszközök gépek, hanem a gyermeki alkotások összegyűjtése. A Gyermektanulmányi Múzeum pedagógiai osztályának anyaga nem szorítkozik egyes iskolafajokra, hanem felöleli a kisdednevelőintézetektől a középiskola VIII. osztályáig bezárólag az alsó és középfokú oktatás egész területét. Mindezek után tisztelettel kérjük pedagógusainkat, kisdednevelőket, tanítókat és tanárokat, hogy azok, akiknek akár a nevelés, akár az oktatás terén, akár általános, akár csak egyes problémára, vagy tantárgyra vonatkozó újabb és tudományos alapon nyugvó módszereik vannak, kegyeskedjenek tudomásunkra adni s a módszereikhez tartozó gyermekalkotásokat (fogalmazványokat, rajzokat, kézimunkákat) Múzeumunk pedagógiai osztályában való elhelyezésre nekünk átengedni. Múzeumunk pedagógiai osztályában a gyűjtés korhatára a 18. életév. A Gyermektanulmányi Múzeum címe: Budapest, V., Mária Valéria-utca 12.

* **Az alkoholizmus ellen.** A fiatalok kassai felügyelő hatósága a folyó évi október hó 11-én 3000 korona pályadíjjal tűzött ki a következő kérdés tudományos feldolgozására: Milyen lehetne Magyarországon az alkoholizmus ellen a harezot sikerrel megvívni? A pályázat nyílt, beadási határideje 1912 május hó 30-án jár le. A díj kiadásá iránt a felügyelő-bizottság 1912. év őszén tartandó teljes ülésében határoz. A részletes feltételekről a hatóság irodája nyújt felvilágosítást.

* **Bazsarózsák.** Népies írónk között az első között okvetlenül a *Tömörkény* István nevet szokás fölemlíteni. Kevesen tudják a falut levegőjével, embereivel, egyszerű és mégis megragadó életével úgy élénk állítani, mint Szegednek ez az országos hírvé jelese. Egyenesen festeni valók az ő leírásai, kihallatszik rajzaiból a pásztorok furulyája, a nyájak kolompja! Érezzük a föld illatát, látjuk a patakparti fűzfák tükörképét és átérezzük igénytelen hőseinek buját, örömét. Nagy a *Tömörkény* István olvasóköre, ezzel a magyarlelkű közönséggel tudatjuk azt az örömhirt, hogy kedves írójuk „Szines kövek“ címet adta, arról a novelláról, mely melyben a legújabb apró remekeiből a legszebbeket válogatta össze. Az új kötet *Singer és Wolfner* kiadásában jelent meg. Ára 3.50 kor.

* **Szines kövek.** Heltai Jenő új kötetének, mely Singer és Wolfner kiadásában most jelent meg, „Szines kövek“ címet adta, arról a novelláról, mely a kötet legelején van. Amikor a méltán népszerű magyar író műveiről beszélünk, mindenki tudja, hogy ezek a kövek igenis szinesek, de nem utszéli kavicsok, hanem nagyon értékes drágakövek, melyek a szellem és elmésség sziporkáit szórják szerte. „A garnizon pénze“, „A tüzbogár“, a „Szokta ön a feleségét verni“, „A csodatevő koponyák“, a „Főnyeremény“ és a többi mind egytől-egyet Heltai Jenő javamunkái mellé állítható. A szöve és kedves kötet ára 3 korona 50 fillér.

* **„Philosophia Mortis.“** Pataj Sándor új könyve, a „Philosophia Mortis“, a legérdekesebb irodalmi termékek egyike. Annak az új iránynak,

amely a művészetet gyakorlati czélokra alkalmaztatja, szépirodalomba való átvitelét kíséri meg. Párbeszéd alakjába fűzött könnyed, világos formában, azt tanítja, hogy a halál ne fájjon. Kérlelhetetlen logikával megfosztja az embert attól az évezredes rossz szokástól, hogy a halottját meg kell siratni, kell utána keseregni. Singer és Wolfner bizománya. Ára 1 korona.

* A „Magyar Figyelő” legújabb számában gróf Tisza István „Még egy-két szó a parlamentarizmusról” czimben reflektál azon polémiára, amelyet Réz Mihály indított meg a „Magyar Figyelő”-ben s. amelyben egymásután gróf Andrássy Gyula, Plósz Sándor és Kun József vettek részt. Kétségkívül nagy feltűnést kelt Sztéryni József volt államtitkár tanulmánya: „A haderő gazdasági jelentősége”, amelyet már ismertettünk. Kenédi Géza: „Adatok az obstrukció mérlegeléséhez” czimben társadalompolitikai fejtegetéseket közöl. Igen érdekes Nagy Elek római kereskedelmi attasénk czikke „Olaszország érdekei és akciója a Balkánon”. Nem kevesebb aktualitással bír dr. Schaechter Miksa tanulmánya: „A kolera külföldön és nálunk”. A szépirodalmi részben Malonyay Dezső novelláját „Az özeveg” czimben találjuk. A gazdag „Feljegyzések” rovatból ki kell emelnünk egy konstantinápolyi levelet, amelynek meg nem nevezett, de kétségkívül magas állású szerzője a jelenlegi török állapotokról igen érdekes dolgokat mond el. A „Magyar Figyelő” előfizetési ára negyedévre 6, félévre 12 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

* „Utijegyzetek egy jegestengeri vadászkirándulásról” czimmel érdekes kis munka jelent meg a magyar könyvpiacra Barcza György tollából, aki közvetlen és hangulatos modorban írt, naplójegyzetek formájában beszéli el 1910. év nyarán tett északi útját. A könyv első és harmadik része Norvégia és Svédországban szerzett tapasztalatokról és benyomásokról számol be, míg a középső és legterjedelmesebb rész a jegestengeri utazással foglalkozik. Ez a legérdekesebb része a könyvnek. A közel egy hónapig tartó jegestengeri ut folyamán a hat tagból álló magyar expedíció hajójával messze felhatolt az arktikus régiókba és ott a jegestengeri állatokra, főképp a jegesmedvékre igen szép eredményvel vadászott. Ezért érdekelni fogja ez a könyv első sorban azokat, akik az exotikus állatfajták vadászata iránt érdeklődnek. De eltekintve ezen szemponttól, érdekelni fogja ez a könyv mind azokat, akik kedvelői az utleírásoknak. Az izlésesen kiállított könyv, melyet számos jól sikerült és érdekes eredeti kép díszít, a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaságnál (Budapest, IX., Üllői-ut 25) jelent meg. Ára vastag kartonkötésben 6 korona.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Francia katonai repülőversenyek. Párisi jelentés szerint a katonai repülőversenyek rendezőbizottsága a Reims—Amiens közti versenyt november 4-ére tűzte ki. Az utat átszállás nélkül kell megtenni és minden készülékre barometert szerelnek, hogy ellenőrizhessék, vajjon az ariatikus csakugyan megfelelt-e ennek a feltételnek?

FŐVÁROS.

(A bérkocsisok és a taksamérő. E czimmel írtuk meg lapunk mai számában, hogy Hűvös Iván bizottsági tag a bérkocsisok küldöttségét vezette a polgármester elé, akit arra kértek, hogy a taksamérő-szabályrendeletnek a viteldijakról szóló részét vétesse revízió alá. E hírünkre ma Hűvös Iván bizottsági tag a következők közlését kéri tőlünk:

A 6. lapjuk mai számában megjelent közlemény oly színben tünteti fel szereplőmet, mintha én a küldöttséget a taksamérő ellen vezetem volna a polgármester ur elé. Ezt már csak azért sem tehettem, mert az első között voltam, aki a taksamérő behozatala mellett harcoltam. Mint a bérkocsisiparosok küldöttségének vezetője, csupán a taksamérőről szóló szabályrendelet némely sérelmes, nem eléggé világos és esetleg összetűzésekre alkalmat nyújtó rendelkezésének korrekcióját kértem a polgármester urtól. Amidőn e helyreigazító sorok szives közlését kérem, vagyok Budapest, 1911. október 17. kiváló tisztelettel Hűvös Iván.

(A Klauzál-utcai villamos megnyitása. A kereskedelmi miniszter ma értesítette a fővárosi közlést, hogy a Budapesti Villamos Városi Vasút Klauzál-utcai vonalának, amely a Rókus-kórház-tól indul ki és a Nyár-utczán, Klauzál-téren, Csányi-utczán, majd az Akácfa-utczán, Dob-utczán és Klauzál-utczán visz keresztül és amely-

nek az a célja, hogy a nagykorút forgalmát tehermentesítse, műtanrendőri bejárását 26-ikára tűzte ki. Ugyanerre a napra tűzte ki a miniszter a Budapesti Villamos Városi Vasút nagykorú vonalának két végpontján épült hurokvágány műtanrendőri bejárását is. A bejárás megtartásával a miniszter a vasuti és hajózási főfelügyelőseget bizta meg.

(A hirdetési díjak behajtása. A hirdetésügy rendezéséről hozott szabályrendeletbe ütköző kihágások esetén a kerületi előjáróság a büntetésen kívül a hirdetési díj megfizetésére is kötelezi a terheltet. Az egyik kerületi számvevőszéki osztály utasítást kért a kerületi előjáróktól arra nézve, hogy milyen eljárást kövessen el abban az esetben, ha a terhelt csak a pénzbüntetést fizeti meg, de a hirdetési díjat nem akarja megfizetni. Az előjárók értekezlete megállapította, hogy az ilyen esetben a hirdetési díjakat közigazgatási végrehajtás után kell behajtani.

(Az óbudai csatornázás. A csatornázási végrehajtó bizottság Piperkovits Bátor tanácsos elnöklésével ma ülést tartott. Az ülésen a bizottság felülbírálta azokat az ajánlatokat, amelyek az óbudai csatornázás szivattyutelepének géberendezésére beérkeztek. A bizottság abban állapodott meg, hogy a beérkezett ajánlatok közül egyet sem javasol kivételre, mert az ajánlatok a változó üzemre egyáltalában nem terjeszkedtek ki és mert az ajánlatokban nem vették figyelembe a napi szennyvizek időszaki mennyiségbeli változásait, sőt az esővizek megfelelő elvezetésére sem voltak tekintettel. A bizottság mindezek alapján azt a javaslatot teszi a tanácsnak, hogy a géberendezések szállítására hat heti határidővel újabb árlejtést írjon ki.

(Pályázat főorvosi állásra. A főpolgármester pályázatot hirdet a Dunabalszántói kórházaknál megürsedett belgyógyászati főorvosi állásra, amely 3000 korona fizetéssel, 550 korona pótlékkal és 1000 korona lakbérrel van egybekötve. A pályázat beküldési határideje október 26-ika déli 12 órája.

TANÜGY.

= A Lipótvárosi Munkásgimnázium Egyesület közgyűlése. A Lipótvárosi Munkásgimnázium Egyesület kedden este tartotta első évi közgyűlését a Lipótvárosi Polgári Kör helyiségében. A közgyűlést dr. Singer Zsigmond főszerkesztő hosszabb beszéddel nyitotta meg. Beszédében rámutatott arra, hogy ahányszor csak alkalma volt megjelenni a Polgári körben, mindenkor örömmel jött, mert érezte, hogy itt produktív munka folyik. Ennek a munkának az eredménye volt az V. kerületi munkásgimnázium is. Ezután bejelentette, hogy Molnár Viktor kultuszminiszteri államtitkár, továbbá Follert Károly posta- és távírúri vezérigazgató kimentették távolmaradásukat. A zajos tetszéssel fogadott előki megnyitó után dr. Klug Emil terjesztette elő magas szárnyalású titkári jelentését, amelyben az elmúlt év eseményeiről számolt be. Krasznay Aladár pénztáros jelentésének előterjesztése után Singer Zsigmond elnök hosszabb beszédében mutatott rá azon kiváló érdemekre, amelyeket Molnár Viktor államtitkár az iskolán kívüli oktatás fejlesztése körül szerzett. Indítványozza, hogy Molnár Viktor államtitkárt az egyesület dísztagjává válaszzák meg. Az indítványt a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta. Majd az elnök előterjesztésére a közgyűlés jegyzőkönyvi közzétételre szavazott meg a kormányt, a székesfővárosnak, és lovag Falk Zsigmondnak támogatásukért s ezzel az ülést bezárta.

= Új főgimnáziumok. Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter Újvidéken és Lőcsén új királyi katolikus főgimnáziumot építtet. Az építésre vonatkozóan minden előkészület megtett már s a Lőcsői gimnázium építésének előmunkálatai annyira előrehaladtak, hogy az építést még az idén megkezdik.

= A pesti izraelita hitközség tanszemélyzetének mozgalma. Tegnap mozgalmas ülése volt a pesti izr. hitközség tanszemélyzetének Csukási Fülöp elnöklésével. A nagyszámú testületnek majdnem minden egyes tagja: tanítók, tanítónők, tanárok, hitoktatók és hittanárok, vettek részt a gyűlésen, hogy a már-már türethetlenné vált mostoha sorsuk javítása fölött tanácskozzanak. A pesti izr. hitközség tudniillik már évek óta rosszabbul fizeti tanítóit, mint a főváros. Az izr. tanítószék tegnapi gyűlésén a felszólalók első sorban arra utaltak, hogy a hitközség már évekkal ezelőtt bár Kornfeld Zsigmond akkori előjáró indítványára elhatározta, hogy tanítószékét ugyanolyan fizetésben részesíti, mint a főváros az ő tanszemélyzetét. A gyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy a tanítószék panaszait újból beadványba foglalja és ezt a beadványt száztagú küldöttség útján fogja a hitközség előjáró-

ságának átnyújtani. A küldöttség vezetésére dr. Várossy Vilmos orsz. képviselő vállalkozott, aki az izr. hitközség oktatásügyi szakosztályának is tagja.

= Sztrájk egy tanítóképzőben. Fiumei jelentés szerint a kastvai tanítóképzőben erős zavarok törték ki. Sztrájkol az intézet hatvan hallgatója. Tegnap fordult ilyen komolyra a dolog. A sztrájk oka az, hogy a diákság nincs megelégedve sem az igazgatósággal, sem a bánásmóddal.

KÖZIGAZGATÁS.

A körjegyzők egyesületének diszgyűlése. A Községi és Körjegyzők Országos Egyesülete október hó 29-én, vasárnap délelőtt 10 órakor Budapestben, a régi országház nagytermében diszgyűlést tart, amelyen az egyesület elnökét, Uszka Bálintot fogják ünnepelni. Először nyújtják át ugyanis az öfelsége által Uszka Bálintnak adományozott koronás arany érdemkeresztet és a vármegyei jegyzőegyesületek által kiállított díszalbumot. A diszgyűlésre az egyesület meghívta tiszteletbeli és pártoló tagjait, valamint a tisztviselőket és az elnök tisztelőit is. Délben egy órakor a Katona Géza-féle Váci-utcai étteremben díszbéd lesz. A diszgyűlés után tartja meg az egyesület rendezési közgyűlését. Október hó 28-án, délelőtt 10 órakor a Katona-féle étteremben a választmány tart ülést.

Kimerült vármegyei alapok. Bihar vármegyében egy kis csőd fenyegeti a közigazgatást, tudniillik ismét kimerültek a vármegyei alapok, a póthitelről szóló határozatok pedig a belügyminiszter még nem hagyta helyben. Minden év vége felé elő szokott ez a helyzet állani, az idén a pénzügyigazgatósági számvevőség e dologról a következőket jelentette: A tisztí nyugdíj, közszükségleti és jegyzői nyugdíj, valamint az ebadó s közegészségügyi alapok hiányai más alaphól nem pótolhatók, de remény van rá, hogy az alispán 13.424—911. szám alatt kiadott szigorú rendelete alapján a hiányok a hátralékok és folyótervezések behajtásával kiegyenlítetté fognak nyerni, míg a mértékhiitelesítési alap hiányait a postatakaréppénztár útján való összeg fedezi. A mezőgazdasági alap hiánya remélhetőleg az e hóban befolyó apaállatvizsgálatdíjakkal nyerne fedezetet, míg a közkórházi alap hiánya a belügyminiszter által utalendő havi gyógydíjszámadásokból nyerne kiegyenlített. Nem pótolható a telefonépítési alap hiánya, mely hiányok fedezéséről a főjegyző fog gondoskodni. Szóval Biharvármegyében némely alapok kimerültek, másokban pedig nincs pénz. Ellenben remény van rá, hogy esetleg mégis lesz pénz. Mintha csak valami ifju joghallgató hónapvégi őszinte vallomását olvasná az ember.

Felozlatott községi képviselőtestület. Sóstelek biharvármegyei községben nincs iskola, sem tanító-lakás. A közigazgatási bizottság kötelezte a községet, hogy mihamarabb építsen. A képviselőtestületnek nem volt inyére ez a határozat és azt határozta, hogy nem épít. Erre a főispán felozlatta az engedetlen testületet és felhívta az alispánt, hogy ha kell, karhatalommal verje szét. Így aztán mégis csak lesz iskola Sósteleken.

Köztak és dülöntak különbözése. Az a körülmény, hogy valamely ut a köztak hálózatába fel nem vétetett, még nem állapítja meg annak az utnak mezei közös dülönt jellegét. (A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1911. évi 4189. sz. hat.)

Bizottsági tagok utiköltsége. Vármegyei bizottsági tagnak a körorvosi állás betöltése végett kiküldetése alkalmával utiköltség nem állapítható meg. (A m. kir. belügyminiszter 1911. évi 104.209. sz. határozata.)

A rovatvezető üzenetei.

Körjegyző ur. Sz.-Sziget. Kérdései a követ-

kezők:

1. A btk. 471. szakaszába ütköző hivatali vizsgálás vétségét követi-e el azon jegyző, aki a késedelmi kamatokat nagyobb összegben szedi, mint a milyenben azok törvény szerint járnának, illetőleg kamatokat oly adótervezések után is szed, amelyekre kamat egyáltalán nem jár, mert a befizetés a késedelmi kamat szedésére jogosultságot adó idő előtt történt?

2. A büntető törvénykönyv 391. 392. szakaszába ütköző büntetést követi-e el az a jegyző, aki községi bizonyítvánnyal igazolta egy barátságos vagyontalanul ismeretlen helyre távozását és e bizonyítvány alapján adóhátralékát töröltette, bár az adóhátralékos lakóhelyéről tudomással bír?

3. A büntető törvénykönyv 394. illetve 395. szakaszába ütköző büntetést követi-e el azon jegyző, aki egy meg nem tartott pénztári vizsgálatról

pénztárvizsgálati jegyzőkönyvet küldött be a főszolgabíróhoz s mivel a pénztárvizsgálatot csak június végén tartotta meg, a beküldött vizsgálati jegyzőkönyv adatait, ellentétben állanak a pénztári naplójával.

4. A büntető törvénykönyv 475. szakaszába ütköző vétségét követte-e el azon jegyző is, akit a főszolgabíró megőzött, hogy a megválasztott községi bírót elhárította a bíróságtól s aki a megbízás teljesítése után a bírótól a községi pecsétet, a hirdetőtáblát, bírótáblát elvette s a helyettes bírónak adta át, ezzel ugyanis megfosztván a bírót a bírói jogok gyakorlásától s átadván a bírói tisztet a helyettes bírónak?

Válaszunk a következő:

1. Nem követett el a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekményt, mert nem a saját javára szedte a késedelmi kamatokat. A károsított feleknek joguk van a tartozatlanul befizetett kamatok visszatérítését követelni, a jegyző eljárása pedig kisebb-nagyobb megtorlás alá kerülő fegyelmi vétséget képez aszerint, hogy a kamattöbbletet tövédes, mulasztás folytán vagy károsítási szándékból szedte-e.

2. Ez az eset súlyosabb s a mennyeiben bírói beigazolást nyerhet, hogy a jegyző tudomásul bírta a bizonyítvány kiállításakor az abban igazolt viszonyok valótlanágáról, vagyis tudta, hogy a szóban lévő hátralékos fél hol lakik, tekintettel arra, hogy a kincstár károsítására irányuló szándék mellett más javára joggal haszon szerzésére is irányult eljárása: büntető törvénykönyvbe ütköző bűntettet követett el.

3. Amennyiben a meg nem tartott pénztárvizsgálatról felvett jegyzőkönyv nem pénztári hiány elleplezésére szolgált, szóval amennyiben a közpénzkezelés való visszaélés el nem követett, a jegyző ezen cselekménye sem alkalmas büntetőúton való megtorlásra, mert kár senkire sem hárult. — Mindenesetre súlyosabb fegyelmi vétséget képez, mert nemcsak azon kötelességet mulasztotta el, hogy a pénztárt havonként rovacsozni kell, hanem a jegyzőkönyv betérjesztésével felettes hatóságát félre is vezette.

4. A jegyző e pont alatt vázolt eljárása sem képez büntetőtörvénybe ütköző cselekményt, mert a btk. 475. szakaszában körülírt vétség alkatelemei csak akkor forognának fenn, ha a jegyző a bírót hivatali hatalmával kényszerítette volna bírói tisztének gyakorlásának abbanhagyására, ez azonban nem történt és nem is történhetett meg, mivel a jegyző hivatali jogkörén kívül esvén a bírónak hivatalától való felmentése és helyettesítése, a bíró a jegyző érintett eljárása után is szabadon gyakorolhatta volna bírói jogait.

A szóban lévő esetben a főszolgabíró is szabálytalanul járt el, mert a bíróválasztást megsemmisítő véghatározatot a bíró előtt nem a jegyző útján kell kihirdetnie, hanem a bíró részére postai úton, tértivevény mellett kézbesítenie kellett volna. A jegyző érthetetlen és szabálytalan eljárásáért azonban fegyelmi úton felelősségre vonható.

Kérdés: Van-e a községi törvénybíróknak (másodbíró) a képviselőtestületi gyűlésekben szavazati joga?

Válasz: A törvény- vagy másodbírók régebben nem bírtak szavazati joggal a képviselőtestületi vagy tisztújítószéki üléseken, csak a bírót helyettesítették. 1907. év óta azonban a m. kir. közigazgatási bíróság azon gyakorlatot követi, hogy a törvénybíróknak szavazati jogát feltétlenül elismeri, amint ezt több ítéletben kimondotta. Most tehát országos gyakorlatiá vált, hogy a törvénybírók a képviselőtestületben szavazati joggal bírói elöljáróknak tekintetnek s ha valamely községben ezzel ellenkező gyakorlatot követnének, a rendes felelősségi uti eredménytelen igénybevétele után panaszszel kell fordulni a m. kir. közigazgatási bírósághoz, amely bizonyára meg fogja állapítani a törvénybíró szavazati jogát.

EGYESÜLETEK

(—) Az Uránia Nevelőnővédő Országos Egyesület folyó hó 14-én tartotta alakuló ülését nagyszámú közönség részvételével a Gyáriparosok Egyesületének dísztermében. Az „Uránia Nevelőnővédő Egyesület” az állásnékülly nevelőnőknek ideiglenes otthon nyújt, ingyen állást közvetít, gondoskodik a nevelőnők szociális helyzetének javításáról, tanfolyamokat, ismeretterjesztő ciklusokat szervez és a nevelőnők erkölcsi és anyagi jólétét emelni van hivatva. A családok irányában garanciát vállal, hogy azok erkölcsi, képzett és megbízható nevelőnőkre bízzák gyermekeik nevelését. Az egyesület helyiségében és otthonában, mely már meg is nyílik, Vörösmarty-utca 45., készséggel szolgál bővebb felvilágosítással egész nap az igazgatónő.

(—) Szociálhigiéniai Múzeum. Az Országos Iparegyesület téli felolvasásainak sorozatát ma nyitotta meg. A lovag Falk Zsigmond elnökléte

alatt tartott ülésén Gelléri Mór igazgató ismertette a drezdai kiállítás főbb eredményeit s ezzel kapcsolatban vázolta a Budapesten létesítendő szociálhigiéniai múzeum fontosságát. A tetszéssel fogadott előadást, amelyhez többen hozzászóltak, az elnök az érdeklődők figyelmébe ajánlotta.

(—) Alkoholbetegek gyógyítóháza. Az Általános Közjótékonsági Egyesület által Rákospalotán, Árpád-utca 12. sz. alatt fenntartott alkoholbetegek gyógyítóházában a betegek felvétele állandóan folyik. A napi ellátás díja, az orvosi kezelést beleértve, öt korona. Felvétel végett jelentkezni lehet a szanatórium főorvosánál, dr. Stein Fülöp kir. tanácsosnál (Baross-utca 3.) vagy az egyesület főtitkáránál, dr. Lányi Mártonnál (L. Fehérvári-ut 27. sz.)

(—) Magyar Adria Egyesület. Az Adria Egyesület kényelmes klubhelyiséget rendezett be, amelyet a hét folyamán nyitnak meg. Az egyesület helyisége (VIII., Múzeum-körút 10. sz.) egész napon át a tagok rendelkezésére áll. Az új helyiségben helyezték el az egyesület pénztárát és a tengerészeti múzeum alapgyűjteményét is.

SPORT.

() Bécsi versenyek. Meglehető sportot hozott a harmadik nap, favoritok és outsidersok vegyes győzelmével. A nap főszáma a *Simmeringi díj* volt, de csak díjazása miatt, mert éppen ebben a futamban startolt a legkisebb mezőny. A fogadók bizalma *Vivid* és *Kottingbrunn* között oszlott meg, azonban az összes számításokat keresztülhuzta *Quartus* imponáló szereplése. A Royal Lancer-mén ugyszólván elvesztette maga mellett ellenfeleit. Az *Abonnet-handicap* népes mezőnyt gyűjtött startjához. Eleinte *Visz*, *Kater*, *Magali* lettek fogadva, azonban később oly hatalmas plunge jött *Libuská-ra*, hogy ez került a lista élére. A jól előkészített coup remekül bevált, mert a *John o'Gaunt*-kancza egyszerűen faképnél hagyta ellenfeleit. Elfogadható szerepe volt *Au*-nak, de a győztesre nem lehetett veszedelmes. *Fagyöngy* legjobban fogadott lova volt az első futamnak, de már *Wermuth* győzelmére csak a befentesek számítottak a második futamban és mint legutóbbszór, elég jó eredménynyel. *Menkő* egy újabb eladóversenyt nyert meg mint reás favorit, a *Gátverseny*-ben pedig vereséget szenvedett a fogadott *Patikáros* a *Kahlenbergi* díjban helyezett *Ninus*-tól. Érdekes volt ebben a futamban az, hogy a Mautner-istálló két lova közül az olhanyagolt *Curly* foglalta le a második helyet, míg *Livia II.* helyzetlenül végzett. A nagy formában levő Egyedi-istálló *Robinette*-je könnyen bánt el a távot kissé hosszaló *Mirabeau*-val, míg a favorit *Rose d'Amour*-nak semmi szerep sem jutott. Részletes eredmény a következő:

I. *Kétvések eladóverseny*. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Zangen I. pk *Fagyöngy* 51 (Smutny). 2. Inzi 53 s fél kg (Kozuch). 2. Silvia 51 kg (Gulyás). Futott még: Hídalgó, Olive, Gazdasszony, Rubicon, Pevna, Netter Kaefer, Julia, Gellért. Könnyen három hosszal nyerve, holtverseny. Tot.: 10:26, 20:28, 51, 113.

II. *Nyeretlen kétvések verseny*. Díj 5000 korona. Táv 1100 méter. 1. Gr. Meran J. sm *Wermuth* 56 kg (Korb). 2. Vértes 56 kg (Shav). 3. Fandango 56 kg (Miles). Futottak még: Csavargó, Abdul, Matchless, Annie, Csákberény, Minister, Cocasse, Lawyca. Könnyen két hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:91, 20:88, 75, 20.

III. *Simmeringi díj*. Díj 8000 korona. Táv 2000 méter. 1. Egyedi L. 36 pm *Quartus* 50 kg (Korb). 2. Vivid 50 kg (Hewitt). 3. Kottingbrunn 57 kg (Janek). Futottak még: Kühlte, Falsetto. Könnyen 1 és fél hosszal nyerve, öt hosszal harmadik. Tot.: 10:94, 20:55, 32.

IV. *Eladóverseny*. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Kürschner K. báróné 48 pph *Menkő* 55 kg (Carlslake). 2. Carbonadel 49 kg (Smutny). 3. Polynia 48 és fél kg (Guttman). Futottak még: Vansitart, Bktró, A conto, Relland, Gaboriou. Biztosan egy hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:20, 20:28, 39, 47.

V. *Abonnet-handicap*. (Kétvések.) Díj 5000 korona. Táv 1200 méter. 1. Szemere M. pk *Libuska* 48 kg (Varga). 2. Au 52 és fél kg (Guttman). 3. Scagull 48 kg (Gulyás). Futottak még: Kate, Ginistrelli, Giddy Girl, Invariable, Jago, Brunette, Magali, Pannonia, Elegie, Du, Bieskás. Könnyen két és fél hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:62, 20:44, 77, 62.

VI. *Háromvések gátverseny*. (Handicap.) Díj 3000 korona. Táv 2400 méter. 1. Schindler L. pm *Ninus* 59 kg (Smutny). 2. Curly 63 és fél kg (Izméni). 3. Patikáros 65 kg (Fries). Futottak még: Pozsony, Chan, Daemon, Livia II., Wardia, Galambom, Elériot. Könnyen négy hosszal nyerve, ötvenegy hosszal harmadik. Tot.: 10:52, 20:35, 221, 28.

VII. *Handicap*. Díj 3000 korona. Táv 1300 méter. 1. Egyedi L. 36 sk *Robinette* 55 és fél kg (Bachuska). 2. Mirabeau 46 és fél kg (Hollery). 3. Sever 50 kg (Carlslake). Futottak még: Pesztonka, Mitza, Rose d'Amour, Lirnik, Senta, Malina, Lanzendorf, Gunther, Aviata. Könnyen egy hosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Tot.: 10:100, 20:52, 142, 55.

() *Budapesti ügétversenyek*. Hétköznap szokatlan nagy közönsége volt a mai versenyeknek a program meg is érdemelte az érdeklődést, mert igen szép versenyek voltak kezdettől végig a ami a fogadónak legjobban tetszett, a favoritok mindvégig uralták a helyzetet, ami abból is kitetszik, hogy a nap legnagyobb kvótája *Van Dyke* győzelmére 10:42 volt, a többi futamokban csak itt-ott fizettek dupla pénzt. A *Metropole-díj*-at *Hansi Niese* nagy fölényvel nyerte az olhanyagolt *Tedd* meg ellen. A mezőny többi lova meg sem tudta közelíteni a győztest. A *Nemzetközi handicap* nyereségének még tegnap senki sem gondolta *Cresceus*-t s ma az Ypsilanti-ló mint első favorit startolt a ehhez képest is nyerte versenyét népes mezőny ellen, melyekben a legjobb hangzású nevek vannak. Jól tartotta magát a versenyben *Kirkwood* és *Concurrent*, mely utóbbi legközelebb meg fogja nyerni versenyét. Két diszkvalifikálás is volt a nap folyamán. Az első futamban *Mon ami*-t ütötték el a harmadik pénztől, a második futamban pedig *Mina N.* járt ugyanígy második helyével, mind a kettő a célban való felvágással esett el a helyezéstől. Részletes eredmény a következő:

I. *Háromvések verseny*. Díj 1800 korona. 1. Kohner W. *Van Dyke* L. (Schwitzer). 2. Express. 3. Hajrá. Nem helyezve: Impostor, Moritz, Barquette, Etus, Mon ami. Tot.: 10:42, 20:28, 26, 32. Könyvfogadások: Egy és egyenyed Express, 2 és fél Barquette, 3 Van Dyke L., 25 a többi.

II. *Ligetelki díj*. Díj 2500 korona. 1. Hauser L. *Grisette* (Tappan). 2. Gra. 3. Quebeck W. Nem helyezve: Pipiske, Azért is, Our Pride, Csendő, Ewian, Hilda, Ernstl, Folies Caprices, Mina K., Maxworthy. Tot.: 10:17, 20:28, 48, 48. Könyvfogadások: 1 és egyenyed reá *Grisette*, 3 *Mina K.*, 5 *Maxworthy*, 8 a többi.

III. *Metropole-díj*. Díj 6000 korona. 1. Hauser L. *Hansi Niese* (Tappan). 2. *Tedd* meg, 2. *Vera-Violetta*. Nem helyezve: Az Est, Herold. Tot.: 10:17, 20:30, 63. Könyvfogadások: 1 és egyenyed reá *Hansi Niese*, 3 *Vera-Violetta*, 5 a többi.

IV. *Nemzetközi handicap*. Díj 3000 korona. 1. Hg. Ypsilanti T. (Dieffenbacher). 2. *Kirkwood*, Gordon, Ponyód, Prince Revelstoke, Mánás, Fantazya, Elyria, Dakota, Plainville. Tot.: 10:22, 20:28, 46, 52. Könyvfogadások: 1 és fél *Cresceus*, 4 *Kirkwood*, 5 *Prince Revelstoke*, 6 *Dakota*, 8 *Fantazya*, 12 *Gordon*, *Ponyód*, *Concurrent*, 16 a többi.

V. *Zsombókaölvi díj*. Díj 2100 korona. 1. Hauser L. *Hausfreund* (Tappan). 2. Gitana. 3. Nini. Nem helyezve: Lurkó, Buvár S., Subri, Blecho, Innsbruck, Processhansl, Lord Lancelot, Siess E. U., Golconda, Grinzinger. Tot.: 10:24, 20:32, 43, 42. Könyvfogadások: 1 és egyenyed *Hausfreund*, 2 *Subri*, 5 *Gitana*, 6 *Nini* 12 a többi.

VI. *Kettesfogatu urköcsis-verseny*. Díj 3000 korona. 1. Horváth J. *Ernö*—*Oh mei' Susi* (tul.). 2. Száros—J. U. Rigó, 3. Sugár—*Siró*. Nem helyezve: *Mivira*—*Vendel*, *Tibor*—*Renée*. Tot.: 10:16, 20:29, 45. Könyvfogadások: 1 és fél reá *Ernö*—*Oh mei' Susi*, 3 *Sugár*—*Siró*, 4 a többi.

Nyiltter.

■ Sorozatban közlötték nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

== A ==

TOKAJI BOR

a BORO KIRÁLYA!

Legpompásabb élvezeti cikk,
a leghathatósabb gyógybor!

Feltétlenül HERCZEG
WINDISCHGRAETZ LAJOS
eredeti vartöltésű legyen.

Kapható mindenütt!!

Pinczészet: Sárospatak—Tokaj.

FORGALMI IRODA: Budapest, VI., Teréz-
körút 25., I. emelet.

TÖRVÉNYSZÉK!

§ A mátészalkai petíció. A mátészalkai kerületben tavaly Szalkay Sándort választották meg Szunyogh Mihályval szemben. A kisebbségben maradt párt petícióval támadta meg a mandátumot s a vizsgálat során háromszázötven választó vallozza eskü alatt, hogy pénzt kapott szavazatáért. A petíció iratai most érkeztek fel a Kuriára, ahol nemsokára az ügyben kitűzik a tárgyalást.

Ezen választásból kifolyólag a szatmári kir. törvényszék a debreczeni kir. ítélőtáblának vád alá helyező határozata folytán a Szunyogh-párt által feljelentett számos vesztegetőt és megvesztegetettet már el is ítélte. Az ítéletek nagy részét már a kir. Curia is helybenhagyta. Így elítéltettek: Bori József ilki községi főbíró, mint vesztegető, 6 napi fogházra és pénzbüntetésre, az általa megvesztegetettek 3 napi fogházra és politikai jogaik felfüggesztésére, Veress Gábor fájánházi községi főbíró 10 napi fogházra, pénzbüntetésre, az általa megvesztegetett 20 választót 3-3 napi fogházra és mindnyájuk hivatalvesztésre, valamint politikai jogaik felfüggesztésére; Jakab Tibor nagydobosi községi jegyző és Fuchs Artur ottani földbirtokos 20-30 korona pénzbüntetésre; Szabó Ádám tanyogi községi főbíró a kir. törvényszék 6 napi fogházra, hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére ítélte. Németi Sándor nyíregyházi bérlőt 14 napi fogházra, politikai jogainak felfüggesztésére, az általa megvesztegetett 20 választót pedig 3-3 napi fogházra; Erdei Sándor fájánházi lakost és társait 3-7 napi fogházra és politikai jogaik felfüggesztésére; Jakab T. Károly kocscordi lakost és társait 3-3 napi fogházra; Szabó Lajos győrtelki lakost és 10 társát 4-10 napi fogházra és politikai jogaik felfüggesztésére ítélte a kir. törvényszék. Ezenkívül a debreczeni kir. ítélőtábla által jogerősen vád alá helyezettek: Fischer Miklós parasznyi birtokos 19 rendbeli vesztegetés miatt; Görömbey Zoltán nagydobosi jegyző vesztegetés miatt, 21 parasznyi választó pedig megvesztegetetés miatt. Vád alá vannak továbbá helyezve a szatmárnémeti kir. törvényszék által: Steinberger Sándor mátészalkai községi aljegyző, Spitzer Sámuel nyíreszári lakos több rendbeli vesztegetésért, több odaváló lakos pedig megvesztegetésért; Weizmann Ármán, a szalkai gyár könyvelője 2 rendbeli vesztegetésért.

§ A rablógyilkos szerzetes bünpöre. Krakóból jelentik: *Macsoh* Damáz a gyilkos és rabló oenstochau szerzetes ellen Petrikauban tartják meg a törvényszéki tárgyalást, amely legnagyobb részt zárt lesz. A tárgyalásnak azt a részét, amelyen a közönség is megjelenhet, egy varsói mozgófényképgyáros, aki erre engedélyt kapott, le fogja fényképezni.

§ A Metternich-ügy. Gróf Metternich nem fogja megfélembre az ellene hozott ítéletet, mert attól fél, hogy a birodalmi törvényszék esetleg új vizsgálatot rendelhetne el ellene, s amíg ez a vizsgálat befejezéséig nyer, addig régen lejárt három hónapi fogházbüntetése. *Vetter* tábornok, a vád alá helyezett *Vetter* főhadnagy atyja, tegnap hosszasan tanácskozott ügyvédjével. A tábornok átadta az ügyvédnek *Wertheimné* levelét, amelyből kitűnik, hogy *Wertheimné* a főhadnagy rendelkezésére bocsátott pénzt csak kölcsönnek tekintette. *Wertheimné* ebben a levelében azt írja a tábornoknak, hogy fia rendkívül derék ember s hogy úgy érez iránta, mintha a saját gyermeke volna. Sajnálja, hogy a fiatal ember szorongatott helyzetbe jutott, amelyből szívesen segítette ki és nem kételkedik benne, hogy a főhadnagy, mielőtt módjában lesz, ezt a pénzt vissza fogja neki fizetni. Végül megjegyzi, hogy a főhadnagy a neki kölcsön adott hátezer koronát akkor fizetheti vissza, amikor akarja. *Vetter* főhadnagy négy heti szabadságot kapott. Az ellene folyó vizsgálatból semmi sem jut nyilvánosságra. Nagy föltűnést kelt egy másik ügy, amelyet *Wertheimné* most szellőztet. Bizonyos vádak hangzottak *Müller-Sagan* volt képviselő ellen, amelyekre névze a pártvezetőség megállapította a következő tényállást:

Wiener képviselő 1910 május 26-án *Wertheimné* által aláírt levelet kapott, amelyben azt írja, hogy *Müller-Sagan* 1905-ben vagy 1906-ban a *Wertheim-féle* nagy áruházban lopásban érték. A pártvezetőség által megindított vizsgálatból kiderült, hogy *Müller-Sagan*, aki abban az időben idegbajos volt, az említett áruházban különféle csekélyebb értékű tárgyakat elsajátított s a pártvezetőség kijelentette, hogy *Müller-Sagan* országgyűlési mandátumáról az ülésszak végén le fog mondani. A pártvezetőség erről értesítette *Wertheimot*. A birodalmi gyűlésnek *Müller-Sagan* ekkor már nem volt tagja, erről a mandátumáról már 1907-ben lemondott.

Berlinből jelentik: A haditörvényszék befejezte a vizsgálatot *Vetter* főhadnagy ügyében, akit *Wertheimné* hamis tanúzással és hamis esküvel vádolt meg. A jövő hónapban lesz a főtárgyalás, amelyre tanuként csak *Wertheimné*, *Vetter* főhadnagy atyját és ügyvédjét fogják megidézni. A vádlott főhadnagy tagadja, hogy hamisan vallott.

§ Elítélt orgazda. *Weinberger* Fülöp hatvanhét éves óskavaskereskedő ma hatodszor került a büntető törvényszék elé orgazdaság miatt. Néhány évvel ezelőtt, amikor a Svábhegyen ellopták gróf *Széchenyi István* mellszobrát, ezt is ő vette meg a tolvajoktól. Akkor négy évi börtönre ítélték. Amikor kiszabadult, egy másik orgazdaság miatt újra négy évi börtönre ítélték s ezt a büntetését még ki sem töltötte, máris egy régebbi büne miatt került a törvényszék elé. A büne az, hogy 1908 szeptember 28-án egy koronáért vett meg egy ólomöntő kályhát, amelyet a fővárosi vízvezeték-csőraktárából loptak el. A tárgyalásra a komáromi törvényszék fogházából hozták el a vádlottat.

A tárgyaláson az elnök kérdésére, hogy mi a foglalkozása, így felelt:

— Iparengedelmem van óskavasak megvételére és eladására, de ebben a jogomban az ügyészség folytonosan gátol.

A terhére rótt cselekményt tagadta. A felhívó tanuk vallomása után azonban a bíróság *Weinberger* orgazdaságért egy évi börtönre ítélte. Ugy az ügyész, mint a vádlott és védője fölébbsztek.

§ Egy kávé bünpöre. *Posch* Károly kávéház-tulajdonos ellen zsarolás vétségéért tett följelentést volt főpinczére, *Ambrus* Demeter azért, mert *Posch* a múlt télen egy *Schneider* nevű pinczérrel együtt megragadta, a földre teperve elvitte tőle erőszakkal az aznapi lözöngöt. Azután pedig visszatartva felső kabátját és botját, kidobta az üzletből. A kir. ügyészség a följelentés következtében vállalta a kávésszal szemben a zsarolás vétségének vádját. A büntető törvényszék dr. *Füzes-séry* bíró elnöklelte alatt ma tárgyalta *Posch* Károly bünyűjét és elítélte a vádbeli cselekményért hatvan korona pénzbüntetésre, nem fizetés esetén három napi fogházra. Az ítélet ellen a vádlott felebbsztek.

§ Egy családi dráma a törvényszék előtt. Dr. *Fuchs* Izsó fővárosi ügyvéd albréletben lakott *Ernst* Dezső magánhivatalnoknál, de amikor *Ernst* észrevette, hogy az ügyvéd udvarol a feleségének, kitiltotta a házából. Az idén június 11-én, amikor *Ernst* a hivatalából hazament, a lakásában ott találta az ügyvédet. E miatt annyira fölháborodott, hogy előrántotta revolverét és az ügyvédre lőtt. Az egyik golyó az ügyvéd halántékába furódott, míg a másik célzott tévesztve, *Ernst* feleségének a karját sebezte meg. Az ügyészség *Ernst* ellen szándékos emberölés kísérletével párosult gondatlan-ságból okozott súlyos testisértés vétsége miatt tett vádat. Az ügyészi vádirat ellen *Ernst* Dezső kifogásokkal élt, amelyeket ma tárgyalta a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa, amely *Ernst* Dezsőt csupán szándékos emberölés kísérletének büntetéseért helyezte vád alá, a gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétsége címén indított eljárást azonban megszüntette.

§ Megrágalmazott rendőrtisztviselők. Szentkirályi Béla székesfővárosi rendőrfogalmazó 1908. év október havában egy névtelen levelet kapott, amelyben „egy jóakarója” aláírással arra figyelmeztette őt a levél írója, hogy *Váradi* Béla volt kávé többek előtt azzal dicsekedett, hogy őt megvesztegette és hasonlóan megvesztegették dr. *Marinovics* Jenő rendőrkapitányt is. Az államrendőrség főkapitányának felhatalmazása alapján nyomozást indított a rendőrség és ennek a nyomozásnak az adatai alapján a kir. ügyészség kétrendbeli rágalmazás vétsége miatt emelt vádat *Kardos* Jenő síféki borkereskedő és *Váradi* Béla pápai lakos, volt kávé ellen. Mára volt kitérve ebben az ügyben a főtárgyalás a büntető törvényszékén dr. *Füzes-séry* bíró elnöklelte alatt. A tárgyaláson a vádlottak tagadták bűnösségüket és azt, hogy ők az inkriminált kijelentéseket tették volna. Arra akarták magyarázni a dolgot, hogy a bünpöriben az ügyvéd költségei kerültek sokba. Ítéletre ma még nem került a dolog, mert a bíróság a mára beidézelt, de meg nem jelent tanuk újabb beidézése céljából a főtárgyalást elnapolta.

§ Elítélt gyilkos. *Karánsebesről* jelentik: A karánsebesi törvényszék az esküdtek verdiktje alapján *Uzony* Nyoszim napszámost, aki *Homia*

Oprica kedvesét az utcán leszúrta, szándékos emberölés büntetében bűnösnek mondta ki és 10 évi fegyházra ítélte. A vádlott azzal védekezett, hogy a tett elkövetésekor nem volt beszámítható. Az ítélet jogerős.

§ Csalás irógépekkel. *Hajdu* Ferencz Vilmos ügynök valamikor a Mikádó kávépörköldének volt a tulajdonosa s ebben a minőségében tette ismertté nevét a budapesti büntető törvényszék előtt. Mint a kávépörköldé tulajdonosa, több rendbeli csalást és sikkasztást követett el. A károsult felek följelentésére a büntető törvényszék el is ítélte három évi börtönre. Ezután a *Kunossy*, Szilágyi és *Tarsa* budapesti céghez lépett be 1909. március 2-án utazó ügynöknek a *Monarch-féle* irógépek eladásának közvetítésére. E megbízatása kerében a cég kárára több rendbeli csalást követett el. A károsult cég följelentésére a kir. ügyészség hat rendbeli csalás és egy rendbeli sikkasztás büntetése miatt emelt ellene vádat. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék dr. *Dusárdy* bíró elnöklelte alatt. Több tanu kihallgatása után a bíróság dr. *Biró* Kálmán kir. ügyész vád- és dr. *Balázs* Dezső védbeszéde után *Hajdu* Ferencz Vilmost négy rendbeli csalás büntetéseért és kétrendbeli csalás kísérletéért hathónapi börtönre és hatvan korona pénzbüntetésre ítélte. Egy rendbeli csalás és sikkasztás büntetése vádját alól ellenben felmentette. Az ítélet jogerős.

KÖZGAZDASÁG.

A tőzsde tekintélye.

Budapest, október 17.

A budapesti tőzsde reformjának szükségességét ismét aktuális lett. S ez annál sajnálatosabb, mert a reform szükségét ezuttal első sorban nem azok a körök hangoztatják, amelyekről közismert, hogy a legreakcionáriusabb gazdasági politika hívei, akik tehát a tőzsdének elvi ellenségei, hanem éppen azok, akik lelkes, meggyőződéses hívei a gazdasági szabadságnak, s akik a tőzsde intézményében a legkultiváltabb kereskedelmet látják, s akik ennek folytán mindeddig a tőzsde szabadságának kiterjesztését és erősítését nem pedig annak korlátozását látták szükségesnek. Most mégis éppen ezek azok, akik elkedvetlenedtek azok miatt az üzelmek miatt, amelyek az utóbbi időkben a budapesti tőzsdén és pedig egy a gabona mint az értéktőzsdén folynak, s akik a mostani állapotnak fentartását még vérsesebbnek tartják, mint egy esetleges konzervatív irányú reformot.

Tudjuk, hogy másutt is vannak ringek, és a kontremín másutt is épp úgy dolgozik, mint a budapesti tőzsdén. De másutt a tőzsdék világpiacok, s nem helyi jelentőségű kis összejövetelek. Arra, hogy a nagy világtőzsdéken egy ring sikerrel operálhasson, százmilliókra menő tőkére van szüksége, s ott a machinációkat az egész világ kereskedelme és pénze tudja megakadályozni. Hogy ott egy kontremín nagy árcsökkenéseket idézhessen elő, százmilliókat kell kockáztatnia. Ott a forgalom grandiózitása az, ami garancia a könnyelmű visszaélések ellen.

De a budapesti tőzsdén? Hol három vagy négy tőkepénzes a maga aránylag kis anyagi erejével már olyan árhullámzásokat tud előidézni, melyek rengeteg károkat okozhatnak a gazdának, s annak a kis tőkésnek, aki megtakarított pár fillérrel magyar ipari és magyar hitelpapírokba fekteti? Nálunk a tőzsdeszabadság, mint arra az utóbbi hetekben eklatáns példa volt, egyenesen ajtót és kaput tár a visszaélés elé. Már pedig meg kell akadályozni azt, hogy olyan emberek, akik a polgári életben nagyon tisztességes és nagyon becsületes emberek, s akik a polgári életben a legkisebb inkorrektiségre is képtelenek, mielőtt a tőzsdére mennek, elvethessenek maguktól minden erkölcsi mértéket, s abban a tévhitben élhessenek, hogy a tőzsdén más a becsület, mint a magánéletben.

Mi hívei vagyunk a tőzsde intézményének s inkább a tőzsde szabadságát akarjuk megvédeni a reaktionárius reformtörvények ellen. Ilyen és hasonló dolgok azonban, amelyek nálunk ma már ugyyszólván napi-

renden vannak, hol a gabonatörszén, hol az értéktörszén, egyenesen az állami beavatkozást hívják fel. Ennek pedig megtörténnie nem szabad, mert tudjuk, hogy mihelyt az államhatalom közbelép, annak soha sincs jó vége.

A tőrszédnek tehát saját autonóm jogával kellene élnie, hogy rondet teremtsen. De ahhoz, hogy ezt a tőrszede megtehesse, más ember kellene az élére, mint Horváth Elemér. Nem az egyéni tisztessége ellen van kifogásunk, hisz az ellen igazán nem lehet senkinek, hanem a képességei ellen, amelyek ellen viszont mindenkinek a legjogosabb kifogásai vannak.

Milyen más volt a helyzet a tőrszédnél Kornfeld Zsigmond alatt! Nemcsak Kornfeld egyéni nagy tulajdonai miatt, hanem azért is, mert elnöke volt a Magyar Általános Hitelbanknak, legnagyobb hitelintézetünknek. Bizonyos helyes beosztást lát mindenki abban, hogy legnagyobb két kereskedelmi szervezetünknek, a Budapesti Kereskedelmi és Ipar-kamarának és a budapesti tőrszédnek élén legnagyobb két pénzintézetünknek, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak s a Magyar Általános Hitelbanknak vezető embere álljon. De vezető embere! Aki nem egy színekurát tölt be, hanem aki részt vesz kereskedelmi és hiteléletünk irányításában. Aki nemcsak névleg igazgatja a maga intézetét, hanem ennek minden akciója, tulajdonképpen az ő iniciatívájára vezetendő vissza. Az ilyen férfiak van érzelme, van képessége a kereskedelem és hitelélet igazi szükségletei iránt, mert hisz napról-napra benn él gazdasági életünk forgatagában, s van tekintélye, mert mindenki, akinek gazdasági életünkben szerep jut, közvetlen tapasztalatból ismeri nagy kvalitásait.

De mi joga elnöke Horváth Elemér a tőrszédnek? Minő kvalifikációk azok, amelyek őt erre képesítik? Mert igazgatósági tagja a Magyar Általános Hitelbanknak? Még akkor is, ha mint előbb tettük, elismerjük annak jogosságát, hogy a tőrszede elnöki állása a Magyar Általános Hitelbank vezetői közül töltsék be, akkor is tiltakozni kell az ellen, hogy ott, ahol egy Ullmann Adolf, vagy egy Lukács József van, éppen Horváth Elemérre essék a választás. Arra a Horváth Elemérre, akinek magában a Hitelbankban is alig van hatásköre, és alig van funkciója? Hogyan legyen befolyása, egyéni súlya a tőrszédnek annak az elnöknek, akinek semmi, de semmi relációja nincs a közgazdasági élettel, mert ugyszólván csak színekurát tölt be, de a Hitelbank óriási gazdasági munkájában effektíve semmi részt nem vesz, s aki a Hitelbankban is csak mint pietus masculus tölti be az igazgatói széket.

Bizony, ha a tőrszede elveszett tekintélye után kutatunk, lehetetlen nem látnunk azt a dekadenciát, melybe ez az intézményünk Horváth Elemér vezetésével esett, s ha a tőrszede reformjáról van szó, ezt a reformot első sorban az elnöknel kell kezdeni.

A tőrszede hanyagossága és a Magyar Bank. Néhány nap óta nemcsak az értéktörszede termeiben, hanem a pénzügyvilágban általában is a Magyar Bank és Kereskedelmi R.T. áll az érdeklődés homlokterében. A tőrszéd a bank részvényeinek árfolyamát igyekezett lenyomni egy ellenséges csoport, amelynek élén az intézet egyik disszidált igazgatója áll. De egyéb tén is olyan híresztelések kaptak szárnyra — nyilván azonos forrásból — amelyeknek rosszindulatú tendenciája nem volt más, mint a Magyar Bank ügyvitelének és igazgatóinak diszkreditálása. A komoly pénzügyi körök kezdettől fogva közönségesen fogadták ezeket a támadásokat, mert hiszen nyilvánvaló volt azok abszurd volta; hanem a tőrszede idegesebb része mégis reagált rájuk s támogatva a kilépett igazgató csoportja által, némi árfolyamhanyagolást idéztek elő. Viszont azonban túlzás lenne azt állítani, hogy az árfolyamhanyagolások kizárólag a közszájon forgott híresztelések miatt következtek be. Hiszen hanyatlottak majdnem az összes értékek, így pl. a Magyar Általános Hitelbank részvényeinek árfolyama is, pedig azt még a legtulzábbak sem állíthatják, hogy a két

részvény árfolyam-ingadozása között okozati összefüggés van. A tőrszede irányzat lanyha az egész vonalon. Ezer oka is van ennek. A nemzetközi politika tele van háborus hírekkel. Portugáliában és Kínában a polgárháború dúl, Tripolisban pedig a török-olasz harc pusztít. Idegesség van a hármasszövetségben s mozgósítási hírek jönnek egész Balkánról, sőt Oroszországból is. Némi idegesség jelei már a bécsi Ballplatzon is mutatkoznak. E mellett belpolitikai viszonyaink sem rózsásak s a helyzet olyan, hogy bármely pillanatban bekövetkezhetik a parlamenti helyzet teljes felfordulása és kormánybukás is. Csoda-e ha ilyen körülmények között a mi pénzpiacunk sem vonhatja ki magát a nemzetközi feszültség alól. Hiszen már banális is az az igazság, hogy a helyzet ma olyan, hogy nincs pénz s ami van is, az rendkívül drága. Semmi ok sincs tehát arra, hogy a Magyar Bank részvényeinek árfolyamhanyagolásának okául rendkívüli dolgokat keressünk. Azok egyszerűen fennlenn az adott helyzetből. A bank igazgatósága ellen hangoztatott vádak is elvesztették ma már erejüket. A komoly pénzügyi körök már kezdettől fogva hamisaknak tartották azokat, amelyek önmagukban hordták az abszurd jelleget. Mindazonáltal a bank igazgatósága ma külön nyilatkozatban is megnyugtatója a közönséget. Ma este ugyanis a következő közleményt adta ki:

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság igazgatósága mai napon tartott ülésében foglalkozott az intézetről és annak vezérigazgatójáról forgalombahozott tendenciózus híresztelésekkel. Az igazgatóság indítatva érzi magát annak kijelentésére, hogy ezek a híresztelések úgy tárgyi, mint személyi tekintetben teljességgel alaptalanok. Az intézetről követett tantiemelevezárolási gyakorlat ugyanaz, mint amely a többi budapesti nagy pénzintézeteknél érvényben van és sem az igazgatóság, sem az ügyvezető-igazgatók nem a bruttó-jövedelem után kapnak tantiémot, hanem az összes leírások és költségek, valamint az egész alapítói és százalékos kamatjának előzetes levonása után fennmaradó nyereség-részből. Ezek után a forgalombahozott egyéb személyes támadásokra és híresztelésekre, melyek Elek Pál vezérigazgató ellen irányulnak, az igazgatóság — tekintettel azoknak teljességgel abszurd voltára — reflektálni szükségesnek nem tartja.

E nyilatkozathoz kevés hozzátenni való lehet, legfőképpen az, hogy hiszen komoly emberek úgy sem adtak hitelt azoknak az abszurd híreknek, amelyeket a bank igazgatósága most hivatalosan is megczáfol. A mostani tőrszede lanyhaság elmúltával pedig a Magyar Bank részvényei, miként más részvények is, minden bizonynyal rohamosan visszanyerik régi magas árnívójukat. Pénzügyi körökben tudják, hogy a Magyar Bank már az első félévben megkereste az egész évi osztalékot s azt is tudják, hogy a bank a múlt évi 38 koronával szemben 40 korona osztalékot fog fizetni, amit kitűnő üzleteredményei mellett könnyen meg is tehet. Hiszen a Magyar Bank titkos tartalékjai megközelítik a látható tartalékokat, ez pedig lényeges milliókat jelent. Ennek kell betudni azt, hogy a piac fel is veszi a bank részvényeiben mutatkozó kínálatot. Így ma pl. csetei Herzog Péter báró több mint 4000 darab Magyar Bank részvényt vett, ami legjobban bizonyítja azt, hogy a bank belügyei igen szilárdan és jól állanak.

Mélyfúró mérnökök nemzetközi kongresszusa. A kongresszus második napján a mélyfúró egyesület tartotta meg közgyűlését, amelyen az évi jelentéseket terjesztették elő és a költségvetést tárgyalta le. Utána a Fúrőtechnikusok Egyesülete tartotta XVII. évi közgyűlését, amelyen megalakították a nemzetközi nagybizottságot is. A mélyfúrási területek és az egyesület életében érdemeket szerzett férfiak kitüntetésére és az egyesületi ezüstérmék átadása következett ezután. A nemzetközi vándorgyűlések megalapítóit közül ma már csak Falek Albert és Zsigmondy Béla élnek. A közgyűlés az Falek Albert és Zsigmondy Béla élnek. A közgyűlés az Zsigmondy Bélának az egyet nagy ezüst díszérmét adományozta. A közgyűlés ezután tiltakozott a tustanoviczai petróleumtermelő fúrőgyáraknak elvizesedését okozó kanadai rendszer ellen és Faleknek erre vonatkozólag beterjesztett indítványát elfogadta. Zaeringer elnök tiltakozott az ellen, hogy az egyesület Bécsben mint osztrák egyesület van bejelentve. Minthogy pedig a Fúrőtechnikusok Egyesülete nemzetközi egyesület, kije-

lentette, hogy igyekezni fog e hibát mielőbb kikorrigálni. Ezzel kapcsolatban az egyesület nevével Fúrőtechnikusok Nemzetközi Egyesületére változtatták. Utána a kongresszus folytatta tanácskozásait. A mai napon csak egy előadás szerepelt a tárgysorozaton, Bartel Emil (Charkow) előadása a petróleumforrásokról, amit a kongresszus nagy tetszéssel fogadott. A kongresszus ezzel befejezte munkáját és az elnök a tárgyalásokat berekesztette.

A Duna—Tisza-csatorna temetése. A Duna—Tisza-csatorna ügyét az 1912-iki költségvetés eltemeti, pedig Hieronymi Károly néhai kereskedelmi miniszter egész miniszterségének legnagyobb feladatát a Duna—Tisza-csatorna megalkotásában látta. Már az 1911-iki költségvetés tárgyalásánál követelte az 50 millió korona beállítását a csatorna céljaira. A pénzügyminiszter azonban ehhez nem járult hozzá. Hieronymi azonban az érdeklődő műszaki köröknek ismételt kijelentette, hogy: „Addig nem halok meg, míg a csatornát tető alá nem hozom; 1912-ben okvetlen megszavazatom.” Jász-Nagykún-Szolnok vármegyéhez intézett leiratában is hangsúlyozza a csatorna közeli megépítésének bekövetkezését. Hanem mind e szép tervek — amelyekkel Hieronymi maradandó emléket emelt volna a Kúnen-kormányának — dugába dőltek váratlan halálával. Utóda, a költségvetést csináló Lukács László félt ettől a — szerinte — improkutív építkezéstől és egész 426 oldalas költségvetési indokolásában csak másfél sort szentel ennek a grandiózus tervnek, mely valóságos átalakító hatással lett volna egész közgazdasági életünkre. Azt a gyönyörű munkát, amelybe a magyar műszaki világ egész tudását és lelkesedését beleölte, amely a magyar mérnöki karnak valósággal nemzeti büszkesége volt, az ideai költségvetés másfél sorban eltemette. Pedig alig tudunk gyümölcsözőbb befektetést elképzelni, mint aminő ez a csatornaépítés lenne. Éveken át munkát adna a kivándorolási készülőknél, foglalkoztatná a hazai ipar számos ágát, tehermentesítené a MÁV vonalainak jelentékeny részét s vízhez juttatná az Alföld felét. Bizony produktívabb befektetés lenne az a csatornába épített 50 millió, mint a katonai építményekbe és felszerelésekbe ölt 50 millió.

Töltésesuzamlás. A lugos—marosillyei vonalon Marzsina és Holgya állomások között töltésesuzamlás miatt az áruforgalmat előreláthatólag hét napra beszüntették. A személyforgalmat átszállással, a posta, podgyász és gyorsáruforgalmat áthordással tartják fenn. A már felvett és utban levő árukat segély-utirányon továbbítják.

Uj államkölcsön. Az új haditerhek elfogadásától még nagyon messze vagyunk, a pénzpiac azonban már a költségek előteremtésének módjairól kombinálgat. Az általános nézet az, hogy a kormány már 1912-ben új államkölcsönt fog felvenni. Ezt a nézetet erősítette meg a pénzügyminiszter expozéja is, amely jelezte, hogy az új katonai terhek fedezésére valószínűleg kölcsönt fog kibocsátani. Pénzügyi körökben úgy vélik, hogy körülbelül 150—200 millió koronára fog rugni az új kölcsön. Egyelőre azonban bizonytalan, hogy járadék kibocsátás, vagy kincstári jegyek útján történik-e?

Készülő kiállítások. Az Országos Magyar Kiállítási Központ tudomására hozza az érdeklőségek, hogy ezidőszent több olyan külföldi kiállítást készítenek elő, amely a magyar iparosságot közelebbről érdekli. A jövő év júniusában nyílik meg Szófiában a nemzetközi ipari és mezőgazdasági kiállítás, amelyet a bolgár kereskedelmi minisztérium patronatusa alatt rendeznek. E kiállításon való részvételünk különösen a Balkánon való gazdasági ténfoglalásunk szempontjából bir kiváló fontossággal. Május és június havában Koppenhágában turisztikai és idegenforgalmi kiállítást, júliusban és augusztusban pedig nemzetközi motorkiállítást rendeznek, amelyvel egyidejűleg nyílik meg ugyanott a skandináv használati kiállítás. Nagyszabású kiállításra készült 1910-ben Lipse városa. A kiállítás nemzetközi jellegű és az építészeti összes ágait felöleli, ugymint városrendezés, középületek, bérházak, villák, munkásszakások, építészeti oktatás, építési anyagok, építészeti gépek és eszközök, az építészet higiénéje, munkásjelölt, építési anyagvizsgálat, stb. E minden tekintetben nagyszabásúnak ígérkező kiállításnak védelméért a szász király vállalta el és a szász kormány jelentékeny anyagi támogatásban részesíti a kiállítást. A készülőben lévő kiállításokról készséggel nyújt felvilágosítást az Országos Magyar Kiállítási Központ (Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 4. sz.)

Hajózási hír. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közhírré teszi, hogy tekintettel a javult vízállásra, Ófúttak állomást az összforgalom számára f. é. október hó 16-ával ismét megnyitja.

Uj vonat a kisszénás-kondorosi vonalon. A kisszénás-kondorosi vonalon f. évi november hó 1-től kezdve hetenkint háromszor és pedig: vasárnapon, kedden és pénteken a 4718. sz. gyorsvonat fog forgalomba helyeztetni, mely Kisszénásról este 7 óra 45 perczkor indul és Kondorosra este 8 órakor érkezik.

A budapesti kereskedelmi kikötő tervezése. Miután a Duna-Tisza- és Duna-Száva-csatornák alternatív terveit Hieronymi és Kossuth teljesen kidolgoztatták s miután a Khuen-kormányának nincs szándékában a Duna-Tisza-csatorna megépítése, a csatornatervező ügyosztály foglalkoztatására most a budapesti kereskedelmi kikötő terveinek részletes kidolgozását vették elő. Tudvalevőleg a Gonda-féle tervek igen kitűnőek, de egy kissé drágák. Most tehát csinálnak olcsóbb terveket is és más dunai átrakodók terveit is csinálják, mert a miniszterium jól tudja, hogy „a Duna folyam a nemzetközi forgalom által támasztott igényeknek csak úgy fog megfelelni, ha a földrajzi fekvés által kijelölt helyeken megfelelő átrakodási építkezésekről és berendezésekről is gondoskodás történik. Ha ezt elmulasztanák, akkor — a kereskedelmi műveletek végrehajtását lehetővé tevő felszerelések hiánya folytán — saját forgalmunkkal is azoknak a külföldi átrakodási gőzpontoknak a fejlődése segítenék elő, amelyek ily berendezésekkel el vannak látva”. Mindezt a kormány jól tudja — és mégis csak tervez, tervez. Mikor lesz egyszer már a sok tervezésből — valóság is?

Gazdasági érdekeink Boszniában. Az OMKE bősnyák szakosztálya állandó összeköttetést létesített az annektált tartományok szakkörével és díjtalanul áll az OMKE minden tagjának rendelkezésére, aki a boszniai és hercegovinai viszonyokra vonatkozó kérdésével hozzáfordul. Hasonlóképpen felvilágosítást nyújt a szakosztály az annektált tartományokban lakó érdekeltek részére is, ha magyarországi üzletemberekkel akarnak érintkezésbe lépni. Az OMKE bősnyák szakosztályának címe: V. Mária Valéria-utca 12. sz. (november 10-től kezdve V. Rudolf-rakpart 9. sz.)

Mibe került a postatakarékpénztár jubileuma? Mint ismeretes, a m. kir. postatakarékpénztár a múlt évben ünnepelte 25 éves fennállásának jubileumát. Ez az ünnepély az államnak 40.000 koronába került, tehát elég csinos összegbe.

Sorsolás. A Magyar Jelzalog-Hitelbank 3 százalékos nyereségekötvényeinek, illetve konverziós nyereségekötvényeinek sorsolása f. hó 25-én délután 4 órakor fog a bank sorsolási termében kir. közjegyző jelenlétében megtartatni.

Uj fémipari szakiskolák. A kereskedelemügyi miniszter a jövő évben két új fémipari szakiskolát szándékozik felállítani. Egyet *Miskolcon*, egyet pedig *Pécsen*. A budapesti felsőipariskola vegyszeri szakát pedig kitelepítik a mostani épületből és külön épületben rendezik be.

Visszamaradt vasuti küldemények árverése. A m. kir. államvasutak nyugati pályaudvarán e hó 18-án különféle vasuti küldemények kerültek árverés alá. E czikkék részletes jegyzéke a budapesti kereskedelmi és iparkamara irodájában (V. Szemeré-utca 6. sz.) a hivatalos órák alatt 9—2-ig átvethetők.

Felolvasó szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Tantal-Lampa

a legjobb fényszálas izzólámpa.
Árammegtakarítás kb. 80%
Féber fényvel ég. — Rázkódásoknak ellenáll. Egési óráinak száma meghaladja bármely izzólámpáét. Minden helyzetben, tehát felfelé, alulra, ferdén, oldalig egyformán kifogástalanul ég.
Olcsóbb a többi fényszálas izzólámpánál.
Nagyobb rendelkezéskor magas engedmény.

MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERTMŰVEK
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 36. SZ.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, október 17.

A készáruüzletben lanyha volt az irányzat ma is. Bőséges kínálattal szemben a malmok kevés vételkedvet mutattak és rossz árakat ígértek. Mivel másrészt pedig az árubirtokok is tartózkodók voltak, ennek folytán igen nehézkesen indult a forgalom és később sem tudott megélni. Mindössze mintegy 16.000 q buza kelt el 5 fillérrel a tegnapi árnál olcsóbban. A legdrágább eladási ár 12.45 korona volt 82 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 12.15 korona 80 kilós tiszavidéki hibás búzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs és a zab változatlan; az árpa ártartó, a tengeri csendes. Forgalomba került: 2100 q rozs 10.95—10.10 koronás árakon, 1100 q zab 9.42 és fél—9.62 és fél koronás árakon, 200 q árpa 9.20 koronás áron és 500 q tengeri 9.75 koronás áron. A határidőpiacról közgazdasági rovatunkban számolunk be. Az októberi buza egyébként 11.98 koronán indult, nyomban 12.02 koronáig javult, aztán fokozatosan 11.81 koronáig hanyatlott és zárlatkor így is maradt. Az októberi rozs 10.40 koronás kezdő árfolyama előbb 10.42-re javult, aztán 10.28-ig csökkent, majd ismét 10.33-ra emelkedett és zárlatkor 10.30 koronán maradt. Az októberi zab 9.38 koronán indult, 9.44-ig javult, aztán 9.38-ra ment vissza és így is zárult. A májusi tengeri 8.55 koronán indult, 8.63-ig emelkedett, aztán ismét 8.58-ig csökkent és zárlatkor 8.55 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza 17 fillérrel, az áprilisi buza 9 fillérrel, az októberi rozs 9 fillérrel, a májusi tengeri egy fillérrel csökkent, az októberi zab árfolyama pedig teljesen változatlan maradt.

A gabonatőzsdén felmondtak 2000 mm. búzát, 11.000 mm. zabot e hó 22-iki átvételre.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ.

Kezdő volt:	
Buza	Kilós ára 100 kg.
Tiszavidéki, uj	75 — 79 23:80—24:10
"	76 — 80 23:90—24:25
"	77 — 81 24:15—24:45
"	78 — 82 —
Fejérmegyei, uj	75 — 79 23:60—23:85
"	76 — 80 23:75—24:05
"	77 — 81 23:85—24:25
"	78 — 82 —
Pestvidéki, uj	75 — 79 23:70—23:95
"	76 — 80 23:85—24:20
"	77 — 81 23:95—24:35
"	78 — 82 —
Bánsági, uj	75 — 79 23:75—24:05
"	76 — 80 23:90—24:20
"	77 — 81 24:05—24:35
"	78 — 82 —
Bácskai, uj	75 — 79 23:80—24:10
"	76 — 80 23:90—24:20
"	77 — 81 24:05—24:45
"	78 — 82 —
Rozs I. rendű uj	— 20:30—20:50
középmínőségű uj	— 25—20:20
Árpa takarmány I. rendű	— 18:40—18:80
II.	— 18—18:30
Zab I. rendű	— 19:50—19:90
II.	— 19:10—19:30
Tengeri belföldi uj	— 19:20—19:40
Köles	— 0 —

Kötöttett:

Buza. Tiszavidéki: 500 q 82 k 24.90 K, 100 q 82 k 24.85 K, 100 q 82 k 24.85 K, 300 q 81 k 24.80 K, 100 q 81 k 24.70 K, 1000 q 81 k 24.70 K, 1480 q 80 k 24.80 K, 200 q 80 k 24.75 K, 300 q 80 k 24.30 K hibás, 2000 q 80 k 24.80 K.
Pestvidéki: 1100 q 80 k 24.60 K, 300 q 79 k 24.50 K.
Hódmezővásárhelyi: 4400 q 79.8 k 24.80 K, 4040 q 80 k 24.80 K.
Bácskai: 100 q 80.5 k 24.55 K.
Rozs: 500 q 20.20 K kp. pp., 100 q 20.— K kp. p., 200 q 20.20 K kp. p., 200 q 20.20 K kp. p., 300 q 20.15 K kp. p., 600 q 20.20 K kp. p., 200 q 20.10 K kp. p.
Zab: 100 q 18.90 K kp. p., 100 q 19.— K kp. p., 100 q 19.30 K kp. p., 100 q 19.25 K kp. p., 100 q 19.15 K kp. p., 100 q 19.30 K kp. p., 200 q 18.15 K kp. p., 100 q 18.90 K kp. p., 200 q 18 K kp. p. dohos.

Tengeri: 500 q 19.50 K kocsi.
T. árpa: 200 q 18.40 K kp. pp.

A határidőpiacon kötöttett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1911-re:

Buza 1912 áprilisra	12.12—10—16—01—02
Buza októberre	12.02—06
Rozs áprilisra	10.57—58—44
Rozs októberre	10.40—42—28—33—30
Zab áprilisra	9.63—62—66—58—59
Zab októberre	9.38—37—44—40
Tengeri 1912 májusra	8.55—55—63—53—55

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza Áprilisra	12.02—12.03
Buza októberre	11.81—11.82
Rozs októberre	10.30—10.31
Zab októberre	9.38—9.39
Zab áprilisra	9.59—9.60
Tengeri 1912 májusra	8.55—8.56

Budapesti gabonaforgalom.

1911. október 15-től 1911. október 16-ig.

Erkezett Elszállított

m é t e r m á z s a

Buza	18034	8500
Rozs	4394	—
Árpa	5569	4453
Zab	3803	112
Tengeri	40	600
Liszt	1326	7664
Korpa	—	2583

Értéktőzsde.

Az előtőzsde iránya nyugodt volt, mert a spekuláció tartózkodóan viselkedett. Az árnívó alig változott, utóbb a két villamos részvényért nagyobb árat fizettek. A készáru piacon az Adria részvényt olcsóbban kínálták. A déli tőzsdén nagyobb üzlet volt, s a hangulat teljesen szilárdult változott, nagyobb vevők voltak, főleg a Magyar Bank részvényeiben volt élénk üzlet.

Az előtőzsdén kötöttett: Osztrák hitelrészvény 636—636.50, Magyar hitelrészvény 829.75—831, Osztrák Magyar államvasut 724.25—725, Déli vasut 110—110.50, Jelzalogbank 476.50—478, Rimamurányi vasut 687.25—688.50, Városi villamos 410.50—414, Közüti vasut 785—786.50, Magyar bank 704—703, Kereskedelmi bank 410—411.2, Bocsini 910, Északmagyarországi közszen 394—398, Auer 920—921, Tamin 652—655, Adria 540—533, Atlantica 292.

A déli tőzsdén kötöttett: Osztrák hitelrészvény 636.25—637, Magyar hitel 820.25—831, Osztrák-magyar államvasut 724—725, Déli vasut 110, Hazai bank 306.75—307.50, Jelzalogbank 477—478.50, Rimamurányi vasut 687—688.25, Városi villamos 415.50—416.50, Közüti vasut 786.50—790.25, Magyar koronajáradék 90.65, Magyar bank 705.75—709.75, Hazai sorsjegye 114—114.25, Dolai bank 209.50—211, Ker. bank 110, Budapesti takarékpénztár 446, I. gőzmalom 1700, Ciment I. 290, Általános közszen 821—823, Czukor 160—3175, Magyar villamos 482—485, Temesvári szesz 446.

Az utótőzsde iránya tartott maradt. A forgalom időként élénk volt. Kötöttett: Osztrák hitelrészvény 636.50—637, Magyar hitelrészvény 831—832, Leszámitelbank 565.75, Városi villamos 415.75—416.50, Közüti villamos 789—789.25, Magyar bank 710.25—708.25.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 17. (Saját tudósítónktól.) Noha az amerikai árfolyamok gyengébbek, itt gabonaneműekben a konzum tartózkodása következtében jelentéktelen volt a forgalom, buza 10, rozs 5 fillérrel lett olcsóbb, zab irányzata szilárd, tengeri és árpa tartott. Minden cikkben csekély volt az üzlet.

Jegyzettett buza: Tiszavidéki 12.70—12.90, bánáti 12.45—12.75, bácskai 12.45—12.75, mesoni és győri 12.25—12.50, felsőmagyarországi 12.25—12.50, déli vasuti 12.15—12.35, marchfeldi 12.05—12.45.

Rozs: Felsőmagyarországi 10.70—10.90, csepeli 10.60—10.80, pestmegyei 10.70—10.90, déli vasuti 10.60—10.80, különféle magyarországi 10.55—10.75, marchfeldi 10.70—10.90, különféle államásokról 10.55—10.75.
Árpa: Morvaországi 10.60—11.15, államásokról 10—10.60, marchfeldi 9.30—9.80, államásokról 9.20—9.75, bécsvidéki államásokról 9.30—9.70, felsőmagyarországi 9.60—10.40, államásokról 8.75—10.25, csepeli és győri 8.80—9.50, déli vasuti 8.70—10, északmagyarországi 8.80—9.50, takarmány 8.80—9.10, maláta 9.25—9.50 K.

Magyar tengeri 9.90—10.10, Cinquantin 10—10.40, Magyar zab: Válogatott 10.20—10.50, elsőrendű 10.10—10.25, közepes 9.85—10.15.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 17. Ugyanazok a körülmények, mint tegnap, ma is kedvezőtlenül befolyásolták az előtőzsde irányzatát és egészen jelentéktelen forgalom közepette az árfolyamok lemorzsolódtak. — A déli tőzsde irányzata gyöngye, a piac kedvtelen.

később egyes értékek visszavásárlásokra némileg javultak. Berlin gyengült irányzatot jelentett.

10 óra 45 perczkor: Osztrák hitel 635.75, Magyar hitel 830, Laenderbank 535, Unionbank 615, Allamvasut 724, (723.25 után), Délivasut 108.75, Alpesi 809.75, Rimamurányi 686.50, Skoda 665, Török sorsjegy 236.50, Keleti vasut 702.

1 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 636.25, Magyar hitel 830, Anglobank 321.75, Bankverein 536.50, Osztrák földhitel 1270, Laenderbank 535.25, Unionbank 615, Allamvasut 725, Délivasut 109.25, Alpesi 10.50, Rimamurányi 686.50, Török sorsjegy 236.25, Skoda 669, Keleti vasut 698, 3 százalékos délivasuti elsőbbség 264.

Bécs, október 17. (Magyar értékek zárlata), 4 száze léko arany-járadék 111.—, Tisza és szegedi kölesön sorsjegy 300.—, Magyar hitelbank részvény 831.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 565.50, Rimamurányi 687.25, Magyar cukoripar 3180.—, Adria hajzási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 90.65, 4 százalékos magyar földterem. kötvény 90.70, Magyar nyerm.-köles. sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasutárs. —, Magyar jelzálogbank 4 7.—, Magyar kereskedelmi bank 4090.—

Bécs, október 17. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 százalékos papir-járadék 91.40, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.40, 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 321.50, Bécsi Bankverein 536.—, Osztrák-magyar bank 1396.—, Déli vasut 109.50, Dunagőzhajzási r.-t. 1126.—, Dohány részv. 307.—, Cs. k. arany (vert) 11.40, Német bankv. 117.81, Osztr. Lloyd 65.—, 4.2 sz. ezüst jár. 91.40, 94.60, Osztr. koronajáradék 91.40, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 636.—, Union-Band 615.50, Osztrák Laenderbank 536.25, Osztrák magyar államvasu 7 1.50, Elbevölgyi vasut —, Alpesi részvény 813.—, 20 frankos 19.22, Londoni váltóár 241.56, Lipótkohó 591.—, Török sorsjegy 236.45.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, október 17. (Értéktözsde.) A politikai jelentések és a növekvő pénzsűke ma részben erősebben engedő árfolyamok mellett a forgalom további korlátozódását vonták maguk után. Különösen szenvedtek eleinte egyes bányászati értékek, melyekre a német nyersvasárak emelése nem volt hatással. Villamosság és hajzási részvények, valamint a nagy berlini közuti vasut és a Santung-vasut részvényei szintén kedvezőtlen helyzetben voltak. Ezzel szemben bankok az orosz bank-értékek kivételével általában tartottak voltak, míg amerikai vasutak és vassó-bécsi vasutak

magasabban jegyezték. A további folyamatban az árfolyamok csökkentek és a forgalom renyhe volt. A német csapatok és a kínai csöcselének Hankauban való utcai harcáról szóló hír csak futólag élénkítette az üzletet. Végül az árfolyamok némileg javultak. A készáruipiacz ipari értékei általában gyengébbek voltak. Napi pénz 4 százalékos, magánkamatból 4 és ötnyelczad százalék.

Berlin, október 17. Zárlat. (Saját tudósítónktól Zárlatok jegyezték: 4.2 százalékos papirjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 9 7.70 osztrák hitelrészvény 199.—, Déli vasut 19.70 orosz bankjegyek 217.—, 4 százalékos új orosz kölesön —, Discontó Commandit 184.—, Dinamitruszt 177.30, Harpeni 172.80 Unifikált török járadék 89 —, 4.2 százalékos ezüst jár —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.—, Magya koronajáradék 90.30, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 848.—, Olasz járadék —, Ált. villamossági Edison 204.—, Gelsenkirchen 180.90, Laurakohó 160.50

Frankfurt, október 17. Zárlat. 4.20/c papirjáradék —, 4 sz. osztr. ar.-jár. 97.70, Magyar ar.-jár. 92.90, Osztr. hitelint. részv. 199 —, Osztrák-magyar államvasut 154.87, Északnyugati vasut —, Busioh radi vasut —, Londoni váltóár 204.72, Bécsi Bankverein 135.25, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölesön 75.50, 4.2 százalékos ezüstjáradék 94.95, Osztrák koronajáradék 91.10, Magyar koronajáradék 90.20, Osztrák-magyar bank 142.—, Déli vasut részvény 20.42, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 848.50, Párisi váltóár 814.60, Union bankrészv. —

Hamburg, október 17. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst járadék 91.20, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 19.50, 4 százalékos aranyjáradék 97 50, Osztrák hitelrészvény 199.25, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék —, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.70

London, október 17. Angol consol 77 13/16.

Páris, október 17. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 94.05, Osztr. aranyjáradék 98.—, Magyar arany járadék 95.60, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről —, 3 3/4 százalékos Olasz járadék 100.60, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 278.—, 5 százalékos marokkói járadék 525.—, 4 százalékos 1890. román köles 95.50, 4 százalékos amont. románjár. 1905. —, 5 százalékos orosz járadék 105.40, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 10 3/5, 4 százalékos spanyol jár. 90.67, 4 százalékos unifikált török jár. 87. 5 Török sorsjegy 195.50, Török dohányrészvény 34.—, Osztrák földhitelintézet 1844, Osztrák Laenderbank 573.—, Magyarjelzálogbank —, Banque de Paris 16.90, Banque Ottomane 664.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 114.—, Meridionalvasut 589.—, Hartman gépgyár 623.—, Rio Tinto 14.90, Sucrerie d'Egypte 77.—, Tula 528.—

Urikányi község 174.—, Chartered 8.95, De Beers 462.50, East Rand 80.—, Jagersfontein 189.—, Trans. Land Comp. 44.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.68, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.12, Váltó Belgiumra (rövid) 1/2, Olasz arany-váltó rövid 1 1/8, Váltó Svájcra (rövid) 7/16, Csekk Londonra 251.65, Magánkamatláb 3.50

Kivonat a hivatalos lapból

— Október 17. —

Kinevezések. A Bosznia és Hercegovina ügyének vezetésével megbízott közös pénzügyminiszter dr. Schönfeld Leo s dr. Gramatovics Epifanias járási orvosokat a VIII. fizetési osztályba szcrozott járási főorvosokká nevezte ki;

a vallás- és közoktatásügyi miniszter Saskó Gyula képviselt gazdasági szaktanitót a vári önálló gazdasági népiskolához, endes gazdasági szaktanitót; Laub Erzsébet szarvasi községi okleveles kisdövénytől a begafői állami kisdövénytől kisdövénytől; Némény Mária okleveles övönöt a kétegyházi állami kisdövényhez kisdövénytől;

a budapesti itélőtábla elnöke Marzó Aladár jászkarajenői lakos, ügyvédjelöltet a budapesti itélőtábla területére díjas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Cseppe Antal vári állami gazdasági szaktanitót a kiskundorozsmai önálló gazdasági népiskolához jelölt minőségében áthelyezte.

Megegyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Farkas Imre turkevei állami polgári iskolai igazgató-tanítót igazgatói minőségében megegyeztetette.

Népmagyarosítások. A belügyminiszter Weisz Jakab pécsi lakos saját, valamint József Imre és Irén nevű kiskoru gyermekeit Váradira, Stiel Ekiwa sőt-vadkeri lakos saját, valamint Dezső és Margit kiskoru gyermekeit Reményire, Fleischer Samuel budapesti lakos saját, valamint Vilmos kiskoru gyermekeit Bartára, Betán Sándor székelyzentistváni lakos Bétára, Sieglemann Zsigmond mezőberényi lakos Sándorra, kiskoru Weiss Andor és Lajos Váradira, Lévi Abraham berlini lakos Lukácsra, kiskoru Weisz Ervin csongrádi lakos Tordaira, Boselya István budapesti lakos Bartára, Kohn Mór budapesti lakos családú nevűnek Kovácsra kért magyarosítását megengedte.

Pályázatok. A budapesti büntetőtörvényszék-nél irnoki állásra 4 hét alatt; a földmivésügyi miniszteriumban hivatalsszolgái állásra december 1-ig; a zalutai főbányahivattalnál altiszti állásra 3 hét alatt; a szombathelyi pénzügyigazgatásnál számgyakornoki állásra, a kassai törvényszéknel albirói állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

Budapesti értéktözsde

Table with multiple columns: Allamadossag, Bankok, Takarékpénztarak, Biztosító társaságok, Gözmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Közlekedési vállalatok. Columns include Pénz, Ár, and various financial metrics.

Üzleti tudósítások.

Budapesti szeszjegyzés.

Milyen időre?	Nyers	Finomított
Azonnali és decemberig terjedő szállításra	67.—	71.75
Október—májusra	66.50	71.50
Október—augusztusra	66.75	72.—
Irányzat: Változatlan.		
Bécsi nyersszeszjegyzés	62.50	63.50
Prágai "	59.—	59.50
Lembergi "	57.50	58.—

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra	13.10—13.30
1911. okt.—decz.-re	12.90—13.10
Durva korpa azonnali szállításra	13.60—13.40
1911. okt.—decz.-re	13.60—13.80

Zsiradékok.

Disznózsír budapesti	162.—163.—
vidéki	144.—145.—
<i>Szalonna.</i>	
Városi 4 drbos	144.—145.—
3	145.—146.—

Budapesti szurómarhavásár.

Október 17. Felhajtott 440 drb élő borjú (közte 84 rugott.) Árjegyzések: Elsőrendű borjúkért 120—130 fillérig, kivételesen 132 fillér, középminőségű élő borjúkért 108—116 fillérig, rugott borjúkért 50—100 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül.) Az irányzat lanyha volt, az árak 4—8 fillérrel lként csökkentek.

Kőbányai sertésvásár.

Október 17. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (párónként 320 kilogrammon felüli súlyban) 154—156 fillér. Fialat közép (párónként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 162—164 fillér. Közép (párónként 240—20 kgr.) 168—176 fillérig. Sertéslétszám: 1911. évi október hó 15. napján volt készlet 29943 drb, — 1911. október 16-án felhajtott 91 drb, — 1911. október 16-án elszállított 236 drb, — 1911. október 17. napjára maradt készletben 29698 drb. A hizott sertészetlet irányzata: csendes.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától.) Október 17. Előző napi eladatlán maradvány 856 drb sertés, 77 drb süldő. Pótfelhajtás 220 drb sertés. Mai felhajtás 583 drb sertés, 156 drb süldő, sz-

szesen 1459 drb sertés, 213 drb süldő. Eladott 948 drb sertés, 116 drb süldő. Mai maradvány 511 drb sertés, 97 drb süldő.

Arjegyzés. Zsirterítés. Öreg I. rendű 350 klg. felül ételsúlylevonással 154—160 fillér. Öreg II. rendű ételsúlylevonással 154—158 fillér. Fialat nehéz 300 klg. felül ételsúlylevonással 160—164 fillér. Fialat közép 220—300 klg.-ig ételsúlylevonással 165—178 fillér. Fialat könnyű 120 klg.-ig ételsúlylevonással 170—180 fillér. Husstetés könnyű 140—300 klg.-ig ételsúlylevonással 100—132 fillér. Süldő helföldi élőszuliban 122 fillér. A vásár irányzata közepes. Az árak 2—4 fillérrel változtak.

Bécsi sertésvásár.

Szt.-Marx, október 17. Összfelhajtás 17003 drb és pedig 6402 drb magyar és 1660 drb lengyel sertés. Az árjegyzések I. rendű hizott sertésekért 134—137 fillér, kivételesen 138 fillér. Szedett sertésekért 128—136 fillér, kivételesen 137 fillér. Az irányzat igen lanyha.

VIZÁLLÁS.

okt. 16.		okt. 17.		okt. 16.		okt. 17.	
méter		méter		méter		méter	
inn	Schärding	1.88	0.70	Óniza	M.-Sziget	0.10	0.80
Duna	Passau	2.08	1.67		Tekeháza	1.76	0.80
	Linz	0.72	0.90		V.-Namény	8.26	0.92
	Bécs	0.76	0.85		Tokaj	0.48	0.46
	Pozsony	0.81	0.57		Tiszafüred	0.40	0.88
	Komárom	1.84	1.54		Szolnok	1.54	1.18
	Budapest	1.15	0.82		Csongrád	1.12	1.68
	Paks	0.48	0.11		Szeged	0.58	0.89
	Móhás	1.16	0.59		T.-Bece	0.52	0.72
	Gombos	3.—	1.48		Tital	1.82	0.78
	Újvidék	1.08	0.81	Ondova	Hoór	1.12	1.02
	Pancsova	1.28	0.52	Tapoly	Bárfia	0.14	0.88
	Orsova	1.89	1.40	Bodrog	Ladomcsa	0.10	0.24
Morva	Morvafalu	0.80	0.86	Sajo	Zsoltza	1.37	1.18
Vág	Zselina	0.14	0.34	Hernád	H.-Németi	0.21	0.58
	Trencsén	0.18	0.65	Berettyó	Margitta	0.32	0.86
	Szered	0.52	0.88		B.-Ujfalu	0.44	0.46
Rába	Szt.-Gottbárd	0.46	0.66	Körbe	Csucsá	0.—	0.28
	Sárvár	0.11	0.02		N.-Várad	0.48	0.46
	Győr	1.81	1.45		Belényes	0.14	0.08
Dráva	Vasád	2.16	2.57		Tenke	0.30	0.24
	Zákány	0.72	0.87		Gurabonca	0.30	0.46
	Bacs	1.66	0.61		Borosjenő	0.66	0.62
	Eszék	1.—	0.88		Békes	0.28	0.30
Mura	M.-Szerdah	0.—	0.42	Maros	Gy.-Fehérvár	0.28	0.82
Száva	Zágráb	0.42	0.56		Branyicska	0.—	0.—
	Sziszek	3.28	0.66		Arad	1.08	1.—
	Mitrovicza	8.46	2.85		Makó	0.10	0.10
Szamos	Deés	0.58	0.56	Temes	Lugos	0.40	0.65
	Szatmár	0.24	0.25		K.-Kostály	0.06	0.82
Kraszna	N.-Majtény	0.30	0.—	Ségs	Kiszető	0.48	0.70
Latorcza	Munkács	0.06	0.06		Temesvár	0.80	0.64
Laboroz	Homonna	0.10	0.80		Becsikereki	1.0	1.14
Ug	Perecseny	0.05	0.02				

EGYETÉRTÉS

politikai naplap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJOS MÁTYÁS.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban tegnap változóan felhős s a nyugati csekély esőtől eltekintve túlnyomóan száraz idő uralkodott. A hőmérséklet ismét súlyosodt és országsszerű 3—8 C. fokkal alacsonyabb volt a normálignál; a Keleti Felföldön mindenütt, az északi részeken pedig helyenkint éjjeli fagy is volt. A hőmérséklet maximuma 21 C. fok volt Fiumében, minimuma pedig —7 C. fok Árvavár-alján.

Prognózis a következő huszonnégy órára:

Túlnyomóan száraz idő várható, helyenkint éjjeli fagygal. (Sürgönyprognózis: Száraz, éjjeli fagy.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erő	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér-séklet	
					max.	min.	max.	min.
A.-Szelina	67.8	2.6	NE	3	0	15	0	
Ungvár	65.9	3.0	N	3	0	15	2	
Késmárk	—	—	—	—	—	—	—	
Losoncz	67.4	0.5	NW	1	—	17	0	
Ogyalla	64.8	5.0	E	1	0	17	4	
Budapest	65.3	8.8	SW	1	0	17	8	
Hérsény	64.5	4.0	—	2	—	18	2	
Keszthely	64.0	7.0	—	0	—	18	4	
Pécs	64.7	6.6	—	—	—	18	8	
Zágráb	64.8	4.2	—	—	—	15	4	
Fiume	64.7	9.4	—	0	—	22	8	
Szeged	64.8	6.0	S	1	—	16	5	
Temesvár	64.9	5.1	E	1	0	19	8	
Nagyvárad	65.1	4.1	NE	1	0	18	8	
Kolozsvár	67.6	6.4	—	0	—	14	1	
Nagyszombat	67.3	0.1	SSE	1	—	18	1	
Szatmár	—	5.4	W	0	—	14	8	
Eger	—	8.6	—	—	—	18	—	
Árvavár	—	0.2	NE	1	—	14	8	
Salmeczabánya	—	4.8	NE	1	0	14	8	
Komárom	—	5.4	E	1	0	17	8	
Mátyás-Ovár	—	4.0	SE	1	0	11	4	
Sopron	—	5.4	W	1	1	18	4	
Eszék	—	8.4	—	2	—	17	8	
Cirkvanica	—	8.6	—	0	—	18	7	
Debreczen	—	1.8	—	—	—	16	1	
Kecskemét	—	—	—	—	—	—	—	
Oroszára	—	4.8	SW	0	0	15	4	
Arad	—	4.4	SW	1	0	20	4	
Zsombolya	—	5.4	E	2	0	20	15	
Versecz	—	8.0	SE	1	0	21	10	
Orsova	—	2.2	S	2	0	19	10	

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —

Irta: BILLY MARSH.

Mr. Munderben fölébredt a boszu gondolata s eltökélte, hogy a két idegenen gyakorolni fogja képességét, amennyiben magyarázatot kér tőlük viselkedésükért.

Mikor a szobába lépett, József bátya huzával ott ült a szoba egyik sarkában és azon iparkodott, hogy valami erős szeszt keverjen vízbe. A szoba másik végében a házvezetőnő állt, kicsiny gyógyszeres ládikát tartva kezében.

Mr. Munder a szoba e része felé irányította lépteit, karosszéket tett az asztalhoz és gondosan széthajtva kabátja szárnyait, leült. Ebben a pillanatban mintául szolgálhatott volna az országbiró lordnak.

Mistress Pentreath mindjárt látta ezekben az előkészületekből, hogy valami rendkívüli fog történni. Leült ő is a kulesár mögé. Betsey fölakasztotta a kulcsesomót és éppen szerényen vissza akart vonulni.

— Várjon, kérem — szólt a kulesár. — Mindjárt alkalmunk nyílik, hogy vallomástételre szólítsuk fel önt, fiatal nő.

Betsey engedelmesen várt az ajtó közelében. Szörnyen megijedt attól a gondolattól, hogy valamit helytelenül csinált és hogy a kulesárnak törvényes hatalma van rá, hogy kihallgassa, elítélje és rögtön meg is büntesse.

— Nos, sir — szólt mr. Munder olyan hanghordozással, mintha az alsóház elnöke volna — ha elkészült azzal az itallal és az ön mellett ülő személy eléggé magához tért már, hogy ide figyelhessen, szeretnék önkel néhány szót beszélni.

Sarah ijedten pattant fel székéből, de hátvja megragadta kezénél és ismét leszorította a székre.

— Várj és maradj itt! — suttogta. — Mindent magamra vállalok, elviselem a kérdőre vonást és megfelelek mindenre. Amint elég erőd lesz megint, hogy elindulhatsz, megígérem, hogy akármit is mondott ez a hosszú ember, nyugodtan felállunk és szépen hazamegyünk.

Mr. Munder felemelte kezét és ezzel adott jelt, hogy beszélni akar.

— E perczig — kezdte — tartózkodtam attól, hogy kimondjam véleményemet. Most azonban az én és mistress Pentreath véleménye szerint itt az ideje, amikor e házban betöltött bizalmi állásom és a fenn történnéért rám háruló felelősség, egy szóval kötelességem kívánja tőlem annak a kijelentését, hogy magaviseletüket rendkívülinek tartom.

Mr. Munder utolsó szavait Sarahhoz intézte. Aztán nagyképen és fontoskodva dőlt hátra székében, hogy erőt gyűjtsön legközelebbi hasonló megerőltetéséhez.

Pár percz múlva ismét megszólalt és szelid, majdnem fájdalmas pártatlansággal kezdte:

Egyedüli óhajtam az, hogy mindenkivel szemben igazságos legyek. Nem akarok senkit sem megijeszteni, nem akarok senkit megriasztani, csupán furesza tényeket akarok szóvá tenni. Ki fogom puhatolni, hogy mi történt, vagy hogy jobban és nagyobb általánosságban használt kifejezéssel éljek, be akarok hatolni a történetekbe. Ha ez megtörtént, nyugodtan felvetem a kérdést, pártatlanul és udvariasan, hogy nem kötelesek-e arra, hogy nyilatkozzanak?

Mr. Munder elhallgatott, hogy ennek az ellentétlathatatlanság beszédnek időt hagyjon, míg megfelelő hatást gyakorol.

A házvezetőnő ezt a szünetet arra használta fel, hogy köhögjön, éppen úgy, mint a templomban szoktak köhögni az emberek a prédikáció előtt, így szabadulva meg előre testi bajaiktól, hogy aztán zavartalanul áthassák magukat az élvezetnek.

Betsey követte mistress Pentreath példáját és szintén köhögött, bár csak szerényen és halkán.

József bátya teljes elfogulatlansággal és bátorsággal dőlt hátra székében, kezében tartva huga kezét, melyet időről-időre megszorított, ha a szónok előadása nagyon bonyodalmas vagy kemény volt.

Sarah mozdulatlanul ült s a földre szegezve szeméit, Arcza megtartotta azt a riadt kifejezést, mely attól a percztől fogva vett rajta erőt, mikor belépett a házvezetőnő szobájába.

Tehát miben állanak az előttünk levő tények és körülmények?

Mr. Munder ugy kezdett rá, mint egy parlamenti vezérszónok. Hátradőlve székében, nyugodtan élvezte a saját hangját és így folytatta:

— Ön, asszonyom és ön, uram, meghúzzák a kastély csengőjét.

Itt keményen nézett József bátyára, mintha azt mondaná:

— Mint látod, most is megmaradok amellett, hogy ez a ház nem ház, amint te nevezted, hanem kastély.

Aztán folytatta:

— Beboesájtják önöket. Ön azt mondja, hogy szeretné megnézni a kastélyt...

Kissé köznapiasabb, nem olyan bírói hangon, vetette itt közbe:

— Ön ugyan így fejezte ki magát, hogy a „házat" szeretné látni. Minthogy azonban én külföldi, nincs mit tanácskozni azon, ha ilyen kis hibát követ el.

Most Sarahhoz fordult:

— Ön pedig, asszonyom, egyetértett ez ur óhajásával, sőt csatlakozott kéréséhez. Egyébként nem szokás ugyan, hogy ilyen személyeket bevezessünk véletlenségből, azonban voltak bizonyos okaink...

Sarah felriadt:

— Micsoda okok? — kérdezte hirtelen.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Szerda, 1911. október 18-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Attila.
Munlegenda 5 felvonásban. Irták: Márkus László.

Személyek:
Krimhilda P. Márkus E.
Gunnhildar Beregi
Réka K. Hegyesi M.
Bizánci követ Pálfi
Költő Mihályfi
Bohóc Mészáros
1. hun vitéz Sugár
2. hun vitéz Abonyi
1. niobolungi vitéz Ra. nai
2. niobolungi vitéz Pálfi
3. niobolungi vitéz Balassa
1. öreg hun Bakó
2. öreg hun Horváth
Egy bölgy György I.
Öreg juhász Gyenes
Bojtár Rózsahegyfi

Kezdete 1/2 8 órakor

MAGYAR SZÍNHÁZ

Csákó és kálap.
Vígjáték 3 felvonásban. Irták: Rössler és Roda-Roda. Fordította: Heltai Jenő.

Kezdete 1/2 8 órakor

VIGSZÍNHÁZ

Délután rendez helyárral
Duspiés Szuzanne vendégjátéka
La Vie de Bohème.
(Bohémélet.)

Kezdete 3 órakor

Este rendez helyárral

HIT ÉS HAZA

Színmű 3 felvonásban. Irták: Schönher Károly.

Személyek:
Öreg Retti Fenyvesi
Rott Kriktó Hegedűs
Rottné Varsányi I.
Rott Péter Köröndi
Sandpereg Szerényi
Engl. Tapolczai
Csatlós Csontos
Folcsor Vendrey
Irnok Bárdi
Suszter Tanyai
Wolf Gyöze
Dobos Stella
Sándperegorné G. Kortész E.
Kati Maray M.
Rottné anyja Révészky
Veréb Kemenes

Kezdete 1/2 8 órakor

KIRÁLY SZÍNHÁZ

A kis gróf.
Operett 3 felvonásban. Irták: Martos Ferencz. Zenedé szerzette: dr. Rényi Aladár.

Személyek:
Azárdi Guidó gróf Szirmai
László, fia Király
Howard Dorothy Lonzay A.
Rozsi Fodák S.
Csibrákné Gerő I.
Zapolya igazgató Rákay
Kállai önkéntes Simai
Rozsonyi, riporter Balázs
Schwarz, bankhiv. Dévényi
Itató, színműz. Németh
Egressi, színműz. Latabár

Kezdete 1/2 8 órakor

OMNIA

A főváros legnagyobb és legdivatsebb mozgóképpalotja. Bejárat: Jászai-körút 31. sz. Telefon 120-40
Szencszi tálmány!
Kineamatool mozgó fénykép a természet színeiben. Kiszárolagos joggal és a teljesen új felheli műsor.
Kezdete délután 5 órakor

M. KIR. OPERAHÁZ

Nincs előadás.

Fővárosi Városligeti Színház

Nulla ur.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Gavault Pál és Mouzy Ron. Fordította: Góth Sándor.

Személyek:
A herceg Széregn
Lucien Fekete
Erdinán Feld I.
Georgette Radó N.
Jouquille Szabolcs
Houillon Szalay
Farabouille Klenovics
Bébi Szöllösy R.
Bordin Kellér
Guilberte Köröndy I.
Julia Ottó J.
Marionette Heltai O.
Fifi Mányoky L.
Edouard Térjék

Kezdete 1/2 8 órakor

URÁNIA SZÍNHÁZ

A föld története.

Kezdete 1/2 8 órakor

APOLLO-PROJEKTOR

Vépszínház-utca 1-2.
Telefon 68-39.

Az Aetna kitérőse (eredeti helyszíni felvétel.) Miss Mand házassága (komédia). Lola (dráma). A tripoliszi események (eredeti helyszíni felvételek). Amor mint soffőr (humoroszok). A briganti (dráma). A táltos (tréfa). A rózsafák meséje.
Legközelebbi műsorváltozás csütörtökön, f. hó 19-én.
Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/2 8 órakor, vasár- és ünnepnapokon 4 órakor kezdődik

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31.
Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor legelsőrangú színházi és varielő-előadás.

A New-Yorki betörők! A világhírű Picoard-ozsoport végtelenül mulatságos némajátéka. — **The Hamamoura Family.** A japán mikádó udvari művészi 72.000 koronás színpadi folszerelésükkel.

A kék róka.

Zerkovitz Béla óriási sikert aratott új operettje. — Játsszák: Szalontay Ferike, Mezey Ilonka, Viola Giza, Máthé Sándor, Doktor János és Dezsöffy László. — **The Prince of Wales-ozsoport,** a roppant kedves angol fiúk és lányok. Reuter Bros gladiátorok, Budapestben még nem látott mutatványa. Lise Ripert a pajkos párisi dízőz. — **A vasutas,** kacagató új bohózat Tutista és Pitlaner moka, Bárony és Tihanyi a tükör előtt. — **Der Naachtwandler** pariser Posse.

Azonkívül új darabok, új szövegek, új szcenizált dalok és az összes októberi attrakciók. A télkerterben **Royal-Cabaret** belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vincez és zenekara. Bal-mabile. Keringő verseny. Tánc hajnalig. A legvidámabb budapesti hely.

Vasárnap, október 22-én d. u. 3/4 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás, az összes attrakciók fellépte.

A ny. váll. és közokt. miniszter előmerő leiratával kitüntetve.

Dr. Batizfalvy I. Z. fővárosi legelső

FOGORVOSI INTÉZETE

Áthelyezve: Károly-körút 3. sz. alá.

Féjos fogak meggyógyítása Szájpadlás nélküli műfogak, Tartós fogtömések, aranyhidak, koronák. Foghúzósek (altatóban is) Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése.
Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek féinap alatt meztapják műfogakat.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám.
Igazgató: Koltai Henrik. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 9 órakor.

MA ÉS MINDEN NAP
Der „Tugendwächter“
J. ARMIN-tól.

A KONKURENSEK

SATYR-tól.

Továbbá: Prinz Luiza, Szőke Szakál, Rott Sándor, Trebitsch, Rieza Giza, Gerő József, Springer.

CASINO DE PARIS 12 ÓRÁKOR.

Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Hírszó nagyüzemű Andrassy-ut 19. és Sopronyi nagyüzemű Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-50 emeleti „Casino de Parisban” teljesen új műsor a világ legelső tánc-attrakciók felléptével.

ROYAL-CABARET

A Royal-Orfeum épületében
(VII. Erzsébet-körút 31. sz.)

Budapest legkedveltebb szórakozó helye. Minden éjjel 12 órakor nagy cabaret-előadás. 44 új tánc- és énekattrakció. Felépnek: Mizzie Werner, Claire Martens, Várady Margit, Lise Ripert, Weksa-Duo, Szerlegi Franciska, Pelessényi Vali, La Soora, Steffy Lys, La belle Caritta, Louise Delieuse, Prince of Wales Comp., Gilda Vincenzo, Krasznay Illy, Váradi Aranka, Elekny Anny, Pally Tusi, Kelemen Böske, Margot, Fodor Vilma, Else Weltner, Die 4 Donauweiberin, Major Mariska, Széchy Etta, Mona Welton, Ada Alstrup, Chitta Dolores, Oly Derby, Szabó Margit, Piko Jolan stb. stb. — Belépődíj éjtétől 1 óráig 1 korona; 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vincez és zenekara hajnalig muzsikál. Bal-mabile. Keringő verseny. Új nóták. Új táncok.

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31
110-22 : TELEFON : 110-22

Minden este 8 órakor az októberi favorit-műsor.

A New-yorki betörők. A világhírű Picoard-ozsoport végtelenül mulatságos némajátéka. — **The Hamamoura Family.** A japán mikádó udvari művészi 72000 koronás színpadi folszerelésükkel. — **A KÉK RÓKA** Zerkovitz Béla óriási sikert aratott új operettje. Játsszák: Szalontay Ferike, Mezey Ilonka, Viola Giza, Máthé Sándor, Doktor János és Dezsöffy László. — **The Prince of Wales-ozsoport,** roppant kedves angol fiúk és lányok. — **Reuter Bros Gladiátorok** Budapestben még nem látott mutatványa. — **Lise Ripert,** a pajkos párisi dízőz. **A vasutas** kacagató új bohózat Tutista és Pitlaner moka, Bárony és Tihanyi a tükör előtt. — Azonkívül új darabok, új szövegek, új szcenizált dalok és az összes októberi attrakciók.

A télkerterben **ROYAL-CABARET,** belépődíj 1 óráig 1 kor., 1 óra után nincs belépődíj Kukó Vincez és zenekara hajnalig muzsikál. Bal-mabile. Keringő verseny. A legvidámabb budapesti hely.

Vasárnap október 22-én délután 3/4 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás: Zerkovitz új operettje **A kék róka** és az összes attrakciók.

Fővárosi Orfeum

VII. Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Iratagaz.

22 műsorszám!!

A főattrakciók:
LOLA and OTTO TATE
GEORG NEUMÜLLER
KARTELLI
CARDOSH

Az előadás kezdete 8 órakor.
Jegyelővétel: 10-1 és 8-8 óráig a nappali pénztárnál. A télkerterben reggeltől 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez. Telefon 92-96.

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Ma és mindennap. Kezdete 1/2 9 órakor.
Ujdonság! 9 órakor!

Lebovits végakarata

11 órakor! 11 órakor!

KAKUK! KAKUK!
Bohózatok írták: Glinger és Taussig, ford. és átd. Steinhardt. **STEINHARDT és MENYADI** új kuplékai és elsőrendű külföldi számok. Vasár és ünnepnapon délután előadás. Kezdete 1/2 4 kor. Éjjel után a remek tállkerterben reggeltől 6 óráig cigányzene, cabarett és tánc. Belépődíj adikélt. Jegyek: d. e. 10-1-ig, d. u. 8-8-ig a mulatóban és egész nap a Hrszt-féle nagyüzemű Andrassy-ut 19 és a Hungaria-fürdő pénztáránál válthatók.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
..... (Főpostával szemben)

MAGYAR-NORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T., FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként négy gyorsjárat Fiuméből, Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnovo és Cattaróba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaróig csak 24 óra.

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösek közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Venzia-ban és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé, stb. stb. A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt a Központi Menetjegyi-iroda, Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodá.

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben

SALAMON JAKAB és TÁRSA cégénél Budapest, V., Erzsébet-tér 5. szám. TELEFONSZÁMOK: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99.

Heti műsor:

Október hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Uránia
19	Csütörtök	Ci ano de Bergerac	Szigfrid	—	Hit és haza	Az élet szava	Nulla ur	A fehér ember utja
20	Péntek	Attila.	Nemo	—	Ta fun	Sárga lilom	Szép Heléna	A föld története
21	Szombat	A balga szűz	Szent Erzsébet legendája	A bor	Hit és haza	A Princz	Szép Heléna	Az orsz. színművészi a ad-mia elő- -aassa. A tu ósnök
22	Délután: Vasárnap Este:	Babjáték	Tannhauser	—	A tolvaj	A kis lord	Lotty ezredesei	Az áttatlan Zeuzsi
		Az ember tragédiája	—	—	Hit és haza	A Princz	A kis gróf	Szép Heléna

"Altwater"
Gessler
Budapest

FŐNÖKÖK
erre eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak irógéphez.

HA FIZETNEK
havonta 20-30 koronát, kapnak egy elsőrendű, látható írásu, visszaváltós, tabulátoros, ószoadóbillentyűs, automatikusan sorrántós, csupa acézből és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-kiviatúrás

Ujlaki-irógépet.
Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó iredai munkálatokban könnyen

BOLDOGULNAK.
Bármely rendszerű használt irógépet legmodernebb Ujlaki irógépünkre

BECSERÉLÜNK.
Díjmentes bemutatás ország-szerte. Arjgyezék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA Budapest, VII. ker., Erzsébet körút 28. sz.
Telefon 122-60.

Vidéki hivatalnokok, kik könnyű mellék-keresetre reflektálnak, közöljék címüket. Vidéki képviselők kerestetnek.

BUTOR készpénzért és részletré.
Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számoltatik. Háló-, ebéd-, uri- és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest, VII. Erzsébet-körút 32. Arjgyezék ingyen.

Modern tőkeértékesítés.
Magánosan álló egyének, gyermektelen házaspárok és olyanok részére, kiknek szükségletei túlhaladják vagyonuk kamatait, kiknek inkább áll érdekében, hogy maguknak minden veszteség nélkül élethossziglan nagyobb évi jövedelmet biztosítsanak, mint az, hogy tőkéjüket örökösök részére megőrizzék, legalkalmasabb egy **életjáradék** megszerzése. Például egy 65 éves egyén 10.000 K betét után a takarékpénztártól **kamatokban 3,5% = 350 K-t** kap évente, ellenben **életjáradék fejében 10,68% = 1068 K-t** kap évente, tehát több, mint háromszoros **jövedelmet** szerez magának, ha a szerszövést

"AZ ANKER"
élet- és járadék-biztosító társaságnál
Budapest, VI., Deák-tér „Anker-palota”
kötí meg.

Összes vagyon	195.116.550.02 korona.
Biztosítási állomány	90.008 Kötvény
1910. végén	596.142.373.27 korona biztosítási tőke
	1.701.779.11 évjáradék

Ezen specialista legjobban ajánható szerifelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház urogenitális és urológiai osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI
specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos
gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegséget
(Gyugycsöfolyást, sebeket, syphilit és önfertőzéstől támadt idegbajokat.)
Meglepő az eredmény férfiu gyengeségnél (impotentia) még öregebb egyéneknél is.
Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz. Kivánatra gyógyszeresek.
Rendelés délelőtti 9-3-ig, és este 5-7-ig.
Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.
(Áljárásház a Pannónia szállodával szemben.)
Leposóházi bejárat. Külön városbábak.

Legelőnyösebben vásárol
Kézimunkát és **Vászonát**
és **HOZZÁVALÓ** **HARISNYÁKAT** és **ANYAGOKAT** **FÜGŐNYÖKET**

Főüzletemben: **VI. ULLŐI-ÚT 4.**
SAJÁT ÁRUHÁZ.
KÁLVINTÉRI SÁRKÓKÉZ

Fióküzletemben: **VIII. ULLŐI-ÚT 4.**
KÁLVINTÉRI SÁRKÓKÉZ

Bérczi D. Sándor
BUDAPEST.
ALAPITVA 1885 ÉVBEN
KÉZIMUNKÁ-ÁRÉGIYÉKEMET 3150 RAJZALVIDEKE INGYEN KÜLDÖM

Mindennemű férfi és női

NEMI BETEGSÉGEK
! **ugyszintén vér-, bőr-, idegbajok, bujakór (siphilis) és fertőgöngöség (impotentia) alapos gyógyítására legjobban ajánljuk!** !

Dr. KAJDACS Y
rendelő intézetét
BUDAPEST, VIII., József-körút 2. sz.

Rendel 10 órától 4-ig és este 7-8-ig. Levél útján is biztos gyógyulást találunk azok, kik személyesen meg nem jelenhetnek vagy távol a fővárostól laknak. Gyógyszerek utasítással kívánatra küldetnek.

Magyar királyi államvasutak.
Üzletvezetőség Zágráb.
30.904-1911. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETME NY.
A magyar királyi államvasutak Zágráb állomásán az állomási vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázatot hirdetünk.
A bérlet 1912. év január hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számítandó 5 éven át, vagyis 1916. év december hó 31-ig.
Ezen vendéglő bérlettel jár I-II. osztályú étteremben, a III. osztályú váró- és étteremben, továbbá az I-II. osztályú étteremnek város felőli oldalán levő járdaséén, mint nyári helyiségen való étel- és ital előrusítás jogán kívül a vendéglő részére egy 3 szobából, 1 cseléd-, 1 pincér- és 4 padlásszobából álló lakás a szükséges mellékhelyiségekkel.
Az egykoron s bélyeggel és ajánlat a Zágráb állomásán levő vendéglőüzlet bérbevétele 30904-1911. számhoz felirattal ellátott, borítékba zárt és lepecsételt, nemkülönbén a kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1911. évi november hó 10-én, déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak zágrábi üzletvezetőségéhez (üzletvezetőségi palota) posta útján térti-vevény mellett, vagy személyesen nyújtandók be. Bónatpénz fejében pedig 1000, azaz egyezer korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban 1911. évi november hó 9-én, déli 12 órig nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztárána l letendő.
Értékpapírok a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett, tízenegy napnál nem régiebb, árf lyam szerint értékben, de legfeljebb csak névértékükben fognak számítani.
Szóban levő vendéglő bérletére vonatkozó közelebbi értesülések ezen üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában és Zágráb állomásfőnökénél a hivatalos órák alatt szereshetők, mért is az ajánlattevőkről feltételezhetik, hogy a feltételeket is ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.
Bónatpénz nélkül, vagy a fentemlített benyújtási határidő után beérkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe. A vendéglőstől megkivánjuk a horvát nyelvben való teljes jártasságot, mért is erre a körülményre már az ajánlattételnél figyelemmel kell lenni.
A magyar királyi államvasutak fentartják maguknak a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül a felajánlott bérre szabadon választ-hassanak.
Megjegyeztetik még, hogy a bérlet az I. és II. osztályú éttermet és a lakásul szolgáló helyiségeket, konyhát és mellékhelyiségeket saját költségén tartozik fűteni és világítani, míg a III. oszt. váró- és étterem fűtése és világítása felerészben bérbeadó vasut, felerészben pedig bérlet által fog eszköz-tetni.
Zágráb, 1911. év október hóban.
Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Bodnár Antal
szücsmester
Bpest, V., Nádor-u. 17.

Ajánlja saját műhelyében készült szücs- és szőrmeárut. Megrendelések és átalakítások a legszolidabb árért a legújabb divat szerinti eszközökkel. Téli ruhák molykár elleni megóvásra elfogadjatnak!

TELEFON! TELEFON!

Most jelent meg! Legújabb!

Kenedi Géza
AZ ÉLET
KÖNYVE
második kiadása

A KÉTSZÁZHETVENHAT OLDALRA TERJEDŐ KÖTET ÁRA FÜZVE 4 K.

A tartalomról:
Világ: Filozófia. Szocializmus. Hit és tudás. Szabad akarat. Életszabályok, stb. Jellem: Pérfasság. Jellemhibák. Okosság. Becsület, stb. Aaszony: Szépség. Hiuság. Szeretelenség. Női becsület. Feminizmus. Felvilágosítás, stb. Szerelem: Egymáshozvalóság. Feltékenység. Gyarlóságok, stb. Házasság: Családi boldogság. Menjen férjhez! A házi-barát. Összeveszések. Elhídegtülések. Válás, stb. - Élet: Életigazságok. Szellemesség. Protekció. Pletyka, stb. Vigasztalások: Idegesség. Kétségbeesés. Halál, stb. Forgácsok.

Megrendelhető a kiadótársulatnál (Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. VII., Rákóczi-ut 54.), valamint minden hazai könyvkereskedésben.

A gyermekek kedves, meghitt barátja

AZ ÉN UJSÁGOM
októberben új évnegyedet kezd.

Elbeszélés, vers, mese, mulattató olvasmány, tanulságos cikk, számos kép a tartalma minden számnak; valamennyi azt a célt szolgálja, hogy bővítse a gyermek ösmereteit, hogy vidám, ötletes formában szórakoztassa

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP!

Előfizetési árak:
Negyedévre 2 K 50 fillér. - Félévre 5 K.

Mutatványszámot kérésre ingyen küld

AZ „ÉN UJSÁGOM” KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 10. SZÁM.

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32. SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN.

saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturálmokban szabadalmazott, különösen páratlan czélszerűségű kicserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötőkről** prospektust kérjenek. Ezen

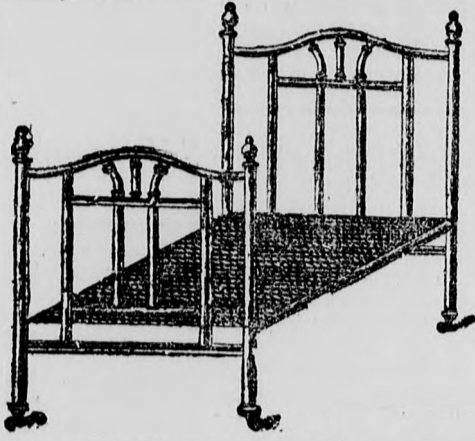
Sérvkötő a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **Műláb** a lehető legjobb kivitelben **Műkéz** a legizlésebb kiállításban **Műfüző**

Támgépek, egyenestartók, haskötők, gummiharlsnyák stb. mérték szerint jóállás mellett készülnek.

Hygienikus különlegességek! + Képes árjegyzéket kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

Rézágy 32 frt

Acélsodronyágybetét vaskerettel 5.50

Összesülkő vaságy matracczal 8.75

Az itt bemutatott vaságy **sodronnyal és rézdiszítéssel bármely színre emaillezve 16 frt.**

Mindenmüi vas- és rézbutort legolcsóbban szállít

NÉMETH fémbutorgyára, V., Koháry-u. 19a.

A NAGY CZIPÓÁRUHÁZ

Rákóczi-ut 44. sz. (Népszínházzal szemben ▲▲▲▲)

november hóban teljesen megszűnik.

Ki akar egyéves önkéntes lenni érettségi nélkül? Kérjen prospektust Járóssy Lajos tanintézetétől Debreczen. Tanfolyam október 22-én nyílik. Állami felügyelet. Átlag 80 százalékos siker. Vizsga már februárban.

FONTOS JOGIRODALMI UJDONSÁG.

Magyar Törvénytár

A HATÁLYOS MAGYAR TÖRVÉNYEK GYŰJTEMÉNYE

CORPUS JURIS HUNGARICI 1000-1911

6 kötetbe kötve Ára félbörkötésben 150 K.

Szerkeszti, jegyzetekkel és utalásokkal kíséri
Dr. MÁRKUS DEZSŐ
a magyar kir. Curia kisegítő bírja

Első fele három félbörkötésben megjelent. — Második fele lehetőleg 1912. év első felében fog megjelenni

A Corpus Juris ezen kiadásával a magyar jogászvilág régi óhaja teljesedik, mert könnyen és gyorsan áttekinthető alakban a Corpus Juris ismert pontos szövegében kapja kézhez az összes **Hatályos Magyar Törvények Gyűjteményét 1000-1911-ig.** Az egyes törvényekhez a vonatkozó egész törvényhozási és rendeleti anyag s a kir. Curia döntvényjoga és egybe van gyűjtve s a magyarázó jegyzetek és utalások ezrei könnyítik meg a tájékozódást. A mű tehát magában foglalja az egész élő magyar tételes jogot. A gyűjteményben az egész anyagot felölelő *részletes tárgymutató* fog megjelenni. A Franklin-Társulat jó metszésű betűi, finom és tartós papírja, erős bekötése ezen kiadást kiállítás tekintetében is első helyre állítják a magyar törvénykiadások között.

Megjelent

a **Franklin-Társulatnál** Budapest, Egyetem-utca 4. sz.

Megrendelhető

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapesten, VI., Andrassy-út 21.

Szenzációs találmány.

ANTICOL.

Páratlan hatású szer a lovak **kólika** betegségének megszüntetésére. Ezen **Anticol** szerrel az 1. sz. huszárezrednél két éven folytatott kísérletek teljesen beigazolták, hogy ennél jobb szer nem létezik a kólika gyors és biztos megszüntetésére, mert **minden esetben már egy adag után is a baj teljesen megszűnt.**

Egy dohoz (mely 2 Anticol adagot tartalmaz) ára 4 korona; négy adag 8 korona, hat adag 12 korona.

Megrendelhető a feltalálónál:
„ANTICOL“-laboratórium
Mayer Ignác kir. főállatorvosnál Brassó.

Kais. und Königl. Husaren-Regiment Kaiser Nr. 1. **Ellismervény.**

Alulírott, a Mayer Ignác kerületi m. kir. állami állatorvos ur által lovak kólikás megbetegedései ellen feltalált és összedíltott gyógyszerert úgy a saját, mint az ezred lovainál meglepő győgyeredményen használattam, ugyan azért azt gyors és biztos hatásánál, valamint alakjánál és könnyen kezelhetőségénél fogva mindenkinek melegen ajánlom.

Brassó, 1896. április hó 21-én.
(P. H.) Littke, Oberst s. k.

Hirdetések felvételnek a kiadóban, VI., Eötvös-utca 32. sz.

Újrendszerű butor-hitel.

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a tisztelt butorvásárlók közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Nagy választék asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítőkben

BALÁZS és TÁRSA BUTORÁRUHÁZA BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 43. (Saját ház.)

Hitel esetén készpénzárakat számíttunk, csupán a tartozás után **6% kamat fizetendő.**

A kamat negyedévenként fizetendő és pedig mindig **csak a hátralékos, csökkenő tartozás után.**

Törlesztés: minden 100.- korona után **havi 3.-** korona vagy minden 100.- korona után **1/4 évi 9.-** korona.

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges betűkkel 4 fillérrel, kompakt betűkkel szedve 6 fill. -rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges betűkkel 4 fillérrel, kompakt betűkkel szedve 6 fill. -rel fizetendő.

Pénzszekrények,
okmányszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6-C.

Férjhez menne
földbirtokos 21 éves leánya 250.000 kor. vagyonnal, továbbá sok száz vagyonos magyar, német, orosz és amerikai hölgy stb. Komoly szándéku urak (vagyon, vallás, foglalkozás mellékes) azonnal teljesen díjmentes felvilágosítást kapnak. L. Schlesinger, Berlin 18.

Házasság közvetítés
legszigorubb titoktartás mellett. Férjhezmenendő urhölgyek előjegyezve a legkülönbözőbb hozomány összeggel. Nősülendő urak a társadalom minden osztályából. Czigjelzéstelen levelezés. Nősülendő urak férjhezmenendő urhölgyek vagy azok hozzátartozói legnagyobb bizalommal fordulhatnak Faragó Jenő elismert jöhrű házasságközvetítő irodájához. Budapest, Rákóczi-ut 86. (Diszkrét, lépcsőházi bejárat).

Akar Ön szellemes lenni?
Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni? Olvassa el a "Társalgás Művészete" (El-lenállhatatlanság titka és Szellemeskedés) rendkívül érdekes könyvet! Megtudja ebből, mint viselkedjék, hogy férjt, nőt, alattvalót és fellebvalót egyaránt megüdvöztessen. E könyv korrektek útmutatója lesz az élet minden helyzetében, halokon, banketteknél, esküvőkön, színházban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Attekinthető kivonat, (tartalomjegyzéket) ingyen, diszkrétén küld: DEAK, Budapest, Rákóczi-ut 86.

Pénzszekrényeket
füz- és betörésmenteseket ajánl Budapesti Pénzszekrénygyár. Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákosi-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egy-letek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részv.-társ. Nagymező-u. 46.

Mézédes
csemegeszőlő mázsánként 36.-, postakosaránként 2.20, zöldpaprikát, körtét, almát, szilvát 2.40 K-ért. Gyümölcskivétel, Csongrád-ut. 11388

Kézimunka
hímzésekhez, butorhoz függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, hajtók, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszmánygyár, Nagymező-46. szám.

Pályázatok.
Több száz pályázatot mindenféle szakmából közül az Országos Pályázati Közlöny mai száma. Ing-yeen mutatóványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38.)

Ha köhög
vagy rekedt, Réthy-féle ezukorkát vegyen 60 fill. lérért.

Juniperus
(nemes boroviczka) 4 literes tartályban 11 korona bérmentve. Csemege-konzervekről árjegyzék ingyen. Felkai konzervgyár, Barta József, Felka, (Szepes megye.)

Diszkrétkedvelők
Kérjenek árjegyzéket az Első magyar diszfenyő-faiskolától. Tulajdonosa: Copony Ede Kőrmenden. 120 fajta tülevelű fák, lombfák, sorkák, diszcserejék kaphatók. 6119

Asztalosok
új jövedelmi forrását leiró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a "Kegyelet" szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Zálogcédulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45. Meghívásra jövék

Parlamentari
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépírás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatótt szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület minisiteri jóváhagyással szervezett tanfolyama, nyilvánossági joggal. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. — Közérvényű egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Hegedűs Sándor-u. 7., saját épületben; előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10.) Czimre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szaktantárgy irógép-cégektől s más hirdetésünktől utazó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68.

Soha nem létezett
rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részletfizetésre.
Modern lakberendezési vállalat ::
Budapest, IV. ker., Gerlóczy-utca 7. sz.
Diszkrét butoralbum 1 kor.

Üresedésben
levő számos különféle állás jelentetett be, melyek teljes czimrel olvashatók az Országos Pályázati Közlönyben. Ing-yeen mutatóványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38. szám.)

Pénzt
akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenemű kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber ezéghöz, Baross-tér 17. sz. Telefon: 149-00. Fióküzlet: Klauzál-tér 2. Telefon 78-97. 29387

Rizike
gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.-, sósleben kor. 7.-. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29319

Butorhitel
legujabb rendszer szerint. Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy mindenféle butorokat készpénzárak mellett, meghatározott időre, részletre eladhatunk, minthogy a kellemetlen bankeljárásokat mellőzhetjük és csupán 5 százalékos kamatot a mindig esőkönöz összeg után számítunk fel. Butorválaszték a legdiszesebb kivitelű jótállás mellett. Bővebbet Liszt István IV., Kristóf-tér 8, I. em. Butorraktár.

Technikum Mittweida.
Igazgató: A. Holzt, tanár. Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők képzésére. Gazdagon felszerelt elektro-techn. és géppáros laboratóriumok. Gyári tanulói műhelyek. 3610 hallgató a 36. iskolai évben. Program stb. díjtalanul a titkársággal.

Szabók részére
mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszmánygyár Részv.-társ, Nagymező-utca 46.

A világhírű „THE ROYAL“
Gramofonokat minden részegés vagy utozás nélkül mesés tisztá hanggal, szigoruan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden árfelemelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Picóli Gramofonok 20 kor.-tól feljebb.

Láng Jakab és Fia
grammofonnyakereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve 20504

Nemi betegek Férfiak, nők
trippertől csak a valódi és világhírű Larioin Capsulától (dr. Klein) gyógyulhatnak meg a legbiztosabban. — Több mint 100 orvosi bizonyítvány tanuskodik a gyógyszer kiváló hatásáról. Kapható utánvét mellett kizárólag a készítőnél 2 K 50 f.-ért Hies Antal gyógyszerárban SZABADKA, Budapesti főraktáros. Nyilassy Gusztáv gyógyszerész Bpest, Fehérvári-ut. Utánzatoktól óvakodjunk.

Téliszőlőt
birsalmát, körtét, almát, postakosaránként 2.50, barackklevárnak kilóját 2.40, szilvalekvárnak 1.20. Szabó Csongrádról, ugyanottan „Fajboroknak“ hektóliterre 40.- korona.

Singer varrógépek
Kerékpárok, grammofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók

Haban József
Budapest, Almássy-tér 14. javításokat olcsón készít. Képes árjegyzéket ingyen küld.

Gyorsírás és gyorsgépírás
A Gyakorló Gyorsíró Társaság legnagyobbított modern hygienikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartja gép- és gyorsírás magyar és német szaktanfolyamait. Gabelsberger - Markovits rendszer. Legalaposabb kiképzés különféle rendszerű írógépeken. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18-09. Glogowski és Társa (Remington írógép) VI., Andrássy-ut 12.

„Hungária“ beszélő-gépek
tölcsernéklükiek is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa
Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen Árjegyzéket.

Részpénzért
vagy hitelképes egyneknek kedvező feltételek mellett szállítunk teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítást, hogy ilyen olcsón sehol nem kap modern háló, ebédlő, uri és szalon szobákat stb. Gyözödjön meg, tekintse meg zsúfolt raktárakat, itt jutányosan vehet a leggyorsabbtól a legdiszesebb kivitelű minden fajta

BUTORT Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó cég BUDAPEST, Váci-körút 9. szám (Bejárt Szercesen-utca 1., I. em.) Árjegyzék ingyen. Album 1 K.

10%-kal olcsóbb,
mint bárhol, legolcsóbb, legjobb és legnagyobb butorárház, 320 szobabutor a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelűig választékra készen áll jótállás mellett. Varga Mihály és Társa, Kristófi-tér 8. I. em.

Koporsó asztalosok
részere mindennemű koporsók díszítései, összes tometkezői cikkek képes árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénvtárs. Nagymező-utca E. 46. sz.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt, platinát és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. Ugyanitt aranyláncok olcsón kaphatók.
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. Telefon 54-74.

Elsőrendű Singer varró-gépeket
nagyban árban és minden árfelemelés nélkül havi 8 és 10 K részletre szállítunk 10 évi jótállással és vidékre is bérholva
Láng Jakab és fia
varrógép- és kerékpár nagykereskedők Budapest, József-körút 41. szám. Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legrégibb magyar gyermekkönyv
FLÓRI KÖNYVE
Ita BEZERÉDY AMÁLIA. Huszadik kiadás.

A Flóri Könyve 1940-ben jelent meg először, azóta nemzetközileg nemzedékre megörizte kedveltségét; nagyanyáink, anyáink, magunk, s gyermekeink egyformán szeretik okos kis vereikét, kedves játékaikat, szép képeit. A huszadik kiadás — mellözve a közben készült átdolgozást — az eredeti Flóri Könyvet állítja vissza úgy, a hogy négy nemzedék óta szerette mindenk.

Csak 6 K-ért
küldök 4 1/2 kilót tevő 50 darab finom enyhe toillette-szappant, mely a sajtólsémál némileg elformálódott, rózsaszín, gyöngyvirág, moschus, pacsuui illattal. Igen ritka alkalmi vétel élelmiszerboltoknak, szállodáknak, fürdőknél és háztartások számára. Szétküldés készpénz ellenében, vagy utánvéttel (egy 70 fill. több). Szétküldi
VAJDA E.,
Első felsőmagyarorsági toillette-szappan gyára, Vág-Ujhely 579.

30 koronaért
készülnék saját műhelyem ben mérték után remek szabásban, finom kivitelűen divatos férfiföltönyök vagy felöltők finom szövetelekből László Sándor férfiszabómester, Budapest Erzsébet körút 1. sz., I. em. Vidékre postátominták bérmentve, helyben szabászatot kívánatra házhoz küldöm. 08532

Veres áfonya
befőtt, szépségségi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29317

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

Birsalma
válogatva egy postakosár 2.60K, csemegealma 3.50K franko Meoqrády, Gieze-Gömrő.

Szaját gyártmányú fordóka
lak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 50 kor.-tól feljebb. Elváltak mindenféle konyvatartók házi vízvezeték-berendezések legolcsóbb áron.
LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VII., Wesselényi-u. 51/E. Telefon 113-46. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

+Soványosság+
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erotáp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jót állat! Verszegényesség, gyengeség, idegesség eliez és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszer. Kifütemtve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11. II/I. Telefon 156-80.

BUTOR
30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknél, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol bórarmitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillarak. Telefon 82-13. 2859P